[redacted]

Datum	24 november 2025
Onderwerp	Woo-besluit
Behandeld door	[redacted]
Ons kenmerk	Z25-2508 / D25-41076
Uw kenmerk	-
Bijlagen	5

Geachte [redacted]

Op 10 april 2025 heeft u een verzoek op grond van de Wet open overheid (Woo) ingediend. In dit verzoek vraagt u - kort gezegd- om informatie die betrekking heeft op het beleid rondom brandpreventie in natuurgebieden nabij bebouwing in de provincie Utrecht. Ook wilt u graag informatie over de uitvoering van dat beleid. De ontvangst van uw verzoek is per brief van 28 april 2025 bevestigd.

Besluit
Ik heb besloten tegemoet te komen aan uw verzoek en 4 documenten (deels) openbaar te maken. In de bijlage van dit besluit treft u de documenten en een overzicht daarvan aan. Ik heb voor de duidelijkheid de bijlagen genummerd. De nummers op het overzicht komen overeen met de paginanummers van de documenten.

In de bijgevoegde stukken heb ik bepaalde gegevens (deels) onleesbaar gemaakt. Per onleesbaar gemaakt onderdeel is met behulp van de legenda zichtbaar op basis waarvan de informatie niet wordt geopenbaard. Voor de motivering daarvan verwijs ik u naar de overwegingen verderop in dit besluit.

Ik stuur de documenten gelijk bij dit besluit mee, omdat ik niet verwacht dat er bezwaar is tegen het openbaar maken van de documenten. Naast dat ik u dit besluit en de bijlagen toestuur, zal ik deze ook in geanonimiseerde vorm publiceren op de website van Staatsbosbeheer, zodat deze voor iedereen toegankelijk worden.

Uw Woo-verzoek
In uw Woo-verzoek vraagt u om: *''alle relevante informatie over het beleid, uitvoering, samenwerking en toezicht op brandpreventie in natuurgebieden gelegen nabij of grenzend aan steden, dorpen of andere bewoonde gebieden, met specifieke aandacht voor de provincie Utrecht.''*

Daarbij verzoekt u om de relevante gegevens met betrekking tot de volgende onderwerpen:

1. Algemeen beleid en uitvoering
2. Plannen en draaiboeken
3. Samenwerking met andere overheden en partijen
4. Monitoring en risicodetectie
5. Waterbeschikbaarheid en bluscapaciteit
6. Adviezen, toetsing en toezicht
7. Rol van klimaatverandering
8. Voorlichting aan inwoners en bezoekers

Het moment waarop u uw verzoek heeft gedaan, heeft gevolgen voor naar welke documenten is gezocht. Een Woo-verzoek kan nooit gaan over documenten die na het opsturen van uw verzoek zijn geschreven.[1] Dit houdt in dat documenten die later zijn gemaakt dan de datum van uw verzoek, 10 april 2025, niet zijn meegenomen bij de behandeling van uw Woo-verzoek.

Wat aan dit besluit vooraf gegaan is
Op 10 april 2025 heeft u per e-mail een Woo-verzoek ingediend bij Staatsbosbeheer. Op 15 april 2025 heeft de behandelaar van dit verzoek per e-mail gevraagd of u uw Woo-verzoek wilde specificeren wat betreft de 'samenwerking met andere overheden' (punt 3). Op 16 april 2025 heeft u uw verzoek verder toegelicht per e-mail, en daarbij aangegeven dat u, met betrekking tot samenwerking met andere overheden, denkt aan gemeentes, provincies, de brandweer en overkoepelende organisaties die toezien op de brandveiligheid binnen Nederland. De ontvangst van uw Woo-verzoek is vervolgens per brief van 28 april 2025 bevestigd.

Op 1 mei 2025 is de beslistermijn van uw Woo-verzoek per brief verdaagd, omdat de behandeling van uw verzoek meer tijd in beslag nam dan gedacht. De behandeltermijn van uw verzoek liep nu door tot 22 mei 2025. In diezelfde brief heeft de behandelaar voorgesteld om de aangevraagde informatie in twee deelbesluiten openbaar te maken:

- *''Deelbesluit één: over punt 1 en 2 uit uw verzoek. Dit deelbesluit kan mijns inziens worden samengevat als algemeen beleid, plannen en draaiboeken.*
- *Deelbesluit twee: over punt 3 uit uw verzoek, namelijk samenwerking''.*

Daarbij heeft behandelaar aangegeven dat het de verwachting was dat de documenten die zouden worden meegenomen bij de twee voorgestelde deelbesluiten tevens de punten 4 t/m 8 van uw verzoek zouden omvatten. Zo zou uw gehele Woo-verzoek in twee deelbesluiten kunnen worden behandeld.

Op 24 september 2025 heeft de nieuwe behandelaar van dit verzoek, [redacted] per e-mail contact met u opgenomen. Daarin is uitgelegd dat het Woo-team van Staatsbosbeheer te maken heeft gehad met onderbezetting en diverse personele wisselingen. Uw verzoek is daardoor niet zo snel behandeld als gewild. Staatsbosbeheer heeft excuses gemaakt voor de lange wachttijd. In diezelfde e-mail heeft de behandelaar toegelicht dat een groot deel van de gevonden documenten bestaat uit e-mails die zien op het maken van vergaderafspraken of het bespreken van conceptafspraken. Deze documenten bevatten geen officieel beleid, en raken inhoudelijk ook niet aan het onderwerp van brandveiligheid. Behandelaar heeft daarom de vraag gesteld of u alle documenten wilde ontvangen, dus inclusief de e-mails en onofficiële documenten, of dat u liever een selectie van de documenten wenste te ontvangen, waarbij de focus zou liggen op alle officiële documenten rondom brandpreventie in de provincie Utrecht.

Op 30 september 2025 heeft de behandelaar die vraag, wegens uitblijven van een reactie, per e-mail herhaald. De behandelaar heeft in deze e-mail aangegeven zich bij het opstellen van het Woo-besluit te richten op de officiële documenten die gaan over brandveiligheid, tenzij u voor 8 oktober 2025 aan zou geven toch de gehele set documenten te willen ontvangen. Tot op heden heb ik geen antwoord op mijn vraag van u ontvangen. Daarom ga ik ervan uit dat onder reikwijdte van uw verzoek alleen de officiële

[1] ECLI:NL:RVS:2015:623.

documenten vallen die gaan over brandveiligheid binnen de provincie Utrecht. Omdat het Woo-besluit daarom een minder groot aantal documenten bevat, ben ik van mening dat het niet langer nodig is met deelbesluiten te werken. Alle relevante documenten worden daarom via één besluit openbaar gemaakt.

Voor dit besluit is een partij als derde-belanghebbende in de gelegenheid gesteld een zienswijze te geven voor het openbaar maken van de stukken. De derde-belanghebbende heeft op 3 november 2025 aangegeven geen bezwaar te hebben tegen openbaarmaking van de documenten op voorgestelde wijze.

Resultaten onderzoek
Ik heb uitgebreid onderzoek gedaan of Staatsbosbeheer de documenten heeft waarop uw informatieverzoek betrekking heeft. Hiervoor heb ik het (digitaal) archief, de systemen en de betrokken collega's geraadpleegd. Ik heb daarbij 11 documenten aangetroffen.

Een aantal documenten zijn echter al openbaar en voor iedereen beschikbaar. De Woo is niet van toepassing op documenten die al openbaar zijn. Deze documenten kan ik dus niet nogmaals openbaar maken. Om u tegemoet te komen, heb ik in het overzichtsdocument de vindplaats van de al openbare documenten bijgevoegd. Een ander document dat ik heb aangetroffen, is inmiddels geactualiseerd. In het overzichtsdocument heb ik de vindplaats van de meest recente documentversie bijgevoegd.

Overwegingen
Het uitgangspunt van de Woo is dat overheidsinformatie zoveel mogelijk openbaar wordt gemaakt als daar om wordt verzocht. Hierop bestaan enkele uitzonderingen. De voor dit besluit relevante uitzonderingsgronden komen hieronder aan bod.

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, art. 5.1, lid 2 sub e, Woo
De documenten die vallen onder uw verzoek bevatten persoonsgegevens. Deze persoonsgegevens worden op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en sub e, Woo niet openbaar gemaakt als het belang van openbaarheid niet opweegt tegen het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. In de documenten staan bijvoorbeeld namen, telefoonnummers, foto's en e-mailadressen. Van openbaarmaking hiervan wordt, in lijn met vaste rechtspraak, meestal afgezien.[2] Ook wanneer een functietitel tot een persoon kan worden herleid, maak ik deze informatie niet openbaar. In de documenten die onder de reikwijdte van uw verzoek vallen is dit aan de orde. Namen van personen die in hun functie in de openbaarheid treden, worden wel openbaar gemaakt. Telefoonnummers van personen die in hun functie in de openbaarheid treden maak ik alleen openbaar wanneer die gegevens al openbaar zijn.

Belang van de bescherming van de staat, artikel 5.1, lid 2 sub i, Woo
Ik heb ook een aantal telefoonnummers onleesbaar gemaakt. Het gaat om interne nummers van Rijkswaterstaat en het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. Als ik deze telefoonnummers openbaar maak, kan ik niet uitsluiten dat dit communicatiekanaal wordt verstoord, doordat derden hier (oneigenlijk) gebruik van gaan maken. Hier zijn de betreffende nummers niet voor bedoeld. De bescherming (van de gebruikers) tegen de potentiële hinder door kenbaarheid van die telefoonnummers voor eenieder, vind ik in dit geval zwaarder wegen dan het belang van openbaarheid (van die gegevens). In deze afweging betrek ik dat de geanonimiseerde informatie niet raakt aan de inhoud van uw Woo-verzoek.

Daarnaast heb ik in de documenten een aantal interne links aangetroffen die Staatsbosbeheer gebruikt. Het openbaar maken van deze interne links kan het voor anderen gemakkelijker maken zich hiertoe gericht toegang te verschaffen. Om te voorkomen dat kwaadwillende personen (zoals hackers) deze informatie

[2] ECLI:NL:RVS:2018:321.

inzetten om in te breken in deze systemen, maak ik deze informatie niet openbaar. In dit geval vind ik het belang van de bescherming van de staat zwaarder wegen dan het belang van openbaarheid.

Rechtsmiddelen
Indien u het met dit besluit niet eens bent, kunt u binnen zes weken na verzending van dit besluit schriftelijk bezwaar maken. Ook een andere belanghebbende kan tegen dit besluit bezwaar maken. Het bezwaarschrift kan worden gestuurd aan de Directeur Staatsbosbeheer, Postbus 2, 3800 AA Amersfoort. U kan uw bezwaarschrift ook per e-mail versturen naar info@staatsbosbeheer.nl. U wordt verzocht een afschrift van dit besluit bij het bezwaarschrift te voegen.

Een bezwaarschrift moet zijn ondertekend en bevat tenminste:
- uw naam en adres;
- een datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit.

Het niet voldoen aan deze eisen kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift. Dat betekent dat uw bezwaar niet inhoudelijk wordt behandeld.

Als u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met [redacted] of Woo@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,

de directeur Staatsbosbeheer, namens deze,

[redacted]

ing. N.W. de Snoo
directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling (wnd)

Pagina	Naam / Kernwoorden	d.d. document	Openbaar gemaakt?	Zienswijze?
n.v.t.	**Rapport hoofdcompartimentering UH**	17-12-2024	Reeds openbaar. Vindplaats: https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/Documenten/2-Rapport-Borgman-Hoofdcompartimentering.pdf	Nee
n.v.t.	**2e nieuwsbrief gezamenlijke aanpak natuurbrandbeheersing**	1-7-2024	Reeds openbaar. Vindplaats: https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2025-08/2.20240710_2e%20nieuwsbrief%20gezamenlijke%20aanpak%20natuurbrandbeheersing%20UH%20dd%2011-7%20-%20Woo-verzoek%20brandpreventie%20natuurgebieden.pdf	Nee
1	**1e klankbordgroepoverleg NBP Utrecht**	25-4-2025	Ja, deels	Provincie Utrecht
n.v.t.	**Notitie (voorlopige) rol provincie bij natuurbandbeheersing**	Onbekend	Reeds openbaar. Vindplaats: https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/documenten/1-Notitie-voorlopige-rol-provincie-bij-natuurbandbeheersing-1.pdf	Nee
n.v.t.	**Informatie aanpak natuurbrandbeheersing 1**	Onbekend	Reeds openbaar. Vindplaats: https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2025-08/1.20240306%201e%20nieuwsbrief%20gezamenlijke%20aanpak%20natuurbrandbeheersing%20-%20Woo-verzoek%20brandpreventie%20natuurgebieden.pdf	Nee
n.v.t.	**Bijlage A - Overzicht 17 gebieden gebiedsgerichte aanpak UH**	Onbekend	Reeds openbaar. Vindplaats: https://vru-prod-minio.fourdigits.nl//media/documents/AB20230703-24-2_Bijlage_A_-_Overzicht_gebieden_gebiedsgerichte_aanpak.pdf	Nee
n.v.t.	**Natuurbrandbeheersing in Nederland**	1-6-2017	Reeds openbaar. Vindplaats: https://nipv.nl/wp-content/uploads/2022/03/20170621-IFV-KP-Natuurbranden.pdf	Nee
14	**Risicobeheersing natuurbranden Staatsbosbeheer**	5-7-2023	Ja, deels	Nee
25	**Calamiteitenplan Staatsbosbeheer Utrecht**	17-6-2021	Ja, deels	Nee
44	**Handelingskader_natuurbranden**	11-11-2024	Ja, deels	Nee
n.v.t.	**VBNE-brochure-natuurbranden-herdruk**	14-10-2014	Up to date versie (document dateert uit 2014) reeds online. Vindplaats: https://vbne.nl/wp-content/uploads/2024/02/Praktijkadvies-preventie-en-bestrijding-van-natuurbranden.pdf	Nee

Natuurbrandpreventieplan Hoofdcompartimentering Provincie Utrecht

25 april 2024

[redacted]

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

1

Agenda

1. **Welkom** [redacted]
2. **Kennismaking**
3. **Introductie en positionering opdracht** [redacted]
4. **Hoofdcompartimentering en aanpak *(Borgman)***
5. **Inzet en betrokkenheid klankbordgroep *(Borgman)***
6. **Ophalen van bekende aanwezige waarden *(Borgman)***
7. **Planning en communicatie *(Borgman)***
8. **Vervolg *(Borgman)***
9. **Rondvraag en sluiting**

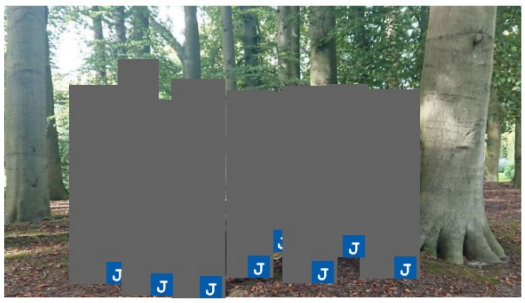
BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natu

2

Kennismaking

- Natuurbeheer
- Bosontwikkeling
- Beheer- en werkplanning
- Blessen en Houtmeten
- Bosexploitatie en logistiek
- Flora en fauna inventarisatie
- Boomveiligheidscontrole
- **Natuurbrandpreventie**
- Klimaatslim bosbeheer
- Bosinventarisatie
- Beheersystemen
- Kaartwerk – ArcGIS
- Remote Sensing
- Diverse Boscursussen

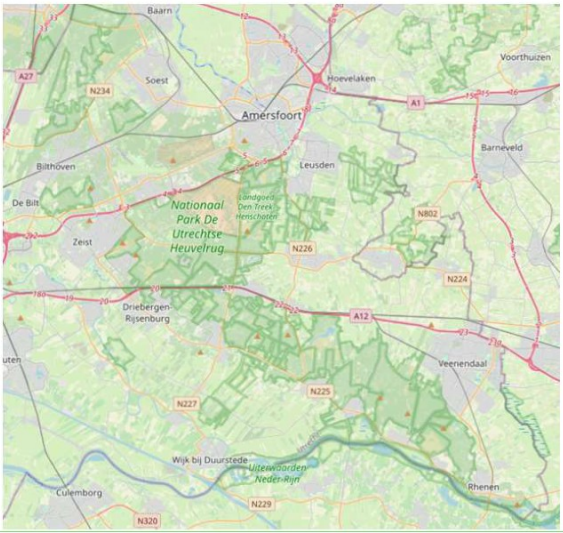

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

3

Hoofdcompartimentering & aanpak

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

4

Hoofdcompartimentering & aanpak

Natuurbrandpreventie
Preventieve maatregelen of inrichting om de gevolgen van natuurbrand te minimaliseren.

Compartimentering om onbeheersbare branden te voorkomen.

- **Hoofdcompartimenten;** gebiedsdelen met op de grenzen een inrichting waar brand wordt gestopt of opgevangen kan worden.

- **Sub-compartimenten;** nadere gebiedsindeling met op grenzen een inrichting die brandvertragend zijn en brand eventueel opgevangen kan worden. Ter bescherming van risicolocaties, belangrijke natuurwaarden etc.

5

Hoofdcompartimentering & aanpak

Uitgangspunten eerste schets meest optimale hoofdcompartimentering
- Grote infrastructuurlijnen (rijks-, provinciale-, spoorwegen, hoogspanningstracé 's en hoofdgasleidingen)
- Aanvulling t.b.v. verkleinen hoofdcompartiment o.b.v. grootte/vegetatie

Motivatie
- Borgt veiligheid vitale infrastructuur
- Mede ontstaanspunten zijn van natuurbrand en veelal brede dimensionering vanuit andere functies
- Veelal goed bereikbare locaties zijn voor hulpdiensten

6

Compartimentering

Hoofd natuurbrandbeheersingsmaatregelen

1. **Brandsingel:** (diepte 35-50m min 1 boomlengte)

2. **Brandgang:** (diepte 50-70 m)

7

7

Compartimentering

Hoofd natuurbrandbeheersingsmaatregelen

3. **Brandcorridor:**
   (diepte 70 m en meer)

4. **Brandstrook:**
   (min. 8 x vegetatiehoogte)

8

8

Hoofdcompartimentering & aanpak

	Activiteit:	Week nr. 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50
1	Voorbereiding:	
	a. Startoverleg incl. voorbereiding	
	b. Voorbereiding data en indeling hoofdcompartimenten	
	c. Startoverleg klankbordgroep incl. voorbereiding	
	d. Inventarisatie kritische natuurwaarden	
	e. Beoordelen hoofdcompartimentsgrenzen o.b.v. gebiedskennis	
	f. Vegetatieanalyse hoofdcompartimentering	
	g. Inrichten veldwerk app en kaartmateriaal	
2	Inventariseren maatregelen (veldwerk)	
3	Uitwerken maatregelen	
4a	Conceptoplevering	
4b	Verwerken feedback	
4c	Definitieve oplevering incl. presentatie	
5	Evaluatie	
	Voortgangsbesprekingen	

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

9

Hoofdcompartimentering & aanpak

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

10

Hoofdcompartimentering & aanpak

- Inventarisatie bestaande beheermaatregelen omgeving compartimentsgrens bij terreinbeheerders.
  - Wat is de terreineigenaar al van plan? Is dit vastgelegd? Kunnen we over deze informatie beschikken?
- Veldinventarisatie en vastleggen maatregelen in GIS, o.a.:
  - Eigenaar
  - Maatregel(en), incl. oppervlakte/lengte
  - Prioriteit
- Afstemming opgenomen maatregelen met terreineigenaren en veiligheidsregio

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

11

Maatregelen: compartimentsgrenzen

BORGMAN BEHEER ADVIES

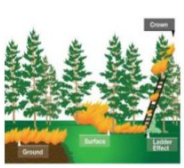
Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

12

Maatregelen

Aanvullende maatregelen:

- Verwijderen brandtrap
- Verwijderen opslag naaldhout
- Maaien korte vegetatie
- Verwijderen springers
- Omvorming naaldhout naar loofhout

Maatregelen

Aanplant

- Aanplant loofhout opgaand bos/singel
- Aanplant loofhout mantel-zoom
- Plaatsen wildkerend raster

Hoofdcompartimentering & aanpak

Eindresultaat:

- Vaststelling hoofdcompartimenten
- Kaarten en tabellen inrichtings- en beheermaatregelen
- Betrokken eigenaren en verantwoordelijkheden in beeld
- Prioritering o.b.v. risico-inschatting (input veiligheidsregio)
- Begroting maatregelen buiten regulier beheer
- Voorstel planning maatregelen
- Effect op instandhouding / ontwikkeling natuurwaarden
- Borging en monitoring

- ArcGIS Dashboard

15

Eerste concept ligging hoofdcompartimentsgrenzen

16

Inzet en betrokkenheid klankbordgroep

Doel inzet en betrokkenheid van de klankbordgroep

- Input leveren ter aanscherping van de hoofdcompartimentering, te nemen maatregelen etc.
- Bespiegelen overwegingen rondom ligging/acties/borging rondom hoofdcompartimenten.
- Meedenken in uitkomsten t.a.v. hoofdcompartiment en vervolg hierop.
- Aanspreekpunt voor projectteam richting organisatie/eigenaren

Inspanning

- Aanleveren gegevens, contactpersonen etc.
- Ca. 5x bijwonen van bijeenkomsten

17

Inzet en betrokkenheid klankbordgroep

Welke beheerder(s)/boswachter(s) zijn voor u eigendom het aanspreekpunt voor:

- Toestemming voor toegang
- Afstemming van aanwezige werk-/beheer-/omvormingsplannen
- Afstemming voor eventueel geadviseerde maatregelen

Vergunningen

- Toestemming/vergunningen betreden terreinen
- Vergunning wegbermen/fietspaden e.d.

Toegang tot ArcGIS dashboard/MS-Teams projectsite

- E-mailadres per eigenaar
- GIS-account(s) per eigenaar

18

Bekende aanwezige waarden

Binnen de afbakening voor de hoofdcompartimentering wordt rekening gehouden met o.a. de volgende waarden:
- Ecologische waarden
- Oude bosgroeiplaatsen/bosreservaten
- Landschappelijke waarden
- Recreatieve- en belevingswaarden

Wat missen we er hier nog?

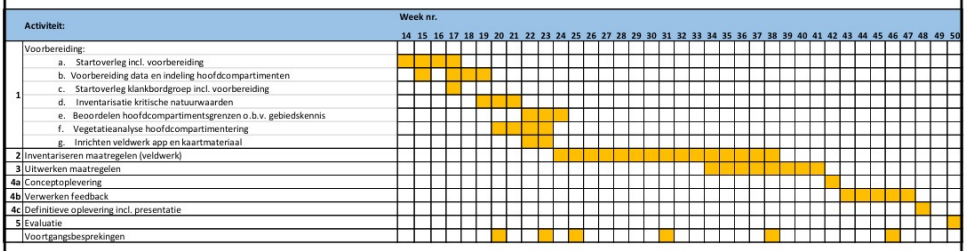
Heeft u belangrijke waarden rondom de schets hoofdcompartimentering?
- Leefgebied van bijzondere soorten
- Beplanting met historische waarden
- Structuren/Gebruik die invloed hebben op eventuele toewijzing van hoofdcompartimentsgrenzen

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

19

Planning en communicatie

- Belangrijke (natuur)waarden in omgeving compartimentsgrenzen
- Vegetatieanalyse en risicobeoordeling i.c.m. risicolocaties
- Inrichten maatregelen in veldwerkapp ArcGIS
- Contact eigenaren over aanpak en bestaande maatregelen
- Uitvoering veldinventarisatie

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

20

Planning en communicatie

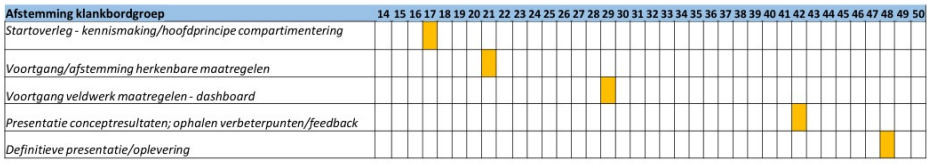
Inzet en bijdrage leden klankbordgroep (voor week 20)
- Informatie delen naar eigenaren/in organisatie

Aanleveren (o.b.v. mail):
- Bekende aanwezige waarden
- Benodigde toestemming/vergunning
- Contactpersonen
- Eventuele plannen (beheer-/omvormingsplannen)
- E-mailadressen/GIS-account

21

Vervolg

Let op!; data gewijzigd ten opzichten van de oorspronkelijke planning/ presentatie d.d. 25-4-24
- ~~Week 21 – 21 mei 14:30-16:00u~~ Week 22 – 30 mei 10:00-11:30u
- ~~Week 29 – 16 juli 14:30-16:00u~~ Week 28 – 9 juli 10:00-11:30u
- ~~Week 41 – 14 oktober 9:00-10:30u~~ Week 43 – 22 oktober 9:00-10:30u
- Week 48 – 28 november 14:30-16:00u

22

Rondvraag

BORGMAN BEHEER ADVIES

Toegewijd partner voor bos, natuur en landschapsbeheer

23

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

staatsbosbeheer

Risicobeheersing natuurbranden Staatsbosbeheer

PRO-ACTIE – PREVENTIE – PREPARATIE – REPRESSIE – NAZORG

Beleidsdocument

Versie 2.0 definitief
5 juli 2023

Inhoud

1. Inleiding 2
2. De wet en andere verplichtingen 3
2.1. Wettelijke verplichtingen natuurbrandpreventie 3
2.2. Niet- wettelijke verplichtingen en beleidsdocumenten 5
2.3. Zienswijze Staatsbosbeheer 5
3. Doelen beleid risicobeheersing natuurbranden 6
3.1. Doelen 6
3.2. Rol en positie Staatsbosbeheer 7
4. Implementatie en uitvoering 8
5. Contact 9

1. Inleiding

Algemeen wordt aangenomen dat in Nederland het aantal natuurbranden zal stijgen vanwege het veranderende klimaat. Het veranderende klimaat leidt tot drogere perioden en daarmee wordt het risico op (onbeheersbare) natuurbranden groter. Het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) geeft in haar klimaatscenario's[1], die gebaseerd zijn op dezelfde bronnen als het IPCC[2], aan dat Nederland te maken krijgen met hogere temperaturen en drogere zomers. De zomer van 2018 was extreem droog en de zomers van 2019 en 2020 waren droger dan gemiddeld. Zowel in 2017, als in 2021, werden ongeveer 200 natuurbranden geteld in Nederland, in de droge jaren 2018, 2019, 2020 en 2022 tussen de 500 en 900 natuurbranden per jaar[3]. Met veel grote en hevige natuurbranden in de Zuid-Europese landen is goed te zien wat het effect kan zijn van extreme droogte in combinatie met harde wind. Ook bij de branden in De Meinweg (2020) en in de Deurnsche Peel (2020) was er sprake van droogte en harde wind. In vergelijking met het buitenland gaat het in Nederland om relatief kleine branden, maar de maatschappelijke risico's zijn evengoed heel groot. Dat heeft alles te maken met de hoge bevolkingsdichtheid en het intensieve gebruik van grond in ons land[4].

In de maatschappelijke discussie over het risico op natuurbranden wordt al snel gewezen naar de rol van terreineigenaren en - beheerders. Zo stellen de Brandweer en Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) zich op het standpunt[5] dat terreineigenaren en -beheerders natuurgebieden in de toekomst – met het oog op preventie van natuurbranden - anders moeten gaan inrichten. In hun visie moet voorkomen worden dat een natuurbrand niet onbeheersbaar wordt. Zij gaan daarbij echter voorbij aan de beheerdoelstellingen die vanuit ecologisch perspectief voor de inrichting van natuurgebieden in bijvoorbeeld Natura 2000-beheerplannen voor deze gebieden zijn vastgelegd en het gegeven dat voor deze preventieve maatregelen geen financiële middelen aan Staatsbosbeheer en andere natuurterreinbeheerders ter beschikking worden gesteld.

Aan de maatschappelijke discussie over natuurbranden nemen inmiddels tal van partijen deel, met name de partijen die betrokken zijn geweest bij de branden van De Meinweg (2020) en Deurnsche Peel (2020). Denk hierbij de provincies Limburg en Noord-Brabant en diverse gemeenten binnen deze provincies. Op landelijk niveau wordt er door de ministeries van Justitie en Veiligheid en Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit gesproken over (eind)verantwoordelijkheid bij natuurbranden en in het verlengde daarvan over mogelijke wet- en regelgeving om bepaalde preventiemaatregelen af te dwingen. Dit overleg heeft (nog) niet geresulteerd in een eenduidige opvatting over de rol en verantwoordelijkheden van natuurterreineigenaren en – beheerders met betrekking tot de preventie van natuurbranden.

Staatsbosbeheer is van mening dat het als de grootste natuurterreinbeheerder van Nederland een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft. Het is om die reden dat Staatsbosbeheer kiest voor het formuleren van een eigen beleid voor risicobeheersing van natuurbranden vanuit de taakstelling van Staatsbosbeheer als geformuleerd in de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer ziet het als zijn plicht en professionele taak om preventiemaatregelen te nemen ter voorkoming van natuurbranden om de terreinen, flora en fauna en de omgeving die aan zijn zorg zijn toevertrouwd, daar waar mogelijk, te beschermen en schade aan eigendommen van derden, zowel in materiele en immateriële zin zoveel mogelijk te beperken, dan wel te voorkomen. Staatsbosbeheer luistert daarbij goed naar zijn omgeving en gaat het gesprek aan over risico's en zorgen. Als organisatie zal Staatsbosbeheer, op basis van de risico's en zorgen,

---

[1] KNMI: Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut; https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/knmi-klimaatscenario-s

[2] IPCC: Intergovernmental Panel on Climat Change; https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/

[3] Bron: Brandweer Nederland, NIPV en WUR

[4] Bron: Nationaal Kennis- en innovatieprogramma Water en Klimaat (NKWK) en NIPV; https://waterenklimaat.nl/nl/onderzoekslijnen/klimaatbestendige-stad/kenniskrant-voor-een-klimaatbestendige-stad/droge-kost/onbeheersbare-natuurbranden-zijn-te-voorkomen/

[5] Bron: NOS https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2383750-brandweer-natuurbranden-in-nederland-worden-onbeheersbaar-door-klimaatverandering (als voorbeeld)

waar mogelijk maatregelen nemen. Hierbij wordt gezocht naar synergie van maatregelen die zowel de natuurdoelstellingen, als de veiligheid dienen, maar ook betaalbaar én te beheren zijn.

Dit alles heeft geleid tot het opstellen van dit beleidsdocument, een handelingskader en een implementatieplan om de organisatie rondom en preventie van natuurbranden, zowel op landelijk niveau, als op lokaal niveau in de beheergebieden, te verbeteren. Het *Handelingskader Risicobeheersing natuurbranden Staatsbosbeheer* is kaderstellend en bedoeld om medewerkers te helpen zich voor te bereiden op een natuurbrand. Op basis van voortschrijdende kennisontwikkeling, ervaring, veranderende regelgeving en rechtspraak, zal het handelingskader telkens worden geactualiseerd.

In dit beleidsdocument worden diverse termen gebruikt om de (totale) problematiek en de aanpak van natuurbranden te beschrijven. Denk hierbij aan *natuurbrandpreventie*, *natuurbrandbeheersing*, *natuurbrandbestrijding*, *risicobeheersing natuurbranden*. Om duidelijk te maken dat het beleid bij Staatsbosbeheer zaken beschrijft die te maken hebben met de periode vóór, tijdens en ná de natuurbrand, worden de termen pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg toegevoegd aan de titel van dit beleidsdocument. Deze termen vormen de veiligheidsketen die door verschillende ministeries gehanteerd wordt.[6] Als er in dit document over natuurbranden wordt gesproken, dan worden hiermee alle fasen van een natuurbrand bedoeld.

Naast natuurbranden kunnen er ook andere incidenten en crisissituaties zich voordoen waarbij Staatsbosbeheer moet handelen of een bijdrage moet leveren. Tijdens de implementatiefase zal worden gekeken hoe Staatsbosbeheer zich in brede zin kan voorbereiden op dergelijke situaties. Veel van wat van toepassing is ten aanzien van de bestrijding van natuurbranden is namelijk ook in andere crisissituaties van toepassing.

Voor de leesbaarheid wordt voor de Staatsbosbeheer medewerker steeds de mannelijke vorm gebruikt.

2. De wet en andere verplichtingen

2.1. Wettelijke verplichtingen natuurbrandpreventie

Het gebrek aan wettelijke regelgeving en relevante wettelijke normen

Van wetgeving voor terreinbeheerders waarin normen worden geformuleerd met betrekking tot (het voorkomen van) natuurbranden is (nog) geen sprake. Hoewel het in beginsel juridisch gezien mogelijk is om op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), de Wet milieubeheer, de Wet natuurbescherming en in een Algemene Plaatselijke Verordening (APV), maatregelen te nemen waardoor het risico van natuurbranden wordt beperkt, blijkt in de praktijk dat dit in de genoemde wetten niet is gedaan. Voorbeelden van regels in de gemeentelijke APV's zijn evenmin bekend.

Ook vanuit het beleid met betrekking tot Natura 2000-gebieden worden geen eisen gesteld ten aanzien van natuurbrandpreventie. Voor deze gebieden worden instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld en vastgelegd in Natura 2000-beheerplannen, maar er wordt in deze beheerplannen niet gesproken over het voorkomen of beheersbaar houden van een natuurbrand door het treffen van preventieve maateregelen[7].

[6] In het Handelingskader voor een uitleg van de veiligheidsketen en deze termen. De schakels in de veiligheidsketen vertonen veel overeenkomsten met de PDCA-cyclus (Plan – Do – Check – Act, kwaliteitscirkel van Deming).

[7] Leidraad voor de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden, https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note2_NL.pdf

Civielrechtelijke aansprakelijkheid

Volgens Nederlands recht is het algemene uitgangspunt dat schade voor rekening komt van degene die schade lijdt ('ieder draagt zijn eigen schade'). Toch kan in een aantal gevallen de schade op een ander verhaald worden. Een dergelijke civielrechtelijke aansprakelijkheid kan aan de orde zijn als een terreinbeheerder een onrechtmatige daad pleegt. Daarbij wordt onder andere beoordeeld of de terreinbeheerder heeft gehandeld of nagelaten in strijd met een wettelijke norm of het ongeschreven recht.
Nu er geen specifieke wetgeving of rechtspraak op dit punt is, ontbreekt de noodzakelijke normering om het handelen of nalaten van een terreinbeheerder in geval van het ontstaan van een natuurbrand op rechtmatigheid te kunnen toetsen.

Ongeschreven rechtsnorm

Gesteld kan worden dat er In geval van een natuurbrand sprake kan zijn van onrechtmatig handelen van een terreinbeheerder, omdat deze natuurterreinbeheerder nagelaten heeft maatregelen te treffen die bijdragen aan het beheersbaar houden van een natuurbrand. Er kan in zo'n geval sprake zijn van handelen in strijd met een ongeschreven rechtsnorm, of zoals dat juridisch zo fraai heet, handelen 'in strijd met hetgeen in het maatschappelijke verkeer betaamt'.
Gesteld zou kunnen worden dat van een grote natuurterreinbeheerder als Staatsbosbeheer verwacht mag worden dat er – gelet op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor de frequentie van natuurbranden in Nederland - nagedacht wordt over natuurbrandpreventie en preventieve maatregelen, waar mogelijk, getroffen worden. Als Staatsbosbeheer dat nalaat dan zou een rechter – uitgaande van de criteria van het zogenoemde Kelderluikarrest, Staatsbosbeheer het verwijt kunnen maken dat het – door geen preventieve maatregelen te hebben getroffen – een situatie in het leven heeft geroepen die voor anderen – bij het niet in achtnemen van de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid gevaarlijk is[8] en daardoor onrechtmatig heeft gehandeld.

Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer

Vanuit de Wet verzelfstandiging Staatsbosbeheer is het duurzaam in stand houden van de waarden van de terreinen (objecten) een wettelijke verplichting voor Staatsbosbeheer. Hier geldt, sterker nog dan bij eventuele strijdigheid met de 'ongeschreven rechtsnorm' in het civiele recht als hierboven beschreven, dat van Staatsbosbeer verwacht mag worden dat over natuurbrandpreventie wordt nagedacht en dat – waar mogelijk - maatregelen worden genomen om bedoelde waarden van aan Staatsbosbeheer toevertrouwde gebieden te beschermen. Grote natuurbranden in gebieden zijn zeer onwenselijk door de potentiële schade die deze toe kunnen brengen aan beschermde populaties van planten en dieren in deze gebieden. Met name grote natuurbranden hebben zowel tijdens de brand, maar ook meerdere jaren daarna, grote invloed op het functioneren van deze ecosystemen[9]. Tegelijkertijd dient daarbij te worden bedacht dat preventiemaatregelen die de kans op grote natuurbranden verkleinen, ingrijpend kunnen zijn en daarom goed gewogen dienen te worden in relatie tot andere doelstellingen van Staatsbosbeheer, zoals het vergroten van de biodiversiteit in zijn gebieden.

Arbeidsomstandighedenwet

Vanuit de Arbeidsomstandighedenwet heeft een werkgever een zorgplicht naar zijn werknemers en in sommige gevallen ook naar derden.

---

[8] HR 5 november 1965, NJ 1966, 136 (ECLI:NL:HR:1965:AB7079). De criteria van het kelderluikarrest zijn:
1. hoe waarschijnlijk is het dat de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid niet in acht zullen worden genomen;
2. Hoe groot is de kans dat daaruit ongevallen ontstaan;
3. Hoe ernstig kunnen de gevolgen zijn; en
4. Hoe bezwaarlijk is het om veiligheidsmaatregelen te treffen.

[9] Bobbink et al. 2009; Vogels & Frazao 2013

Bluswatervoorzieningen

Gemeenten zijn op grond van de Wet veiligheidsregio's verantwoordelijk voor de brandweerzorg binnen hun respectievelijke veiligheidsregio. Er zijn 25 verschillende veiligheidsregio's in Nederland. Onderdeel van deze brandweerzorg vormt de aanwezigheid van een adequate bluswatervoorziening (in de openbare ruimte).
Gemeenten kunnen bij bedrijven of organisaties met een hoger brandrisico eisen stellen aan de inrichting van het bedrijf, de aanwezigheid van bluswatervoorzieningen en bereikbaarheid via de vergunningverlening op basis van het Bouwbesluit en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).In het Bouwbesluit zijn diverse voorschriften opgenomen ten aanzien van brandpreventie en het voorkomen van letsel (veiligheid en gezondheid) door brand. Denk hierbij aan brandwerendheid van vloeren, vluchtwegen die minstens 30 minuten bruikbaar is om veilig te vluchten, brandmelders. Vergelijkbare regelgeving en voorschriften op dit gebied voor (de eigenaren van) natuurgebieden bestaan echter niet.
Brandweer Nederland stelt zich op het standpunt dat het beheersen van het natuurbrandrisico in een natuurgebied een primaire verantwoordelijkheid is van de betreffende terreinbeheerder. Hierbij hoort volgens Brandweer Nederland ook de verantwoordelijkheid voor de bereikbaarheid van het natuurgebied en de beschikbaarheid van voldoende bluswater. Omdat wet- en regelgeving op dit punt ontbreekt, is wie juridisch gezien verantwoordelijk is voor de bluswatervoorziening in een natuurterrein en aan welke eisen deze voorziening moet voldoen, niet wettelijk bepaald.

2.2.Niet- wettelijke verplichtingen en beleidsdocumenten

Subsidieregelingen

In verschillende subsidieregelingen worden in een aantal gevallen wèl eisen gesteld ten aanzien van het vermijden of verminderen van natuurbrandrisico's of het voorkomen van onbeheersbare natuurbranden. Voorbeelden hiervan zijn het Natuurbeheerplan van de provincie Utrecht[10] (dit is kaderstellend voor aanvraag van subsidie via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap) en de subsidieregeling realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant[11]. Omdat ieder (natuur)gebied anders is, betreft het algemeen geformuleerde vereisten.

Aanbevelingen uit onderzoekscommissies natuurbranden

Naar aanleiding van de branden in De Meinweg (2020) en Deurnsche Peel (2020) zijn in opdracht van provincies, gemeenten en veiligheidsregio's diverse onderzoeken uitgevoerd. Zo heeft de commissie De Graeff in opdracht van de commissaris van de Koning van Noord-Brabant de aanpak van de brandpreventie in de Deurnsche Peel onderzocht[12]. Deze commissie is van mening dat er meer aandacht, geld en mogelijk ook regelgeving moet komen om onbeheersbare natuurbranden, zoals in de Deurnsche Peel, te voorkomen. De commissie concludeert dat er bij het opstellen van plannen voor natuurgebieden, waaronder de Deurnsche Peel, onvoldoende aandacht is voor brandveiligheid. Ook moet de samenwerking tussen gemeenten, veiligheidsregio en de (terrein)beheerder worden versterkt.
In het onderzoek dat is uitgevoerd naar aanleiding van de brand in De Meinweg[13] wordt geconstateerd dat de betrokkenheid van Staatsbosbeheer (lees: de terreineigenaar) bij de repressie van grote meerwaarde is geweest.

2.3.Zienswijze Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer onderkent vanuit zijn wettelijke taak tot het duurzaam in stand houden van de

[10] Natuurbeheerplan provincie Utrecht; https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2021-03/Natuurbeheerplan%202021%20geconsolideerde%20versie.pdf
[11] Subsidieregeling realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant; https://www.brabant.nl/actueel/regelingen/cvdr631830_2
[12] De Peel in brand, onderzoek aanpak brandpreventie in de Deurnese Peel; Commissie De Graeff; https://www.deurne.nl/document.php?m=25&fileid=1443482&f=2328429a13a55603ca85b416088858eb&attachment=1
[13] Natuurbrand in De Meinweg en de evacuatie van Herkenbosch; NIPV; https://www.NIPV.nl/kennisplein/natuurbranden-wildfires/publicaties/natuurbrand-in-de-meinweg-en-de-evacuatie-van-herkenbosch

waarden en terreinen die aan zijn zorg zijn toevertrouwd en de eigen ervaringen met de recente natuurbranden in De Meinweg (2020), Deurnsche Peel (2020), Mariapeel (2022) en Ouddorp (2022), en de maatschappelijke impact daarvan, de urgentie van het vraagstuk van natuurbrandpreventie.

Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat de bestaande wet- en regelgeving niet of nauwelijks een richtinggevend kader geven voor de ontwikkeling van een eigen natuurbrandpreventiebeleid. Financiële middelen voor de ontwikkeling van een dergelijk beleid en het treffen van (preventieve)maatregelen ontbreken eveneens. In bestaande natuurbeheerplannen is er weinig tot geen aandacht voor dit onderwerp en wordt er bij de financiering van regulier beheer en onderhoud of de ontwikkeling van nieuwe projecten niet of nauwelijks rekening gehouden met de noodzaak tot het treffen van preventiemaatregelen ter voorkoming van natuurbranden. Staatsbosbeheer is van mening dat aanvullende financiering vanuit de Provincies en het Rijk noodzakelijk is om de voorgestelde 'gebiedsgerichte aanpak' in het kader van natuurbrandpreventie serieus op te kunnen pakken.

Door een eigen natuurbrandpreventiebeleid met eigen interne normen voor Staatsbosbeheer te ontwikkelen - inclusief implementatie en frequente actualisatie daarvan - geeft Staatsbosbeheer te kennen zijn verantwoordelijkheid als professionele natuurterreinbeheerder ten aanzien van de preventie van natuurbranden te willen nemen, zulks in de geachte dat Staatsbosbeheer daarbij niet tot alles wat denkbaar is, ook daadwerkelijk gehouden is. De door Staatsbosbeheer in het kader van natuurbrandpreventie te verrichten inspanningen moeten in een redelijke verhouding staan tot de omvang van het gevaar en de waarschijnlijkheid dat dit gevaar zich voordoet en de aanwezigheid van (financiële) middelen die Staatsbosbeheer daarbij ten dienste staan.

Als eerste dient hierbij gedacht te worden aan het ontwikkelen van een eigen toegangsbeleid door Staatsbosbeheer, waar het de voorwaarden voor toegang tot en gebruik van natuurgebieden betreft in beheer bij en eigendom van Staatsbosbeheer. Wanneer en waar is roken en open vuur wel of niet toegestaan en hoe wordt op een eventueel verbod door Staatsbosbeheer toezicht gehouden?

In het verlengde van de hiervoor genoemde 'ongeschreven norm', waarbij Staatsbosbeheer nadenkt (en handelt) met betrekking tot natuurbrandpreventie, ligt het ook voor de hand dat Staatsbosbeheer nadenkt over een eigen bijdrage aan de daadwerkelijke bestrijding van een natuurbrand. Ondanks alle veiligheidsvoorschriften vanuit de Arbowetgeving ten behoeve van de bescherming van de eigen werknemers van Staatsbosbeheer, blijven er bij de bestrijding van natuurbranden nog voldoende taken over, die veilig door medewerkers van Staatsbosbeheer kunnen worden uitgevoerd. Dat hiervan een positieve werking uitgaat op het algehele proces van natuurbrandbestrijding, blijkt wel uit het rapport van het NIPV over de brand in De Meinweg. (zie voetnoot 13).

3. Doelen beleid risicobeheersing natuurbranden

3.1. Doelen

Het organiseren van risicobeheersing natuurbranden voor de Staatsbosbeheer organisatie dient verschillende doelen:

- bewustwording van de risico's en mogelijke gevolgen van een (onbeheersbare) natuurbrand;
- duidelijkheid rol en positie Staatsbosbeheer;
- het voorkomen en beperken van ecologische schade;
- het voorkomen en beperken van financiële schade;
- het voorkomen en beperken van schade aan eigendommen van derden, zowel in materiële als immateriële zin;
- richtlijnen voor werknemers medewerkers geven hoe zij, en door Staatsbosbeheer ingezette derden, dienen te handelen bij een natuurbrand, zodat risico's met betrekking tot de gezondheid vermeden worden.

Om bovenstaande doelen te bereiken worden de volgende onderwerpen verder uitgewerkt in dit beleid en het handelingskader:

- natuurbrandpreventie
  - identificeren en ontwikkelingen van maatregelen voor brandpreventie
  - voorwaarden voor toegang tot gebieden Staatsbosbeheer (bebording)
  - handhaving voorwaarden voor toegang
  - inrichting gebieden Staatsbosbeheer (bluswater, vernatting toegangswegen zwaar blusmateriaal, brandgangen
  - natuurbrandrisicobeheersingsplannen;
  - interne voorlichting over beleid en inzet binnen PE
  - veiligheid opnemen in beheerplannen en beleid provinciale eenheden
  - middelen en materieel, waaronder kleding en persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) en handhavingscapaciteit
  - afspraken met veiligheidsregio,andere TBO's en aannemers
  - opleiding
  - oefeningen met veiligheidsregio
  - communicatie
- effectief handelen tijdens een brand
  - rollen en verantwoordelijkheden
  - rol eigen medewerkers
  - opleiding eigen medewerkers
  - inzet aannemers
- evaluatie en nazorg incidenten.

3.2.Rol en positie Staatsbosbeheer

Belangrijk is de rol en verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer als terreineigenaar en beheerder in preventief en repressief opzicht goed vast te leggen. In preventief opzicht is Staatsbosbeheer als professioneel beheerder en eigenaar van natuurterreinen bij uitstek in de positie om na te denken over passende maatregelen voor zijn natuurgebieden en deze – waar mogelijk – ook te treffen. Dat ziet niet alleen op de feitelijke inrichting van deze gebieden, maar ook over de voorwaarden voor toegang tot deze gebieden. In dat kader past ook aandacht voor de noodzakelijke handhaving en toezicht.

Het feitelijk bestrijden van een natuurbrand is wettelijk gezien de taak van de veiligheidsregio. Gebleken is echter dat Staatsbosbeheer als beheerder van het getroffen terrein een belangrijke bijdrage kan leveren aan de bestrijding van een natuurbrand. Het is aan Staatsbosbeheer om deze rol bij en die bijdrage aan de bestrijding van natuurbranden in zijn gebieden verder vorm en invulling te geven binnen de wettelijke kaders van de Arbo-wetgeving en de zorg voor de veiligheid en het welzijn van de eigen medewerkers. Hierbij kan gedacht worden aan het toezicht houden rondom het gebied, recreanten opzoeken en sommeren het gebied te verlaten, inbreng van gebieds- en ecologische kennis, helpen met nathouden van gebiedsdelen, helpen met aanleggen van stoplijnen en het controleren van hotspots. Vanuit die rol en bijdrage ligt het ook voor de hand dat Staatsbosbeheer betrokken wordt bij de totstandkoming van de strategie van brandbestrijding (in het CoPI en/of ROT[14]). Staatsbosbeheer en andere natuurterreinbeheerders zijn van mening dat zij in dit opzicht een relevante partij zijn.

[14] CoPI = Commando Plaats Incident en ROT = Regionaal Operationeel Team (zie voor uitgebreide beschrijving het Handelingskader: **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**)

4. Implementatie en uitvoering

Het beleidsplan wordt fasegewijs geïmplementeerd. De implementatie start met een inventarisatie van risico's in een gebied en mogelijke preventieve maatregelen, bestaande uit maatregelen die toegang tot onze gebieden regelen, handhaving en toezicht en maatregelen die de inrichting van onze gebieden betreffen. Die moeten bedacht, geanalyseerd en getoetst worden op basis van: effect, toepasbaarheid, handhaafbaarheid en kosten. Daarna zijn er de maatregelen die meer samenhangen met de bestrijding van een natuurbrand. Parallel aan dit traject ligt er een communicatietraject, bedoeld om de risico's en het gevaar aan te geven, het beleid daartegen en de vindplaats aan te geven van het beleidsplan, handelingskader en implementatieplan.

Voor de goede orde, de implementatie van een aantal onderdelen kan jaren (doorlooptijd) vergen. De gebiedsgerichte aanpak in breder verband is sterk afhankelijk van partners en daardoor is de doorlooptijd hiervan erg onzeker. En uitvoering van preventiemaatregelen in het terrein is bij een gebrek aan directe financiering vaak afhankelijk van een project waarin deze maatregelen kunnen meeliften.

De volgende zaken, geordend per onderwerp komen terug in de implementatie:

Onderwerp	Uitwerking tijdens implementatie
risicobeheersing	• gevaren en risico's geïnventariseerd • maatregelen inventariseren, analyseren en treffen

organisatie	• inregelen van organisatie en maatregelen rondom thema natuurbranden
	• voor lange termijn borgen (niet afhankelijk van één persoon)
	• kennis en ervaring delen
	• inrichten landelijke groep specialisten
	  ○ kennismakelaar
	  ○ landelijke contacten
	  ○ projectleiding implementatie
	• algemene crisisorganisatie Staatsbosbeheer breed*
	  ○ meerdaagse incidenten hierbij meenemen
	• bereikbaarheid (oproep) medewerkers toetsen

Arbo	• welke risico's zijn er voor de medewerkers en aanpak realiseren • Arbo beleid natuurbranden toetsen • instructies opstellen en medewerkers opleiden • uitzoeken in hoeverre brandwerende kleding en PBM's ter beschikking gesteld moeten worden
samenwerking	• gebiedsgerichte aanpak • afstemmen met partners wie welke bijdrage kan leveren • afspraken maken met lokale aannemers (waakvlamovereenkomsten)
materieel	• wel of niet aanschaffen • waar bevindt het materieel zich? Depots? Hoe verspreiding over provinciale eenheden?

** Crisisorganisatie Staatsbosbeheer*
Onderdeel van de implementatiefase is het uitwerken en inrichten van een zogenoemde crisisorganisatie Staatsbosbeheer. Hierin wordt beschreven wie welke rol, taak en mandaat heeft gedurende verschillende fasen van brandbestrijding. Het gaat daarbij om zowel landelijk als lokaal functionerende medewerkers en de onderlinge samenwerking.

5. Contact

Voor vragen en opmerkingen omtrent natuurbranden kan er contact opgenomen worden met een van de specialisten op het gebied van natuurbranden: [redacted] (adviseur kwaliteit & duurzaamheid) of [redacted] (programmacoördinator nieuw bos).
Voor informatie wat betreft woordvoering en communicatie kan er contact worden opgenomen met Imke Boerma.

Informatie over natuurbranden is te vinden op Digitalis.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

Calamiteitenplan

Staatsbosbeheer Provinciale eenheid Utrecht

Update : I.o.m. Jelka Both / akkoord 17-6-2021

Oorspronkelijk opsteller: [redacted]

CALAMITEITEN

Onder een calamiteit wordt verstaan:

Een plotselinge gebeurtenis of situatie in terreinen of gebouwen van Staatsbosbeheer, waarbij de kans bestaat op (grote) schade voor mensen, terreinen, levende have en middelen.

Onder een calamiteitenbestrijdingsplan wordt verstaan:
Het geheel aan (preventieve) maatregelen en basisvoorzieningen ter beperking van de schade als gevolg van een calamiteit.

Het doel van dit calamiteitenbestrijdingsplan is:
1) het beperken van gevaar voor personen (publiek, eigen personeel en overige derden);
2) het beperken van gevaar voor levende have;
3) het voorkomen en/of beperken van schade aan Staatsbosbeheer eigendommen, zoals terreinen en opstallen (verpachtingen);
4) het voorkomen van schade voor derden ten gevolge van calamiteiten die op Staatsbosbeheerterreinen plaatsvinden.

Bij de aanpak van calamiteiten spelen de hulpdiensten politie, brandweer, ambulancediensten, VRU CPA en de GHOR een cruciale rol.

VRU staat voor veiligheid regio Utrecht

De brandweer in de regio Utrecht maakt onderdeel uit van de Veiligheidsregio Utrecht. De Veiligheidsregio Utrecht, kortweg de VRU, is een samenwerkingsverband van de 26 gemeenten in de regio Utrecht op het gebied van brandweerzorg, (gemeentelijke) crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. In het filmpje hiernaast zie je wat we doen om de inwoners en bezoekers van onze regio veilig te houden.

We doen ons werk onder het motto 'Uw veiligheid, ons werk!'

GHOR staat voor Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen, oftewel het helpen van mensen die slachtoffer zijn geworden, of zouden kunnen worden, van een (dreigend) groot ongeval of een ramp.

Bij de GHOR aangesloten diensten hanteren **de GRIP-procedure (Georganiseerde Regionale Incidenten Procedure). Deze procedure wordt 'automatisch' na de melding via 112 in werking gesteld: de procedure zorgt ervoor dat na melding de professionele hulpverlening op gang komt en de leiding op zich neemt.**

De GGD werkt nauw samen met GHOR

Bij de uitvoering van deze taken werkt de GGD nauw samen met de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR). De Directeur Publieke Gezondheid is zowel directeur van de GGD als van de GHOR. Vanzelfsprekend stemmen de GGD en de GHOR hun plannen met elkaar af en werken ze samen in de voorbereiding. Bijvoorbeeld als het gaat om opleidingen, trainingen en oefeningen. Maar ook als wordt samengewerkt bij een uitbraak van een (nieuw) griepvirus waarbij grote groepen mensen een

vaccinatie krijgen aangeboden. Daarnaast levert de GGD mensen voor het vervullen van rollen binnen de crisisorganisatie van de GHOR.

Staatsbosbeheer zal deze volgen. Het is aan de hulpdiensten om te bepalen of wel of geen GRIP-procedure opgestart wordt.

De GRIP-procedure bestaat uit de volgende **opschalingsfasen**, afhankelijk van de bron en impact van de calamiteit;

GRIP -0 bijvoorbeeld *lichte aanrijdingen* of een *(dodelijk) bedrijfsongeval*, geen coördinatie.

-1 *een redelijke bosbrand*. Er wordt een CoPI (Commando Plaats Incident), ingesteld met als basisbezetting: officieren van dienst van politie, geneeskundige kolom en brandweer onder aansturing/coördinatie van de Leider CoPI met een ondersteuningsstaf. Indien beschikbaar kan een aparte operationele leider en bij voorkeur een beheerder van Staatsbosbeheer deelnemen.

-2 *een grote bosbrand*, met CoPI, het Regionaal Operationeel Team (ROT) o.l.v. de Operationeel Leider bestaande uit wederom de hulpdiensten, een burgemeester, de provincie, Defensie en hierbij kan een teamleider van Staatsbosbeheer aanschuiven.

-3 *een overstroming met ontruiming*, met CoPI, ROT en gemeentelijk beleidsteam (GBT) o.l.v. burgemeester en het provinciaal hoofd Staatsbosbeheer met een adviserende rol.

-4 *idem* bij overschrijding gemeentegrenzen met een Regionaal Beleidsteam onder voorzitterschap van een coördinerend bestuurder (soms een burgemeester, soms de CdK) en provinciaal hoofd Staatsbosbeheer met een adviserende rol.

TAKEN VAN STAATSBOSBEHEERMEDEWERKERS

De operationele leiding bij calamiteitenbestrijding, zoals brandbestrijding, ligt niet bij Staatsbosbeheer, maar bij de brandweer of een andere aangewezen instantie.

De taken van Staatsbosbeheerders zijn:

1) inbreng van deskundigheid met betrekking tot het terrein in het vooroverleg met de gemeente, brandweer en dergelijke;
2) het verschaffen van kaartmateriaal (op verzoek), telefoonnummers en andere relevante gegevens aan de instanties;
3) signalering van (dreigende) calamiteiten;
4) waarschuwing van instanties en personen volgens gemaakte afspraken;
5) inbreng van deskundigheid en informatie tijdens de bestrijding van de calamiteit ten aanzien van terrein- of vegetatiekenmerken, bereikbaarheid van deelgebieden etc.;
6) zo nodig de inzet van personeel en materieel.

AARD VAN DE CALAMITEIT EN DE RISICOGEBIEDEN

Niet alle gebieden en/of terreinen lopen evenveel gevaar als zich calamiteiten voordoen. In het onderstaand overzicht wordt per soort calamiteit een aantal gevoelige terreinen genoemd. Ook is aangegeven welke instanties verantwoordelijk en/of te benaderen zijn. De burgemeester is op grond van de Gemeentewet en de Rampenwet hierbij de eerste verantwoordelijke persoon.

Calamiteit	Gevoelige terreinen Rol SBB	Verantwoordelijke **te benaderen** **instantie**	rol SBB **- actief** **- volgend**
brand	alle bossen, bedrijfsgebouwen en	brandweer	actief

	kantoren		
storm	bos- en laanbeplantingen met name wegen en paden	politie (brandweer)	actief
inbraak	alle bedrijfsgebouwen en kantoren	politie	actief
ijzel en/of sneeuw	bos- en laanbeplantingen met name wegen en paden	politie (brandweer)	actief
overstroming	alle gebieden	Rijkswaterstaat waterschappen	actief
bezettingsacties gijzeling, demonstraties	gebieden met een grote publieksdrukte, eventueel kantoorgebouwen	politie	volgend
giflozingen/ *[1]olielozingen/ vervuiling	slikken en schorren, dijken, kreken en zomerpolders	Rijkswaterstaat*[1], waterschappen, brandweer, milieudiensten	volgend
Dumping Synthetisch Drugsafval	alle gebieden	omgevingsdienst provincie gemeente	volgend
vliegtuig-ongevallen	alle gebieden	brandweer, defensie	volgend
ongevallen met	alle gebieden rondom nucleaire centra en opslagplaatsen	brandweer (Kernenergiewet)	volgend

kernenergie			
uitbraak	alle natuurterreinen	informatie komt	volgend
Mond- en		vanuit ON&BD*[2]	
Klauwzeer*[3]			
Uitbraak	alle gebieden	Centrale meldkamer EZ	volgend
Klassieke		tel. 045 [redacted]	
Varkenspest*[3]			
Uitbraak vogelgriep		**alle gebieden**	

*[1] Primair verantwoordelijke instantie

*[2] ON&BD: Overleg Natuur en Besmettelijke Dierziekten. Staatsbosbeheer neemt deel aan dit overleg. Het ON&BD komt voor, tijdens en na uitbraken van besmettelijke dierziekten bij elkaar, bereidt besluiten voor en coördineert de uitvoering van deze besluiten. De besluiten zelf worden genomen door de minister van EZ.
[redacted] (Driebergen) zit bij dit overleg.
[redacted] staan draaiboeken voor MKZ en varkenspest.

<u>Een aparte categorie vormen de bedrijfsongevallen of ongevallen van derden in onze terreinen. Denk aan een zwaar ongeluk met een Staatsbosbeheer-voertuig, een zaagongeluk, of een zelfdoding.</u>

Hierbij lopen de gebieden en/of terreinen van Staatsbosbeheer geen direct gevaar, maar we spelen wel een rol in de afwikkeling ervan.

BESTUURLIJKE VERANTWOORDELIJKHEDEN

Indien het een calamiteit van beperkte omvang betreft, kan worden volstaan met de parate hulpverleningsdiensten (brandweer, politie, CPA en GGD) bij de bestrijding te betrekken.

In geval van een grootschalig ongeval of van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan ervan, heeft de burgemeester van de betreffende gemeente het opperbevel. Dit houdt in dat degenen die aan de rampenbestrijding deelnemen onder zijn bevel staan. De burgemeester zal dan ook zo spoedig mogelijk geïnformeerd dienen te worden als het een calamiteit betreft die kan uitgroeien tot een grootschalig ongeval of een ramp.
Staatsbosbeheer kan deze bestuurlijke verantwoordelijkheid niet overnemen. Het is daarom noodzakelijk vooraf met de bestuurlijke instanties te overleggen over de meest effectieve wijze van calamiteitenbestrijding in Staatsbosbeheerterreinen en de rol van Staatsbosbeheer daarin.

Indien er sprake is van een ramp van meer dan plaatselijke betekenis in één of meer gemeenten, bv bij hoog water, kan de Commissaris van de Koningin de betrokken burgemeesters, zoveel mogelijk na overleg met hen, aanwijzingen geven over het door hen inzake de rampenbestrijding te voeren beleid.

Degene die de leiding over de brandweer heeft, is tevens volgens de rampenwet belast met de operationele leiding van de rampenbestrijding, tenzij de burgemeester een andere voorziening treft. De operationele leiding zal doorgaans in handen zijn van de commandant van de Regionale Brandweer.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

Onder preventieve maatregelen worden die activiteiten verstaan die vooraf worden doorgevoerd en die de kans op het optreden van een calamiteit verkleinen of de gevolgen ervan beperken.

Belangrijkste genomen preventieve maatregelen:

- Alle beheerders, boswachters, medewerkers beheer, provinciale hoofden en de divisiedirecteur hebben een mobiele telefoon; de schepen hebben telefoon of marifoon.
- De boswachters dragen er zorg voor dat de goede sleutels van de hekken en de slagbomen in het bezit zijn van de brandweer ter plaatse en van de lokale politie.
- Alle dienstgebouwen zijn voorzien van blusapparatuur.

VOORLICHTING EN PUBLIC RELATIONS ROND CALAMITEITEN

Een calamiteit vraagt een zorgvuldige benadering van de informatievoorziening. Iedere calamiteit op grote schaal, zoals bijvoorbeeld een bosbrand, voltrekt zich in de openbaarheid. Er ontstaan vragen over de consequenties van de calamiteit ten aanzien van de natuurwaarden of de economische waarden of over de wijze waarop de calamiteit wordt bestreden. Adequate voorlichting met inachtneming van de afspraken binnen Staatsbosbeheer en het Ministerie van LNV is dus een vereiste.
Stem altijd af met de leidinggevende (via de lijn: teamleider, provinciaal hoofd, directeur terreinbeheer en ontwikkeling, algemeen directeur). De leidinggevende kan dan beoordelen of hij/zij de leiding neemt.

Interne communicatie
Informatie met betrekking tot de calamiteit dient zo spoedig mogelijk bekend te worden gemaakt aan het verantwoordelijk Provinciehoofd. Als te verwachten valt dat de calamiteit een zodanige omvang krijgt dat zij ingrijpende consequenties heeft, dan informeert het Provinciehoofd zo spoedig mogelijk de divisiedirecteur en directeur. Informeer eveneens een van de woordvoerders in Amersfoort (ook in het weekend zijn zij bereikbaar). Bij calamiteiten die de landelijke pers/media halen, dient ook de Directie Communicatie van het Ministerie van LNV te worden geïnformeerd.
In de provincie is het provinciehoofd de verantwoordelijk leidinggevende bij een calamiteit. Het provinciaal hoofd spreekt een heldere rolverdeling af met teamleiders, boswachters en de medewerkers communicatie.
Als het om strafrechtelijke zaken gaat moet de Boa worden geïnformeerd.
En het provinciaal hoofd zorgt voor een goede coördinatie van de communicatie en laat zich hierin adviseren door de communicatieadviseurs.
Verder ziet het provinciaal hoofd erop toe dat zijn mensen niet te lang achter elkaar aan het werk blijven; dus het opstellen van een rooster is van belang.

Schematisch ziet de interne communicatielijn er als volgt uit:

- Informeer provinciaal hoofd en woordvoerder
- Provinciaal hoofd informeert directeur terreinbeheer en ontwikkeling en algemeen directeur
- Woordvoerder informeert Directie Voorlichting van het Ministerie
- Directeur informeert indien nodig raad van toezicht

Contacten met de media
Iedere calamiteit van enige omvang is nieuws. Al tijdens de bestrijding van de calamiteit bestaat er informatiebehoefte. Zowel in het belang van de pers, als in het belang van de rust rond de calamiteit, verdient het aanbeveling om zowel een centrale telefonische informatiepost te hebben, als een persoon voor de opvang en afhandeling op de locatie van de calamiteit. De woordvoerder regisseert vanuit Staatsbosbeheer de perscontacten, de boswachter is het lokale aanspreekpunt voor de pers. Met de brandweer dient goed te worden afgestemd waar het omslagpunt ligt; bij grotere calamiteiten wordt pers- en publieksvoorlichting een taak van de verantwoordelijke overheden.

Bij brand geldt de woordvoeringslijn: tijdens de brand is de brandweer woordvoerder. Na het sein ‘brand meester’ komt de woordvoering primair weer terug naar Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer medewerkers speculeren niet over de oorzaak van de brand, wel over gevolgen voor het terrein, ecologie, recreatie etc. Bij vragen over oorzaak van de brand wordt er doorverwezen naar de politie en/of brandweer. We houden de rollen duidelijk.

STANDAARDWERKWIJZE

Bij een calamiteit: bel het provinciale hoofd of diens vervanger en woordvoerder
Verder handelen conform dit plan.

Spoed	(0) 1-1-2	Als elke seconde telt! Spoedeisende hulp van brandweer, ambulance of politie. Dit zijn levensbedreigende situaties en heterdaadmeldingen van misdrijven.
Geen spoed	(0) 0900 - 8844	Niet-spoedeisende hulp van de politie. Dit zijn alle situaties waarbij 'geen zwaailicht en sirene' nodig is.

Taken Verantwoordelijken:

Leidinggevende; contact met verantwoordelijke instantie en stuurt communicatiemedewerker aan

Directeur; eindverantwoordelijke voor het proces

Woordvoerder; verantwoordelijk voor externe communicatie

Minister LNV; beleidsverantwoordelijk bij dierziekten

KORTE INFORMATIE HULPVERLENING

Algemeen

- Let op gevaarlijke situaties, breng jezelf niet in gevaar
- Let op gevaar voor anderen, probeer gevaarlijke situaties (direct of indirect) te voorkomen

Brand of soortgelijke incidenten

- Hulpdiensten alarmeren via nummer (0) 112
- Meld je naam en je telefoonnummer
- Melden dat het gaat om brand of iets soortgelijks, de omvang, de aard en de locatie (locatie duidelijk maken m.b.v. objectenlijst, Amersfoortcoördinaten en kaartbijlage)

- Calamiteit melden volgens standaardwerkwijze voor Staatsbosbeheermedewerkers
- Gebruik telefoonnummers kantoor of mobiel

Ongeval met lichamelijk letsel

- Ambulance bellen via alarmnummer (0) 112
- Óók bij letsel waarbij EHBO verlening is toegepast en gezien het letsel eigen vervoer niet aan te raden is
- Meld je naam en je telefoonnummer
- Geef de aard van het ongeval / letsel, het aantal slachtoffers en de locatie aan. (locatie duidelijk maken m.b.v. objectenlijst, Amersfoortcoördinaten en kaartbijlage)

- Blijf bij het slachtoffer en laat iemand anders de ambulance opvangen. Te allen tijde blijft er iemand bij het slachtoffer
- Blijf ter plaatse totdat het slachtoffer is afgevoerd
- Calamiteit melden volgens standaardwerkwijze voor Staatsbosbeheermedewerkers
- Gebruik telefoonnummers kantoor of mobiel

Uitbraak van vee

- Volgens standaardwerkwijze melden aan Staatsbosbeheermedewerkers
- Gebruik telefoonnummers kantoor of mobiel

BIJLAGEN CALAMITEITENPLAN PROVINCIALE EENHEID UTRECHT

		Pagina
1	TELEFOONNUMMERS DIRECTIE, PROVINCIAAL HOOFD, TEAMLEIDERS UTRECHT EN KANTOREN	8
2	TELEFOONNUMMERS WOORDVOERDERS	9
3	TELEFOONLIJST EXTERN	10
4	GEMEENTEN EN WATERSCHAPPEN	11
5	PROVINCIALE EENHEID UTRECHT	14
6	ACTIESCHEMA STAATSBOSBEHEER	15
7	LIJST MEDEWERKERS PROVINCIALE EENHEID UTRECHT	16
8	TELEFOONNUMMERS DIRECTIE, PROVINCIALE HOOFDEN, GEBIEDSMANAGERS EN TEAMLEIDERS (LANDELIJK)	17

CALAMITEITENPLAN KASTEEL GROENEVELD (apart document – wordt beheert door Anja Bon)

BIJLAGE 1

TELEFOONNUMMERS DIRECTIE, PROVINCIAAL HOOFD, TEAMLEIDERS UTRECHT EN KANTOREN

DIRECTIETEAM:

Directeur	ir. S. (Sylvo) Thijsen	[redacted]
Directeur Bestuur & Strategie	D.M.J. (Debbie) Kamphuis MBA	
Directeur Financiën & Bedrijfsvoering	drs. T.R.H. (Tanja) Zielinski RA	
Directeur Kennis & Expertise	dr. J.J. (Janneke) Ottens	
Directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling	drs. B.A. (Boudewijn) Revis	

PROVINCIALE HOOFDEN:

1	Utrecht	Jelka Both	06 [redacted]

TEAMLEIDERS UTRECHT

Gebied Utrecht	**Naam**	**Telefoonnummer**
Team Utrecht West	[redacted]	[redacted]
Team Utrecht Oost		
Advies en projecten		

KANTOREN

Provinciaal kantoor	Maarsbergseweg 18a	3956 KW	Leersum	0343-431360
Werkschuur Baarn	Hilversumsestraatweg 18	3744 KC	Baarn	035-5416512
Werkschuur Leersum	Maarsbergseweg 18a	3956 KW	Leersum	0343-431360
Werkschuur Tienhoven	Westbroekse binnenweg 5	3612 AE	Tienhoven	0346-281857
Kasteel Groeneveld*	Groeneveld 2	3744 ML	Baarn	035-5420446

*Kasteel Groeneveld heeft een eigen calamiteitenplan, deze is in beheer bij [redacted] en wordt naast dit calamiteitenplan bewaard op :

[redacted]

BIJLAGE 2

TELEFOONNUMMERS WOORDVOERDERS

AFDELING COMMUNICATIE:

WOORDVOERDERS LANDELIJK

Joke Bijl: 06 - 12507820

Imke Boerma: 06 - 10674675

Marcel van Dun: 06 - 55697076

COMMUNICATIEADVISEUR PROVINCIALE EENHEID Utrecht

Mylene Kerstiëns : [redacted]

MANAGER STRATEGIE & COMMUNICATIE

Tjeco Smits: [redacted]

BIJLAGE 3

TELEFOONLIJST EXTERN

A. MINISTERIE van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directie communicatie secretariaat

Directeur communicatie

Judith Sluiter

Woordvoering

Danielle Cardozo

Raoel Koole

B. RIJKSWATERSTAAT

Landelijk meldnummer wateroverlast etc. (24 u per dag bereikbaar)

U kunt ook dijkdoorbraken van waterschappen hier melden.

Lozing gevaarlijke stoffen, dode dieren in water, overstroming

(24 uur bereikbaar)

Verkeerscentrales Nederland

Midden-Nederland	0800 - 8002
Noord- en Oost-Nederland	0800 - 8002
Noordwest Nederland	0800 - 8002
Zuidwest Nederland	0800 - 8002

C. VEILIGHEIDSREGIO'S

Voor alle regio's geldt: bel (0) 112 bij spoed.

Anders 0900-8844 bellen.

Veiligheidsregio's (25):

09	Utrecht

BIJLAGE 4

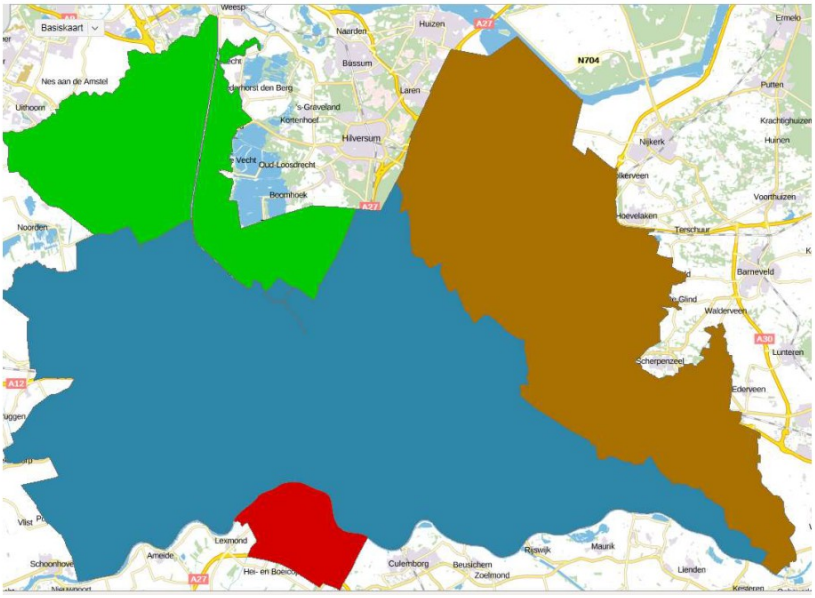
GEMEENTEN EN WATERSCHAPPEN

Utrechtse gemeenten

Gemeente	Website
Amersfoort	www.amersfoort.nl
Baarn	www.baarn.nl
Bunnik	www.bunnik.nl
Bunschoten	www.bunschoten.nl
De Bilt	www.debilt.nl
De Ronde Venen	www.derondevenen.nl
Eemnes	www.eemnes.nl
Houten	www.houten.nl
IJsselstein	www.ijsselstein.nl
Leusden	www.leusden.nl

Gemeente	Website
Lopik	www.lopik.nl
Montfoort	www.montfoort.nl
Nieuwegein	www.nieuwegein.nl
Oudewater	www.oudewater.nl
Renswoude	www.renswoude.nl
Rhenen	www.rhenen.nl
Soest	www.soest.nl
Stichtse Vecht	www.stichtsevecht.nl
Utrecht	www.utrecht.nl
Utrechtse Heuvelrug	www.heuvelrug.nl
Veenendaal	www.veenendaal.nl
Vianen	www.vianen.nl
Vijfheerenlanden	www.vijfheerenlanden.nl
Wijk bij Duurstede	www.wijkbijduurstede.nl
Woerden	www.woerden.nl
Woudenberg	www.woudenberg.eu
Zeist	www.zeist.nl

Waterschappen

- Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht
- Waterschap Rivierenland
- Waterschap Vallei en Veluwe
- Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

AMSTEL, GOOI EN VECHT

Korte Ouderkerkerdijk 7
1096 AC Amsterdam
0900 - 93 94

RIVIERENLAND

De Blomboogerd 1
4003 BX Tiel
0344 - 64 90 90

VALLEI EN VELUWE

Steenbokstraat 10
7324 AX Apeldoorn
055 - 5272 911

DE STICHTSE RIJNLANDEN

Poldermolen 2
3994 DD Houten
030 - 634 57 00

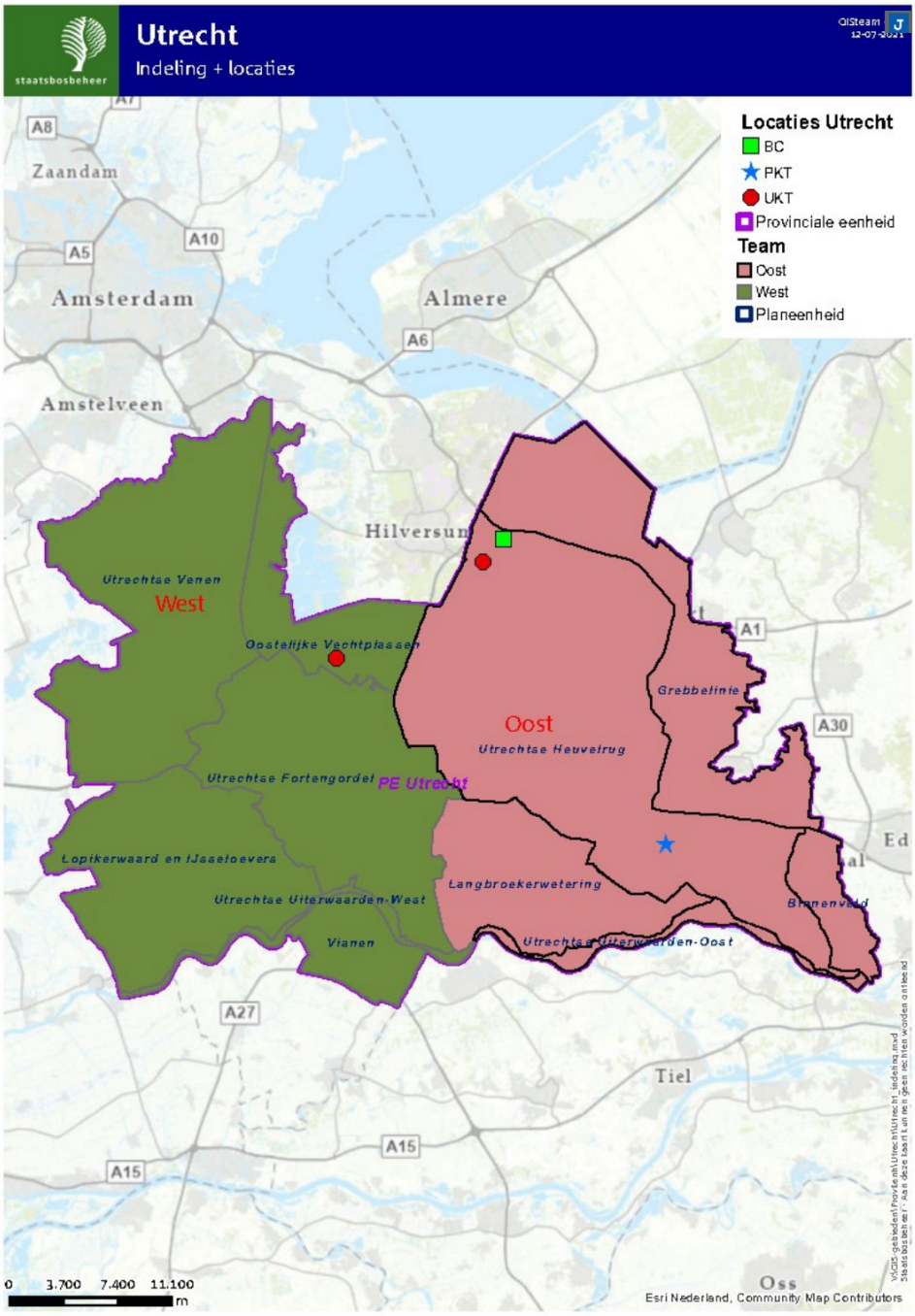
BIJLAGE 5

Provinciale eenheid Utrecht

Integrale indeling :

Team Utrecht Oost

Team Utrecht West

BIJLAGE 6

ACTIESCHEMA Staatsbosbeheer

1. Constateer

Beoordeel de situatie en noteer wie, wat, waar, wanneer?

2. Tref veiligheidsmaatregelen

Breng uzelf en anderen in veiligheid. Let op gevaar voor uzelf, omstanders en slachtoffers.

3. Bel 1-1-2

Alarmeer met **112 voor spoedeisende hulp** of met **0900-8844 voor niet spoedeisende hulp**

Schakel op het districts- of regiokantoor bovendien de **Bedrijfshulpverlening** in. Dan geldt het Bedrijfshulpverleningsplan.

4. Wacht op de hulpdiensten

Zorg voor medewerkers met lokale terreinkennis voor het vervullen van de gidsfunctie en wees bereikbaar en herkenbaar (bijv. een reflecterend hesje).

5. Geef informatie en biedt hulp aan

Zorg voor opvang van professionele hulpverleners en wijs hen naar de juiste locatie
Professionele hulpverleners nemen bij aankomst altijd de leiding over, conform de GRIP-procedure.
Zie pagina 1 van het Calamiteitenplan.

6. Alarmeer je leidinggevende

Bijlage 7

Lijst medewerkers provinciale eenheid Utrecht

Kantoorlocatie Baarn Hilversumsestraatweg 18a 3744 KC Baarn	Kasteel Groeneveld Groeneveld 2 3744 ML Baarn	
Kantoorlocatie Leersum Maarsbergseweg 18a 3956 KW Leersum	Kantoorlocatie Tienhoven Westbroeksebinnenweg 5 3612 AE Tienhoven	

Provinciale eenheid Utrecht (PE)		
Both, Jelka	hoofd Staatsbosbeheer Utrecht	PE
[redacted]		PE

Team Utrecht West			**Eenheid**
[redacted]			PE
			West
			West
			West
			West
			West
			West
			West
			West
			West
			West

Team Utrecht Oost			
[redacted]			PE
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost
			Oost

Team Kasteel Groeneveld			
[redacted]			Oost

BIJLAGE 8

TELEFOONNUMMERS DIRECTIE, PROVINCIALE HOOFDEN, GEBIEDSMANAGERS en TEAMLEIDERS (LANDELIJK)

DIRECTIETEAM:

Directeur	ir. S. (Sylvo) Thijsen	[redacted]
Directeur Bestuur & Strategie	D.M.J. (Debbie) Kamphuis MBA	
Directeur Financiën & Bedrijfsvoering	drs. T.R.H. (Tanja) Zielinski RA	
Directeur Kennis & Expertise	dr. J.J. (Janneke) Ottens	
Directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling	drs. B.A. (Boudewijn) Revis	

PROVINCIEHOOFDEN:

1	Fryslân	Jesler Kiestra	[redacted]
2	Groningen	Rieks van der Wal	
3	Drenthe	Bert Hummelen	
4	Overijssel	Herman Brink	
5	Gelderland	Arjan Snel	
6	Noord-Holland	Riena Tienkamp	
7	Zuid-Holland	Nick de Snoo	
8	Utrecht	Jelka Both	
9	Flevoland	Wout Neutel	
10	Noord-Brabant	Theo Gorissen	
11	Limburg	Peter van de Rijdt	
12	Zuidwestelijke Delta	Sandra den Adel	

GEBIEDSMANAGERS:

Wadden	[redacted]	
Drentse Aa		
Weerribben		
Veluwe & Achterhoek		
Rivierenland		
Oostvaardersplassen		
Oost-Brabant		

TEAMLEIDERS:

PE	Beheergebied	Naam	Telefoonnummer
DR	Drentsche Aa	[redacted]	
DR	Drents Friese Wold		
DR	Veenland		
DR	Emmen en Sleen		
DR	Hart van Drenthe		
DR	Kop van Drenthe		
DR	Zuidwest-Denthe		
DR	Hondsrug		
FL	Flevoland Beheer & Ecologie		
FL	Flevoland Publiek		
FR	Terschelling		
FR	Ameland		
FR	Vlieland		
FR	Noard-Fryslân		
FR	Súdwest-Fryslân		
FR	Súdeast-Fryslân		
GE	Achterhoek		

GE	Rivierengebied-Oost	[redacted]	
GE	Rivierengebied-West		
GE	Veluwe-Zuid		
GE	Veluwe-Noord		
GE	Achterhoek		
GR	Duurswold & Oldambt		
GR	Lauwersmeer & Wad Hogeland		
GR	Westerkwartier		
GR	Westerwolde		
LI	Zuid-Limburg		
LI	Midden-Limburg		
LI	Noord-Limburg		
NB	West-Brabant		
NB	Noordoost-Brabant		
NB	Zuidoost-Brabant		
NH	De Kop		
NH	Gooi & Kennemerland		
NH	Veenweiden		
NH	Texel		
OV	IJsselvallei-Vechtdal		
OV	Salland-Twente		
UT	Utrecht West		
UT	Utrecht Oost		
ZH	Groene Hart		
ZH	Hof van Delfland		
ZH	Rottemeren-Bentwoud		
ZH	Stad en Duin		
ZH	Voorne-Putten-IJsselmonde		
ZWD	Grevelingen		
ZWD	Zeeland-Noord		
ZWD	Zeeland-Zuid		
ZWD	Zuid-Hollandse Delta		
ZWD	Biesbosch		

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

N Art. 5.1 lid 2 sub i

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen

staatsbosbeheer

Risicobeheersing natuurbranden Staatsbosbeheer

PRO-ACTIE – PREVENTIE – PREPARATIE – REPRESSIE – NAZORG

Handelingskader

versie 3.0 definitief
vastgesteld 11-11-2024

Kernpunten handelingskader ‘Risicobeheersing natuurbranden Staatsbosbeheer’

Ter inleiding van het handelingskader geven deze kernpunten in het kort weer wat de gevaren zijn bij een natuurbrand, wat er verwacht wordt van de medewerkers van Staatsbosbeheer bij een natuurbrand. En heel belangrijk: wat wordt verwacht wat de medewerker NIET doet. Daarnaast geven deze kernpunten de belangrijkste zaken weer voor scholing en bereikbaarheid.

GEVAREN EN RISICO’S

Een natuurbrand brengt een aantal gevaren met zich mee:

- vuur
- rook
- koolmonoxide (CO).

De medewerker is niet beschermd tegen deze gevaren en is niet opgeleid om met deze gevaren om te gaan. Daarom is het uitgangspunt:

Een medewerker van Staatsbosbeheer verricht geen bluswerkzaamheden en komt niet in de rook!

Hierop is één uitzondering: indien een medewerker als eerste bij een natuurbrand is kan hij/zij proberen een beginnende brand te blussen met behulp van een brandblusser, vergelijkbaar met een BHV-er bij een beginnende gebouwbrand. Voor een natuurbrand geldt dat een waterblusser de voorkeur heeft. Hiermee wordt bedoeld een draagbare tank of rugzak met water. Enkele scheppen zand kan ook. Indien het niet lukt om de brand hiermee uit te krijgen is de brand verder voor de brandweer. Zij zijn opgeleid en specialist op het gebied van brandbestrijding.

WELKE ROL IN WELKE FASE

Fase	Rol / acties	Advies
Als eerste bij een brand	- Eigen veiligheid voorop - Hulpdiensten bellen - Proberen brand te blussen met brandblusser (water) of schep zand - Veiligheid voor publiek/aannemers: gebied afzetten en evacuatie - Teamleider inlichten en samen afspraken maken	- Indien vuur (en dus risico) te groot: op afstand blijven - Indien (water)blusser leeg en vuur niet uit, d.w.z. bluspoging niet geslaagd, zoek veilig heenkomen.
Brandweer aanwezig	- Eigen veiligheid voorop - Gidsen brandweer	- Stap nooit in brandweerauto, maar rijdt met eigen auto mee! (zolang het veilig is)

	- Uitleg terreinomstandigheden, aandachtspunten - Meehelpen met evacuatie en handhaving - Kijk of er iets gedaan moet/kan worden wat betreft begrazingskuddes - Eventueel helpen bij aanleg stoplijnen (via aannemer), onder regie van de brandweer	Brandweer is toegerust, medewerker niet. - Medewerkers verrichten alleen taken in het terrein zonder vuur in de buurt en rook en onder regie van de brandweer. - Pleit voor een noodverordening via de gemeente en draag hieraan bij.
Overdracht	- Zorg dat zaken geregeld zijn die in het handelingskader staan bij de overdracht van brandweer naar terreineigenaar	
Na overdracht (nafase)	- Schakel een professionele aannemer in voor nathouden gebied en doven hotspots	- Medewerkers Staatsbosbeheer graven geen hotspots uit.
Nazorg	- Zorg voor veiligheid in het terrein wat betreft dreiging vallende bomen/takken - Zorg voor herstel rasters, bebording, paden, etc. - Herstel flora en fauna.	- Vraag de gemeente de noodverordening pas op te heffen als het gebied weer veilig is voor publiek. (denk aan vallende bomen/takken)

SCHOLING EN INSTRUCTIE

Het handelingskader risicobeheersing natuurbranden Staatsbosbeheer:
- geeft kaders, richtlijnen en tips hoe te handelen voor, tijdens en na een natuurbrand
- is geen kant-en-klare opleiding of stappenplan
- is een verzameling van onderwerpen die gaan over natuurbranden
- deze onderwerpen staan in volgorde van de 'veiligheidsketen' en zijn via de inhoudsopgave goed toegankelijk.

Het handelingskader en de hieronder genoemde opleidingsproducten zijn op elkaar afgestemd. Het management stimuleert de buitenmedewerkers van Staatbosbeheer om de volgende twee opleidingsproducten door te nemen:

Opleidingsproduct	**Toelichting**
Praktijkadvies Risicobeheersing en bestrijding van natuurbranden – VBNE	Natuurbrandpreventie en natuurbrandbestrijding zijn een belangrijk onderdeel van bos- en natuurbeheer. Dit praktijkadvies geeft handvatten om de kans op een onbeheersbare natuurbrand in je terrein te

	verkleinen. Denk hierbij aan het opstellen van een natuurbrandpreventieplan. Te vinden op website VBNE.
E-learning 'Natuurbrand, wat nu?'	De module gaat over natuurbrandbestrijding. Je leert wat tijdens de brand de taken zijn van een terreinbeheerder en hoe je goed kunt samenwerken met de brandweer. Te vinden binnen de 'Leer je groen' omgeving.

BEREIKBAARHEID MEDEWERKERS

Fase	Bereikbaarheidsaspect	Toelichting
Preventief	Afspraken maken met meldkamer	Resultaat: de meldkamer heeft per gebied/team/PE of voor meerdere PE's gezamenlijk een calamiteitentelefoonnummer van Staatsbosbeheer
	Piketrooster opstellen	Binnen de bestaande bereikbaarheidsregeling stelt het PMT een bereikbaarheidsrooster (piket) op, zodat meldingen van de meldkamer opgevangen worden
Tijdens brand	Medewerkers onderling	Het is aan provinciale eenheden zelf om bereikbaarheid buiten reguliere werktijden te organiseren en hierover afspraken te maken binnen de bestaande kaders (er zijn bij natuurbranden meerdere taken en denk na over aflossing) Als er na de brand nog controles worden uitgevoerd, gelden hiervoor ook de bestaande kaders.
Nazorg	N.v.t.	In de Nazorg fase is de brand voorbij en kunnen de benodigde acties (zie tabel 'Welke rol in welke fase') binnen normale werktijden plaatsvinden.

Het is van belang om op de hoogte gesteld te worden door de meldkamer van een natuurbrand in het terrein. Daarmee kun je ook sturen op wat de brandweer doet: waar wil je dat ze wel en niet rijden, wel en niet blussen, etc.
Daarnaast is het per team goed om af te spreken hoe je elkaar kunt bereiken bij een grote calamiteit, zoals een (onbeheersbare) natuurbrand. Om de brandweer te kunnen gidsen en te adviseren is het van belang om het terrein te kennen. Gezien het feit dat alle provinciale eenheden hun eigen in-, en externe situatie kennen is het aan provinciale eenheden zelf om bereikbaarheid buiten reguliere werktijden te organiseren en hierover afspraken te maken binnen de bestaande kaders. Dit gebeurt op initiatief en sturing van het provinciaal managementteam.

Inhoud

1 Inleiding 6
2 De veiligheidsketen 7
2.1 Pro-actie 8
2.2 Preventie 8
2.3 Preparatie 9
2.4 Repressie 9
2.5 Nazorg 11
3 Fase pro-actie 12
3.1 Borging binnen Staatsbosbeheer 12
3.2 Landelijke stafmedewerkers natuurbranden 13
3.3 Samenwerking met andere organisaties 14
3.3.1 Landelijk 14
3.3.2 Provinciaal en lokaal 15
3.3.3 Samenwerking in een gebiedsgerichte aanpak 16
3.4 Kosten en financiering 18
3.4.1 Kosten 18
3.4.2 Financiering 18
4 Fase preventie 21
4.1 (Preventie)beheermaatregelen natuurbranden 21
4.1.1 Preventieve beheermaatregelen 22
4.2 Bluswatervoorzieningen 24
5 Fase preparatie 26
5.1 Middelen 26
5.1.1 Middelen noodzakelijk voor de veiligheid (Arbo) 26
5.1.2 Middelen voor het bestrijden van de brand 28
5.2 Scholing, voorlichting en instructie werknemers 29
5.3 Oefenen 29
5.3.1 Oefenen 29
5.4 Communicatie 31
5.4.1 Algemeen 31
5.4.2 Communicatieboodschappen 32
6 Fase repressie 33
6.1 Inzet medewerkers tijdens een natuurbrand en Arbo 33
6.1.1 Zorgplicht werkgever en verplichtingen werknemer 33
6.1.2 Uitvoeren van werkzaamheden tijdens de repressie fase 34
6.1.3 Inzet van derden tijdens brand en nafase (repressie fase) 36

6.1.4 Medewerker als eerste bij de brand 37
6.1.5 Internationale bijstand 37
6.2 Verantwoordelijkheden, rollen en bereikbaarheid 38
6.2.1 Verantwoordelijkheden 38
6.2.2 Rollen tijdens de brand 38
6.3 Maatregelen tijdens een brand en bereikbaarheid 40
6.4 Noodverordening 41
6.5 Gelijktijdige branden en beperkte brandweercapaciteit 42
7 Fase nazorg 43
7.1 Arbo in de nazorg fase 43
7.2 Herstel terrein 43
7.3 Onderzoek na de brand 44
7.4 Administratieve en juridische afwikkeling na een brand 44
8 Kennis en ontwikkeling 45
8.1 Ontwikkelingen in detectie en bestrijding 45
8.1.1 Bluswateradditieven 45
9 Termen en afkortingen 47
9.1 Termen en definities 47
9.2 Afkortingen 49
10 Bronnen 50
11 Contact 51

1 Inleiding

Dit document beschrijft het handelingskader van Staatsbosbeheer ten aanzien van natuurbrandpreventie en risicobeheersing natuurbranden. Het handelingskader is een praktische uitwerking van het beleid van Staatsbosbeheer ten aanzien van risicobeheersing natuurbranden. Dit document is kaderstellend voor het thema natuurbranden. Binnen het dossier natuurbranden doen zich voortdurend nieuwe ontwikkelingen voor die met enige regelmaat aanpassing van dit handelingskader noodzakelijk maken.

Zie het beleidsplan voor de doelen die Staatsbosbeheer nastreeft ten aanzien van risicobeheersing natuurbranden, de rol en positie van Staatsbosbeheer en de wet en andere verplichtingen omtrent dit thema.

Tijdens een interne audit natuurbranden, die werd uitgevoerd naar aanleiding van de branden in De Meinweg en Deurnsche Peel in 2020, werd geconstateerd dat Staatsbosbeheer (als geheel) niet is toegerust voor branden van deze omvang. Dit was de aanleiding om een beleidsplan op te stellen. Echter met alleen het hebben van een beleidsplan is Staatsbosbeheer nog niet toegerust op grote calamiteiten waaronder natuurbranden van deze omvang. Daarom is dit handelingskader opgesteld dat het beleid concretiseert.

Een natuurbrand is een brand, waarbij de brandstof hoofdzakelijk uit vegetatie bestaat. Zo'n brand kan voorkomen in alle gebieden waar droge vegetatie voorhanden is: bos-, heide-, gras-, riet- en duinvegetaties.

Bij het onderwerp natuurbranden worden diverse termen gebruikt om de (totale) problematiek en de aanpak te beschrijven. Denk hierbij aan *natuurbrandpreventie*, *natuurbrandbeheersing*, *natuurbrandbestrijding*, *risicobeheersing natuurbranden*. Om duidelijk te maken dat het beleid bij Staatsbosbeheer zaken beschrijft die te maken hebben met de periode vóór, tijdens en ná de brand worden de termen pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg toegevoegd aan de titel van het beleidsdocument. Deze termen sluiten aan bij de veiligheidsketen die door verschillende ministeries gehanteerd wordt. Zie hoofdstuk 2 voor een uitleg van de veiligheidsketen en deze termen. De schakels in de veiligheidsketen vertonen veel overeenkomsten met de PDCA-cyclus (kwaliteitscirkel van Deming). Als er in dit document over natuurbranden wordt gesproken dan worden hiermee alle fases bedoeld.

Naast natuurbranden kunnen er zich ook andere incidenten en calamiteiten voordoen waarbij Staatsbosbeheer moet handelen of een bijdrage moet leveren. Tijdens de implementatiefase zal worden gekeken hoe Staatsbosbeheer zich in brede zin kan voorbereiden op dergelijke situaties. Veel van wat van toepassing is ten aanzien van de bestrijding van natuurbranden is namelijk ook bij andere calamiteiten van toepassing.

Voor de leesbaarheid wordt voor de Staatsbosbeheer medewerker steeds de mannelijke vorm gebruikt.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de veiligheidsketen uitgelegd. Deze veiligheidsketen gaat over de verschillende fasen vòòr, tijdens en na een natuurbrand. Aan de hand van deze keten worden in hoofdstuk 3 tot en met 7 diverse onderwerpen behandeld die in deze fasen naar voren (kunnen) komen. In de daarop volgende hoofdstukken komen nog onderwerpen aan de orde die niet in de veiligheidsketen passen, zoals kennis en ontwikkeling, termen, afkortingen, bronnen en contactpersonen voor natuurbranden binnen Staatsbosbeheer.

2 De veiligheidsketen

De veiligheidsketen, bestaande uit vijf schakels of fasen, wordt op diverse plekken binnen de overheid gebruikt om de rampenbestrijding, crisisbeheersing en veiligheidszorg te professionaliseren. De indeling geeft structuur en helpt bij de aanpak van en het denken over, in dit geval, natuurbranden. Het is van belang om aandacht te schenken aan iedere fase. Een zwakke schakel verhoogt de kans op een incident/calamiteit of een niet adequate respons.

De veiligheidsketen bestaat uit de volgende fasen:

- pro-actie
- preventie
- preparatie
- repressie
- nazorg.

De fasen worden als volgt omschreven. Tevens zijn de verantwoordelijken hieraan toegevoegd.

Schakel	Omschrijving	Verantwoordelijkheid van
Pro-actie	Het voorkomen van het ontstaan van onveiligheid door structurele maatregelen (b.v. wetgeving)	LNV, provincies (natuur), gemeenten (ruimtelijk domein) en terreinbeheerders
Preventie	Het beperken van directe oorzaken van onveiligheid en beperken van de gevolgen (b.v. het formuleren van voorwaarden voor toegang in geval van droogte of extreme hitte, toezicht en handhaving van toegang geregeld, aanbrengen stoplijnen, compartimentering, bluswatervoorziening en geven van voorlichting)	Terreinbeheerder, veiligheidsregio en gemeente (v.w.b. voorlichting)
Preparatie	De daadwerkelijke voorbereiding op de bestrijding en mogelijke aantastingen van de veiligheid (b.v. opleiden in brandbestrijding, oefeningen houden)	Veiligheidsregio, terreinbeheerder en gemeente
Repressie	De bestrijding van de onveiligheid en de hulpverlening in acute noodsituaties (b.v. blussen, tegenbranden, stoplijn creëren)	Veiligheidsregio, terreinbeheerder en gemeente (v.w.b. evacuaties)
Nazorg	Het herstel van de situatie en evaluatie (b.v. hekwerken repareren, natuurbrandonderzoek, evaluatie met omwonenden)	Terreinbeheerder voor het gebied en gemeente / veiligheidsregio voor omwonenden

Staatsbosbeheer heeft een rol in alle fasen van de veiligheidsketen. Deze rol, met een verantwoordelijkheid naar de omgeving, eigen medewerkers, flora en fauna, wordt hierna per fase beschreven.

2.1 Pro-actie

In de fase pro-actie van de veiligheidsketen kan Staatsbosbeheer op verschillende manieren bijdragen aan het structureel voorkomen van het ontstaan van (onbeheersbare) natuurbranden:

- bewustwording risico's natuurbranden, zowel bij management als bij medewerkers, gericht op het voorkomen van schade
- opstellen beleid natuurbranden en de implementatie ervan
- stimulering klimaatslim bos- en natuurbeheer en verbeteren van waterhuishouding in terreinen.

2.2 Preventie

In de fase preventie is er voor Staatsbosbeheer heel veel (praktisch) te doen om de directe oorzaken en gevolgen van een natuurbrand te beperken mits het andere doelen niet schaad en financieel en beheerstechnisch mogelijk is. Denk hierbij aan het uitvoeren van de gebiedsgerichte aanpak in samenwerking met partners (paragraaf 3.3.3). Hieruit kunnen allerlei maatregelen vloeien om te realiseren in het terrein of die men samen met partners uitvoert zoals een (jaarlijkse) schouw. De hieronder genoemde maatregelen kunnen in het kader van de gebiedsgerichte aanpak uitgevoerd worden, maar ook daarbuiten.
Ten aanzien van de fase preventie kan Staatsbosbeheer bijdragen door:

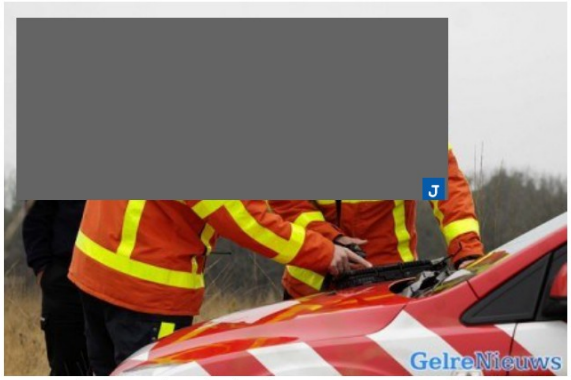
- uitvoeren gebiedsgerichte aanpak;
    - gesprekken voeren met betrokken partijen;
    - inventarisatie risico's;
    - opstellen natuurbrandrisicobeheersingsplannen;
    - het formuleren van voorwaarden voor toegang tot gebieden van Staatsbosbeheer in geval van droogte of extreme warmte en het gebruik van open vuur in die gebieden;
    - toezicht en handhaving ten aanzien van voorwaarden voor toegang;
    - afspraken maken met veiligheidsregio;
    - uitvoeren maatregelen en afspraken zoals hieronder benoemd (die kunnen ook uitgevoerd buiten gebiedsgerichte aanpak);
- compartimentering van gebied;
- plaatsing bebording;
- natuurlijke stoplijnen en brandgangen inrichten;
- grondwater op peil houden, gebied vernatten door afwateringsgangen te dempen;
- brandremmende vegetatie bevoordelen;
- aanbrengen van variatie in leeftijdsopbouw en soortensamenstelling;
- weghalen/beperken van vegetatieladder;
- vrijzetten van loofhout en aanleg van loofhoutsingels in brandgevoelige naaldbossen;
- aanleggen bluswatervoorzieningen (waterputten, bassins);
- aangaan waakvlamcontracten met aannemers;
- brandgericht randbeheer rond recreatievoorzieningen en parkeerplaatsen;
- jaarlijkse schouw (met veiligheidsregio).

Ook scholing over de preventiemaatregelen hoort bij deze fase.

2.3 Preparatie

In deze fase gaat het om de voorbereiding op een mogelijke calamiteit, een natuurbrand. Denk hierbij aan de volgende zaken:

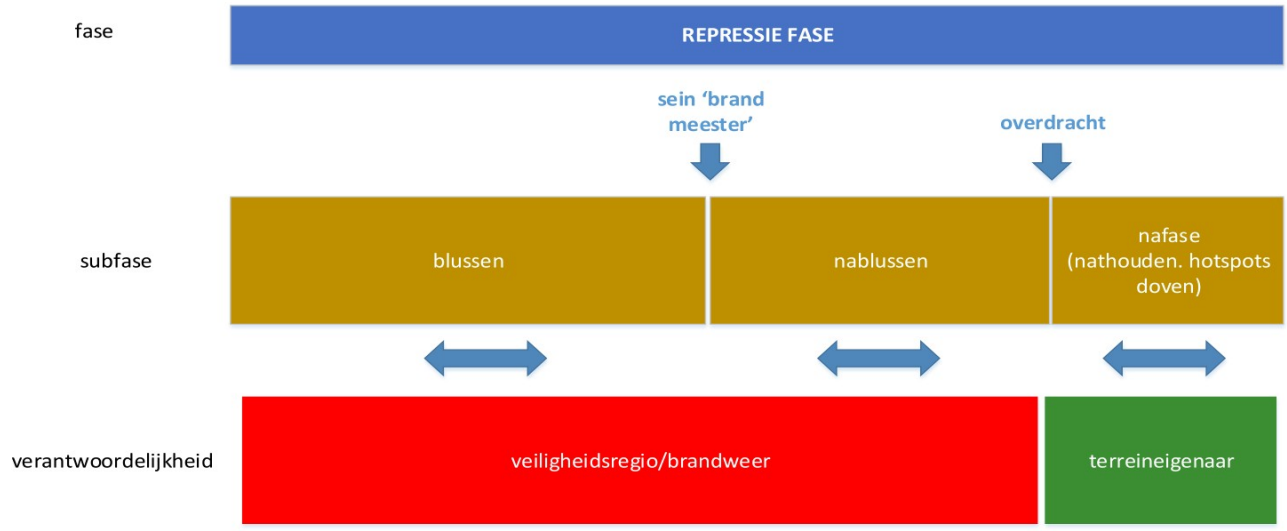
- benoemen rollen
- bereikbaarheid van medewerkers
- geven instructie over hoe te handelen tijdens een natuurbrand
    - ondersteuning hulpdiensten
    - rol in motorkapoverleg, CoPI of ROT
- houden van oefeningen (met eigen medewerkers en veiligheidsregio).

Motorkapoverleg hulpdiensten. Foto: GelreNieuws

2.4 Repressie

Tijdens de repressie fase wordt de brand bestreden. De repressie fase bestaat uit drie subfasen en begint met de subfase *blussen* (zie schema hieronder). Zodra de brand onder controle is, dat wil zeggen de brand heeft geen uitbreidingsmogelijkheden meer, geeft de brandweer het sein '*brand meester*'. De brandweer komt dan in de subfase *nablussen*. Deze overgang van *blussen* naar *nablussen* ligt geheel binnen de verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio.
Als de onveiligheid bestreden is zal de overdracht plaatsvinden naar de terreineigenaar en is het de verantwoordelijkheid van de terreineigenaar om de derde subfase *nafase* in te vullen.

Schema 1: de repressie fase is verdeeld in 3 subfasen

Overdracht van veiligheidsregio naar de terreineigenaar

Overdracht van de calamiteit kan enkel plaatsvinden als tenminste aan onderstaande randvoorwaarden is voldaan:

- de brand is volledig onder controle en de situatie is stabiel
- de restrisico's zijn voldoende in beeld
- er zijn heldere afspraken over taken, rollen en verantwoordelijkheden
- er zijn heldere afspraken over afstemming en communicatie bij opvlammen (meestal via de meldkamer).

Nafase

De nafase start tijdens de overdracht van veiligheidsregio naar Staatsbosbeheer. Beide partijen moeten het eens zijn dat de overdracht kan plaatsvinden. De overdracht vindt plaats aan de medewerker van Staatsbosbeheer die op dat moment in het CoPI zit. Eventueel vindt ruggenspraak plaats met een leidinggevende. De duur van de nafase en de hoeveelheid werk voor de terreineigenaar hangt af van de situatie. Vaak is op het moment van overdracht het vuur gewoon uit en het gevaar voor opvlammen niet aanwezig. Op zo'n moment is de hoeveelheid werk voor de terreineigenaar zeer beperkt en bestaat nog uit het controleren van de plek van de calamiteit op een later tijdstip.

Maar het kan zijn dat er na de overdracht nog 'vuur' in de grond zit, zoals bij de brand in de Deurnsche Peel (2020). De verantwoordelijkheid om dat op te lossen ligt na de overdracht bij de eigenaar, bij Staatsbosbeheer. Met de brandweer worden afspraken gemaakt wanneer ze weer opgeroepen kunnen worden. Meestal zodra een deel weer opvlamt kan de brandweer weer ingeschakeld worden. In de Deurnsche Peel heeft de nafase acht weken geduurd, waarbij de hulp van de brandweer geregeld werd ingeroepen.

In de nafase kunnen aannemers ingeschakeld worden voor het nathouden van het terrein of het verhelpen van hotspots. Omdat de verantwoordelijkheid is overgedragen naar Staatsbosbeheer zijn wij dan opdrachtgever.

De brandweer is gerechtigd om een rokende situatie, zoals in de Deurnsche Peel, over te dragen aan de terreineigenaar. Dit wordt onderbouwd door een uitspraak van de Raad van State in geval van een afvalverwerker in Groningen[1]. In dat geval werd de afvalverwerker gedwongen een particuliere brandweerorganisatie in te schakelen.

[1] https://www.brandweer.nl/nieuws/uitspraak-raad-van-state-overdragen-nablussen/

2.5 Nazorg

De nazorg fase is de periode ná de brand. Er is dus geen rook meer en eventuele hotspots zijn uit. Afhankelijk van de grootte en de impact van de brand kan deze fase dagen, weken, maanden of zelfs jaren duren. Het begint in ieder geval met het goed in kaart brengen van de schade aan flora en fauna en het monitoren van de ontwikkelingen. Daarbij heeft de veiligheid van medewerkers en bezoekers de hoogste prioriteit. Kan het terrein weer veilig opengesteld worden of moeten er eerst nog werkzaamheden verricht worden zoals het verwijderen van takken bomen die dreigen te vallen? Daarna kunnen andere zaken opgepakt worden zoals herstel van rasters, wegen en paden, bebording en recreatievoorzieningen. In een later stadium kan herplant onderdeel zijn van de nazorg.

3 Fase pro-actie

3.1 Borging binnen Staatsbosbeheer

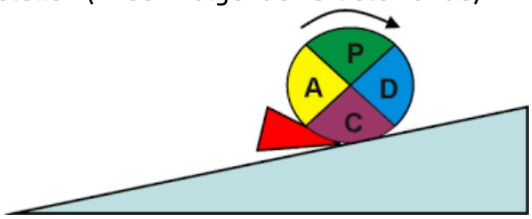
De veiligheidsketen vertoont veel overeenkomsten met de kwaliteitscirkel van Deming, of PDCA-cyclus. Beide methodieken vormen een cyclisch proces van fasen die continu in elkaar overlopen. Hiermee wordt gewerkt aan een voortdurende terugkoppeling en kwaliteitsverbetering. De output van de ene schakel vormt de input voor de andere schakel. Verder komen sommige schakels van de Deming-cirkel tot op zekere hoogte overeen met de schakels van de veiligheidsketen. De schakel 'nazorg' heeft bijvoorbeeld als doel om te leren van fouten en op grond hiervan de aanpak van veiligheid bij te stellen, wat overeenkomt met de schakel 'act' van de Deming-cirkel. De schakels proactie en preparatie dwingen veiligheidskundigen om planmatig naar veiligheid te kijken. In de Deming-cirkel wordt dan gesproken over de 'planfase'. (Bron: Wikipedia)

Voor de borging van het proces beheersen natuurbranden wordt gebruik gemaakt van de PDCA cirkel (Plan, Do, Check, Act). Alle betrokkenen dienen deze vier stappen te kennen om het proces continu te verbeteren.

Plan

Plannen maken en doelstellingen formuleren

- beleid opstellen of bijstellen (in een volgende verbeterronde)
- bewustzijn creëren
- maken natuurbrandrisicobeheersingsplan of bijstellen (in een volgende verbeterronde)
- procedures opstellen / aanpassen
- opleidingen/toolboxen aanbieden
- plan voor oefeningen

Do

Plannen, uitvoeren en registreren

- gebiedsgerichte aanpak uitvoeren of verbeteren afhandelen calamiteiten
- uitvoeren oefeningen

Check

Uitkomst/resultaat van gerealiseerde plannen bekijken en evalueren

- evalueren calamiteitafhandelingen
- evalueren oefeningen

Act

Plannen en doelstellingen actualiseren en waar nodig aanpassen

- Verbeteringen vanuit de evaluaties doorvoeren in de organisatie (beleid, natuurbrandrisicobeheersingsplan, organisatie, middelen, procedures, opleidingen, oefeningen).

Toetsing

Vanuit ISO 9001/14001 zullen audits plaatsvinden op het onderwerp calamiteiten, waaronder natuurbranden, zowel door een externe organisatie als door de intern organisatie. Vanuit kwaliteit & duurzaamheid wordt iedere locatie minimaal eens in de drie jaar bezocht voor een interne audit. M.b.t. het proces natuurbranden zullen de volgende zaken getoetst worden (op traceerbaarheid/aantoonbaarheid):

- aanwezigheid van natuurbrandrisicobeheersingsplan (niet ouder dan 24 maanden)
- adequate natuurbrand-organisatie (onder andere gebaseerd op natuurbrandrisicobeheersingsplan)
- oefeningen (jaarlijks) en bijbehorende evaluaties
- PBM's aanwezig en in orde.

Dit zijn voor het proces natuurbranden de factoren die meetbaar zijn.

3.2 Landelijke stafmedewerkers natuurbranden

Diverse partijen waaronder Brandweer Nederland spreken de verwachting uit dat het aantal (grote) natuurbranden zal toenemen. Natuurbranden hebben niet alleen gevolgen voor flora en fauna maar hebben ook maatschappelijke impact, bijvoorbeeld bij beschadiging eigendommen of door een evacuatie. Oorzaken van de toename van natuurbranden zijn onder andere klimaatverandering en verdroging van gebieden. Het zal dan ook een thema zijn dat blijvend aandacht blijft vragen van en binnen Staatsbosbeheer. Natuurbrandpreventie en bestrijding maakt vast onderdeel uit van het werk van Staatsbosbeheer. Er wordt intern en extern steeds meer aandacht aan het thema natuurbranden besteed. Voor de langere termijn is het van belang dat Staatsbosbeheer met dit thema bezig blijft. Uiteraard allereerst in praktische zin in de beheerteams. Daarnaast moet er afstemming plaatsvinden met relevante partners zoals de veiligheidsregio's, gemeenten, provincie en collega TBO's. Deze afstemming moet plaatsvinden op landelijk niveau en in de provinciale eenheid.

Belang

Om verschillende redenen is het van belang om binnen Staatsbosbeheer op landelijk niveau medewerkers aan te wijzen die zich bezig houden met het thema natuurbranden en een aanspreekpunt zijn voor de gehele organisatie:

- Het is wenselijk dat er landelijke collega's zijn die zaken aanjagen, faciliteren en gesprekspartner zijn voor andere landelijk opererende organisaties. De praktijk leert dat het neerleggen van landelijk beleid in de beheerteams en de provinciale eenheden, in de verwachting dat het dan wel goedkomt, niet reëel is. In de beheerteams en provinciale eenheden moet men aan heel veel thema's aandacht besteden.
  In de beheerteams en provinciale eenheden zal de uitvoering van het beleid vormkrijgen. Hierbij moet in het oog worden gehouden dat er binnen Staatsbosbeheer nog veel stappen moeten worden gezet op het vlak van natuurbrandpreventie en het gereed zijn voor bestrijding ervan en de noodzaak ertoe urgent is (tijdsdruk).
- In een aantal beheerteams en provinciale eenheden heeft men (door omstandigheden) kennis en ervaring met het thema natuurbranden. In andere beheerteams en provinciale eenheden is die kennis en ervaring er veel minder of niet. Landelijke ondersteuning is dan gewenst, bijvoorbeeld in voeren van het goede gesprek met de brandweer (spreken van hun taal).
- De ontwikkelingen aangaande natuurbranden schrijden voort. Er worden nieuwe ervaringen opgedaan, nieuwe technieken uitgeprobeerd en geïntroduceerd en nieuwe inzichten opgedaan (ook over beheer en herstel van natuurterreinen na een brand). Dit alles zowel in- als extern (ook internationaal). Het is van belang dit te volgen en waar nodig actief mee te doen in die ontwikkelingen. Immers ze gaan Staatsbosbeheer als terreineigenaar en beheerder aan. Het actief hierin meedoen als Staatsbosbeheer kan niet worden verwacht van de beheerteams, of provinciale eenheden of enkele betrokken medewerkers. Ook is het belangrijk dat kennis, ervaring en ontwikkelingen centraal worden ontsloten in de organisatie zodat iedereen ervan kan profiteren. Dit kan bijvoorbeeld door het vormgeven van toolboxen, kennisevenementen en het aanbieden en beheren van documentatie op Digitalis.
- Door landelijk opererende partners worden landelijke aanspreekpunten binnen Staatsbosbeheer gevraagd. Partners zoals de veiligheidsregio's, ministeries en VBNE (Vereniging van bos- en natuureigenaren) zijn steeds actiever bezig met dit onderwerp. Er zijn diverse gesprekstafels en er komen er meer aan bijvoorbeeld over het komen tot mogelijke wetgeving. Het is in het belang van Staatsbosbeheer hierbij aan te sluiten om zijn belangen naar voren te kunnen brengen. Onder andere gaat het dan om het inbrengen van het genuanceerde verhaal over de rol en mogelijkheden van Staatsbosbeheer als terreinbeheerder (belangenbehartiging).

- Functionarissen binnen de beheerteams en provinciale eenheden wisselen nogal eens. Kennis en aandacht verschuift en verdwijnt daardoor.
- Bij grote natuurbranden kan er landelijke coördinatie nodig zijn bijvoorbeeld als het gaat om de inzet van personeel en materieel.
- Bij grote natuurbranden is het niet wenselijk dat lokale medewerkers, een beheerteam en/of een provinciale eenheid er alleen voor staan. De brandweer maakt in dergelijke situaties ook gebruik van landelijke interne specialisten die ter plekke komen adviseren en ondersteunen. Het zou goed zijn iets dergelijks ook binnen Staatsbosbeheer te organiseren. Daarbij is het niet de bedoeling dat landelijke collega's de boel komen overnemen, integendeel het gaat juist om adviseren en ondersteunen.

Op landelijk niveau binnen Staatsbosbeheer zijn twee coördinerend adviseurs natuurbranden aangesteld, zij hebben de volgende taken:

- opstellen en implementeren landelijk beleid
- regievoering op het onderwerp
- aanjagen en faciliteren gebiedsgerichte aanpak binnen de provinciale eenheden
- opbouwen en onderhouden landelijk netwerk met relevante partners
- landelijk aanspreekpunten en deelnemen aan landelijke gesprekstafels (intern en extern)
- verzamelen en ontsluiten (internationale) kennis en ervaring
- voorstellen doen voor opleiding en instructie
- landelijk administreren van contactpersonen (intern en extern) en materieel Staatsbosbeheer
- opstellen en onderhouden sjablonen
- voeren landelijke coördinatie bij (grote) calamiteiten
- bij grote calamiteiten als landelijke interne specialisten adviseren en ondersteunen
- adviseren directie.

Als leden van de landelijke groep deelnemen aan lokale projecten met externen dan zal dit in principe altijd in afstemming en/of samenwerking met lokale collega's plaatsvinden.

Daarnaast zullen medewerkers in de provinciale eenheden met ervaring en/of die een rol van eerste aanspreekpunt hebben betrokken worden bij landelijke ontwikkelingen en bevraagd worden over provinciale ontwikkelingen.

3.3 Samenwerking met andere organisaties

Samenwerking tussen de partijen, die bij natuurbrandbeheersing betrokken zijn, is van groot belang om de risico's terug te dringen en bij een brand effectief op te kunnen treden. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van partijen waar Staatsbosbeheer landelijk mee samenwerkt.
Op provinciaal niveau en per gebied wordt veel samengewerkt met andere partijen. Daar wordt vaak concreet gekeken naar wat er nodig is per gebied voor risicobeheersing. Daarnaast wordt op dit niveau geoefend.

3.3.1 Landelijk

De belangrijkste landelijke partners zijn Brandweer Nederland, NIPV en de veiligheidsregio's. Bij deze organisaties zitten specialisten die veel kennis en kunde in huis hebben op het gebied van natuurbranden. Denk hier aan onderwerpen zoals risicobeheersing, operationele voorbereiding en bestrijding van natuurbranden. Zij onderzoeken en ontwikkelen natuurbrandverspreidings-modellen, brandstofmodellen voor de vegetatie en early warning systemen. Ze werken hierin samen met universiteiten en hogescholen in binnen- en buitenland.
Ook diverse advies- en netwerkorganisaties, zoals Stichting Probos en VBNE, houden zich bezig met het onderwerp natuurbranden en werken samen met eerder genoemde organisaties. Hiermee bestaat er een netwerk van organisaties dat zich bezig houdt met het thema natuurbranden. Met

de VBNE wordt het beleid hierover afgestemd, zodat er uitwisseling en afstemming plaatsvindt met anders TBO's.

Vanuit Staatsbosbeheer zijn er contacten met de ministeries van LNV en JenV voor afstemming op onderwerpen zoals verantwoordelijkheden, financiering maatregelen en calamiteiten en wet- en regelgeving. Met het ministerie van Defensie is er overleg omtrent inzet defensiematerieel. Inzet hiervan loopt altijd via de veiligheidsregio.

Bij landelijke samenwerkingen en overleggen participeren de landelijke coördinerend adviseurs namens Staatsbosbeheer (zie paragraaf 3.22). Hierbij een overzicht:

Organisatie	Toelichting
Brandweer Nederland	brandweer
Nederlands Instituut voor Publieke Veiligheid	
Veiligheidsregio's	
Wageningen University & Research	Universiteiten & hogescholen
Vrije Universiteit Amsterdam	
Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit	Ministeries
Ministerie van Justitie en Veiligheid	
Ministerie van Defensie	
VBNE	Netwerk- en adviesorganisaties
Bosgroepen	
Stichting Probos	

3.3.2 Provinciaal en lokaal

Vanuit veel van onze beheerteams en provinciale eenheden zijn er contacten met provincies, gemeenten, veiligheidsregio's, waterschappen en andere TBO's op het gebied van risicobeheersing natuurbranden. Het beleid van Staatsbosbeheer is er op gericht dat alle beheerteams binnen Staatsbosbeheer afspraken maken met genoemde partijen. Het gaat daarbij niet alleen om natuurbranden, dit kunnen ook andere calamiteiten zijn zoals hoogwater of een milieu calamiteit. Belangrijk is dat je elkaar kent, dat werkt tijdens een calamiteit veel efficiënter. Voor samenwerking op het gebied van natuurbranden kun je denken aan de volgende gezamenlijke acties:

- risicobepaling van terrein en objecten
- bepalen gezamenlijke uitgangspunten
- maken kaart van het gebied met relevante informatie
- jaarlijkse schouw in het terrein
- beheer van terrein en stoplijnen
- houden van oefeningen.

Een aantal van deze acties wordt opgepakt via de gebiedsgerichte aanpak (zie paragraaf 3.3.3).

Afspraken met loonwerkers (waakvlamconstructies)

Tijdens het bestrijden van natuurbranden is vaak de inzet van enkel de brandweer niet voldoende om het vuur onder controle te krijgen en/of om te voorkomen dat het vuur overslaat naar andere delen van het gebied. Daarnaast kunnen delen van gebieden niet goed toegankelijk zijn voor brandweerauto's. Ondersteuning door loonwerkers is dan een welkome (noodzakelijke) aanvulling.

Denk aan de inzet van tractoren met waterwagens voor nathouden, de inzet van graafmachines en/of bulldozers voor het creëren van stoplijnen, lostrekken van (brandweer)voertuigen, het verwijderen van vegetatie, het snel toegankelijk maken van delen van het gebied en het controleren van hotspots.

Loonwerkers, groenbedrijven of grotere agrarische bedrijven beschikken over dergelijk materieel. Het is noodzakelijk met dergelijke bedrijven van tevoren afspraken te maken om te ondersteunen in geval van een natuurbrand zodat dan geen onnodige tijd verloren gaat en partijen van elkaar weten wat van wie verwacht wordt en hoe een en ander aangepakt moet worden. Deze afspraken kunnen vastgelegd worden in een zogenaamde *waakvlamovereenkomst*.

Voordat bedrijven benaderd worden is het verstandig eerst te inventariseren of er geschikte bedrijven in de regio zijn en of het wenselijk is hen hiervoor te benaderen. Het kan immers zijn dat ervaringen in het verleden met een bedrijf, andere samenwerkingsverbanden, enzovoort redenen zijn een bedrijf niet te benaderen. Ook is het aan te raden vooraf afstemming te zoeken met de veiligheidsregio, het waterschap en eventueel een collega terreinbeherende organisaties om te kijken of samenwerking mogelijk is. Dit kan onderdeel zijn van de zogenaamde 'gebiedsgerichte aanpak'. Wanneer een gebied meerdere eigenaren heeft is samenwerking zeker aan te bevelen.

In sommige beheerteams (of delen ervan) zijn er al afspraken met bedrijven voor ondersteuning gemaakt en kunnen deze worden gecontinueerd en versterkt. In andere beheerteams zijn er nog geen afspraken met bedrijven gemaakt. Het komt ook voor dat er in het verre verleden afspraken zijn gemaakt met bedrijven maar zijn deze verwaterd in de loop van de jaren en niet meer actueel. Het is belangrijk dat alle beheerteams afspraken met bedrijven gaan maken al dan niet in het kader van een 'gebiedsgerichte aanpak' in samenwerking met partners.

Bij het maken afspraken met bedrijven om te komen tot waakvlamovereenkomsten moet het inkoopbeleid van Staatsbosbeheer gevolgd worden. Op de ene plek is een meervoudig onderhandse aanbesteding voldoende, op een andere plek kan aangehaakt worden bij een raamovereenkomst. Samenwerking met de afdeling inkoop is noodzakelijk. Belangrijke aandachtspunten bij te maken afspraken zijn:

- of een bedrijf echt in staat is om 24/7 inzetbaar te zijn in het brandseizoen
- aanrijtijden
- voldoet in te zetten materieel aan door Staatsbosbeheer gestelde eisen
- zijn in te zetten waterwagens zodanig schoon dat (vervuild) water geen schade toebrengt aan de natuur
- veilig werken
- ervaring met inzet bij calamiteiten zoals natuurbranden.

Als er goede afspraken met bedrijven zijn gemaakt is het verstandig jaarlijks voorafgaand aan het brandseizoen (maart t/m september) met de betreffende bedrijven bij elkaar te komen om bij te praten, praktische zaken af te stemmen en gemaakte afspraken te bespreken.

3.3.3 Samenwerking in een gebiedsgerichte aanpak

Brandweer Nederland heeft een methodiek ontwikkeld voor samenwerking tussen partners in een gebied/regio om te komen tot preventiemaatregelen ter voorkoming natuurbranden en om afspraken over bestrijding van natuurbranden te maken. Dit is de zogenaamde *gebiedsgerichte aanpak*. Op een aantal plekken binnen Staatsbosbeheer wordt al (gedeeltelijk) volgens deze methodiek gewerkt maar nog lang niet overal.
De methodiek bestaat uit een beproefde werkwijze en praktische hulpmiddelen om met relevante partners in een regio samen te kijken naar de risico's, hoe branden voorkomen kunnen worden en, mochten ze onverhoopt toch ontstaan, effectief bestreden kunnen worden. Het elkaar kennen (netwerk opbouwen) en het zoeken van een balans tussen verschillende belangen zijn belangrijke uitgangspunten. Aanbevolen wordt dat Staatsbosbeheer overal in het land actief aan deze vorm

van samenwerken deelneemt en mogelijk zelfs initieert vanuit zijn rol als eigenaar of beheerder. Er is momenteel geen wetgeving aangaande natuurbranden. Gevolg hiervan is dat er ook geen verantwoordelijke (regionaal en/of landelijk) is voor natuurbranden. Bij de gebiedsgerichte aanpak in de regio is het logisch als samenwerkende partners de bestuurlijke provincie te benaderen om een regierol te nemen (dit gebeurd ook al in meerdere provincies). Resultaten van de gebiedsgerichte aanpak zijn:

- kaartmateriaal (digitaal) dat door alle partners (dus ook de brandweer) gebruikt kan worden
- praktische werkafspraken
- begrip over-en-weer voor elkaars belangen
- positie
- netwerk
- natuurbrandrisicobeheersingsplan.

Digitaal kaartmateriaal. Foto: [redacted]

Deze resultaten van de gebiedsgerichte aanpak moeten ‘onderhouden’ worden. Het is daarom logisch dat uit de gebiedsgerichte aanpak een permanente overlegstructuur voortkomt die periodiek bij elkaar komt. Zowel de gebiedsgerichte aanpak als het vervolg daarop moeten qua vorm worden toegesneden op de lokale situatie en behoefte. Bij het van de kant afkrijgen en bestuurlijk in stand houden van een dergelijke samenwerking is het logisch dat provinciehoofden, provinciaal accountmanagers, teamleiders en interne landelijke specialisten een rol spelen. Bij de verdere uitwerking zijn teamleiders en boswachters beheer natuurlijke deelnemers.

Het uitgangspunt voor Staatsbosbeheer is de samenwerking klein te houden en niet omvangrijker dan nodig. Dit betekend dat erop ingezet wordt niet meer partijen bij de samenwerking te betrekken dan nodig. Hoe meer partijen namelijk betrokken zijn hoe lastiger het vaak is om van de kant te komen. Daarnaast verdient het aanbeveling om de samenwerking zo praktisch mogelijk te houden. Samen met de kaart het veld in werkt vaak beter dan lange sessies aan de vergadertafel. Als er toch veel partijen betrokken moeten zijn is het aan te raden dat de belangrijkste spelers samen een eerste opzet maken waar de andere partijen dan later bij aansluiten. Staatsbosbeheer neemt alleen een initiërende rol als dat echt niet anders kan, maar vraagt wel actief om initiatief van andere partners zoals bijvoorbeeld de bestuurlijke provincie.

Natuurbrandpreventieplan

Aan de hand van de risico’s, de doelen van de beheerder en de doelen van de veiligheidsregio wordt een natuurbrandpreventieplan opgesteld. Er zal een balans moeten worden gevonden tussen de doelen van de beheerder en de doelen van de veiligheidsregio. Vaak is het mogelijk om de doelen van de twee partijen te combineren en te integreren in het beheerplan (CMSi). In het risicobeheersingplan kunnen over verschillende zaken afspraken worden gemaakt, zoals afspraken over schouw, aanspreekpunten in geval van een natuurbrand, aanpassing van operationele

kaarten, bijdragen aan de kosten van de maatregelen, risicocommunicatie, alarmering, inhuur van extra capaciteit en samenstelling Commando Plaats Incident (CoPI). Ook kunnen er afspraken gemaakt worden over de door de beheerder, de veiligheidsregio en de betrokken gemeenten te nemen maatregelen.
Het is niet voor alle gebieden noodzakelijk een natuurbrandpreventieplan te maken. Raadpleeg hiervoor de Risico Index Natuurbranden (RIN) en/of risicokaart.nl. Via kaartmateriaal wordt aangegeven waar de risico's ten aanzien van een natuurbrand bevinden. Voor gebieden kleiner dan 100 ha (1 km²) en aangesloten landschapselementen is geen plan noodzakelijk.

Er zijn al beheerteams binnen Staatsbosbeheer waar (internationale) projecten of samenwerkingsverbanden lopen en/of waar al (praktische) afspraken tussen partners zijn gemaakt. Uiteraard blijven deze in stand en kunnen verder worden uitgebouwd c.q. vervolmaakt.

Goed om nog op te merken is dat er lokaal soms andere benamingen voor natuurbrandpreventieplannen worden gehanteerd.

3.4 Kosten en financiering

3.4.1 Kosten

Om inzicht te krijgen in de mogelijke kosten voor natuurbranden en natuurbrandpreventie worden de fasen van de veiligheidsketen gebruikt.

Fase	(mogelijke) Kosten
Pro-actie	Opstellen/updaten beleid (uren)
Preventie	Uitvoeren gebiedsgerichte aanpak - opstellen preventieplan (uren) - opstellen kaart (uren) - uitvoeren maatregelen in het terrein (uren/materieel/materiaal/inhuur) Aanschaf materieel
Preparatie	Ontwikkelen opleidingsmateriaal (uren/materiaal) Uitvoeren opleidingen/instructie (uren) Oefenen (uren/materieel)
Repressie	Inzet medewerkers (uren) Inzet eigen materieel Inzet aannemers*
Nazorg	Herstel hekwerk, bebording Herstel terrein (uren/materieel/materiaal/inhuur) Uitvoeren intern onderzoek/audit (uren) Inzet extern onderzoek (uren) Inzet verantwoording (uren)

**In de subfasen blussen en nablussen kan het zijn dat een medewerker Staatsbosbeheer namens de (H)OVD een aannemer inschakelt, bijvoorbeeld omdat Staatsbosbeheer met deze aannemer een waakvlamovereenkomst heeft. In de praktijk blijken de kosten van deze aannemer bij Staatsbosbeheer terecht te komen. Hier dient Staatsbosbeheer rekening mee te houden. Dit moet het inschakelen van een aannemer tijdens een brand niet in de weg staan. De kosten van deze aannemer zijn vaak maar een klein deel van wat de veiligheidsregio kwijt is, bijvoorbeeld 15k€ tegenover enkele tonnen (afhankelijk van inzet: pelotons, aantal dagen, etc.).*

3.4.2 Financiering

Als Staatsbosbeheer zien we dat er weinig geld beschikbaar is voor natuurbrandpreventie. Bij subsidieverstrekking voor beheer en bij projectengelden voor (her-)inrichting van een terrein is wordt natuurbrandpreventie als onderwerp meestal niet genoemd. Hier zijn enkele uitzonderingen op. Provincie Utrecht neemt wel eisen op voor de verstrekking van SNL-gelden en Provincie Noord-

Brabant voor subsidie van het Natuurnetwerk. Maar Utrecht keert hetzelfde bedrag uit per beheertype per hectare als de andere provincies voor SNL, die geen eisen stellen ten aanzien van natuurbrandpreventie. Hoe valt dat met elkaar te rijmen? Zit natuurbrandpreventie wel of niet in het kostprijsmodel?

Aanvullende financiering is noodzakelijk om bijvoorbeeld de voorgestelde 'gebiedsgerichte aanpak' serieus op te kunnen pakken. Natuurbrandpreventie moet gefinancierd worden vanuit beheer- en projectgelden. Vanuit Staatsbosbeheer zullen we dit in beeld brengen en aankaarten bij bevoegd gezag en op provinciaal en landelijk niveau.

Hieronder staat een tabel met mogelijke manieren van externe financiering ingedeeld naar de fasen van de veiligheidsketen.

Kosten	Mogelijke externe financiering
Pro-actie	
Opstellen/updaten beleid (uren)	Als onderwerp meenemen in de onderhandeling over een structurele verhoging van de Rijksbijdrage.
Preventie	
Uitvoeren gebiedsgerichte aanpak - opstellen preventieplan (uren) - opstellen kaart (uren) - uitvoeren maatregelen in het terrein (uren/materieel/materiaal/inhuur) Aanschaf materieel	Verhoging van de SNL gelden voor natuurbrandpreventie. Verhoging projectgelden voor terreinmaatregelen t.b.v. natuurbrandpreventie. Natuurbrandpreventiemaatregelen meenemen in het ontwerp. Denk hierbij ook aan het realiseren van preventiemaatregelen die (met een 'kleine' aanpassing) samen gaan met de projectdoelen. Bijvoorbeeld een aan te leggen fietspad iets verbreden, zodat die ook toegankelijk is voor een brandweerauto.
Preparatie	
Ontwikkelen opleidingsmateriaal (uren/materiaal) Uitvoeren opleidingen/instructie (uren) Oefenen (uren/materieel)	Als onderwerpen meenemen in de onderhandeling over een structurele verhoging van de Rijksbijdrage.
Repressie	
Inzet medewerkers (uren) Inzet eigen materieel Inzet aannemers	Als onderwerpen meenemen in de onderhandeling over een structurele verhoging van de Rijksbijdrage. Bijdrage vragen aan de provincie. Inzet aannemers tijdens blussen/nablussen financieren via veiligheidsregio indien mogelijk. Tijdens nafase komt rekening bij Staatsbosbeheer. Hiervoor bijdrage vragen aan provincie. Inzet Defensie wordt gefinancierd via de gemeenten, hiervoor is een landelijk fonds opgericht.
Nazorg	
Herstel hekwerk, bebording Herstel terrein (uren/materieel /materiaal/inhuur) Uitvoeren intern onderzoek/audit (uren) Inzet extern onderzoek (uren) Inzet verantwoording (uren)	Bijdrage vragen aan provincie. Meenemen in lopende projecten.

Hoe zit het met uren en kosten die gemaakt worden in de provinciale eenheid?

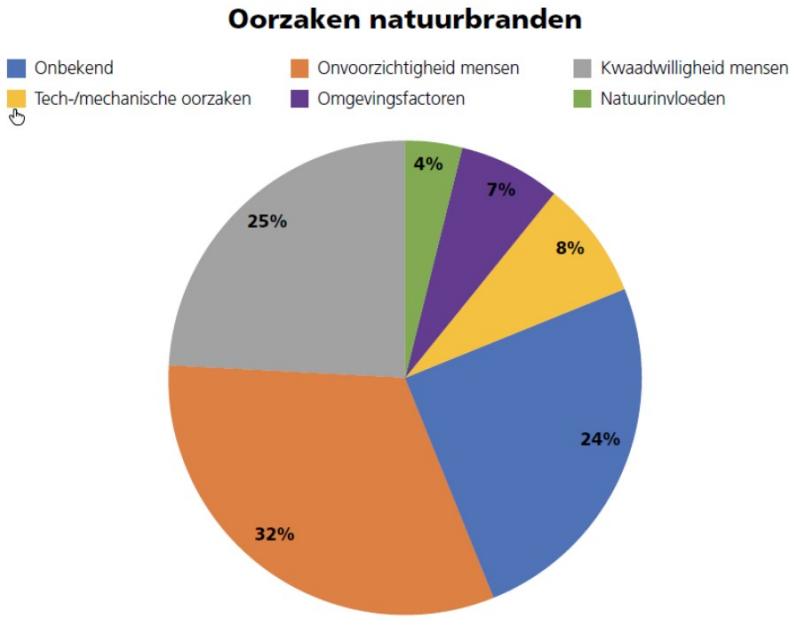
Kosten	Mogelijke interne financiering
Pro-actie	
Opstellen/updaten beleid (uren)	budget provinciale eenheid
Preventie	
Uitvoeren gebiedsgerichte aanpak - opstellen preventieplan (uren) - opstellen kaart (uren) - uitvoeren maatregelen in het terrein (uren/materieel/materiaal/inhuur) Aanschaf materieel	budget provinciale eenheid voor zover niet uit projectgeld
Preparatie	
Ontwikkelen opleidingsmateriaal (uren/materiaal) Uitvoeren opleidingen/instructie (uren) Oefenen (uren/materieel)	uren en inzet materieel oefeningen – budget provinciale eenheid opleidingen en opleidingsmateriaal – budget centraal
Repressie	
Inzet medewerkers (uren) Inzet eigen materieel Inzet aannemers	bij grote branden geldt een inspanningsverplichting voor de provinciale eenheden om de kosten gedekt te krijgen door provincie of Rijk*
Nazorg	
Herstel hekwerk, bebording Herstel terrein (uren/materieel /materiaal/inhuur) Uitvoeren intern onderzoek/audit (uren) Inzet extern onderzoek (uren) Inzet verantwoording (uren)	bij grote branden geldt een inspanningsverplichting voor de provinciale eenheden om de kosten gedekt te krijgen door provincie of Rijk*

** Staatsbosbeheer heeft geen bossenverzekering om schade bij natuurbranden te dekken. De premie hiervoor is fors en de schade wordt nooit helemaal gedekt. Vaak is de bijdrage voor herbeplanting maar 75% en wordt de inzet tijdens de repressiefase niet gedekt. Daarnaast worden er meestal ook eisen gesteld aan de bereikbaarheid van het terrein, d.w.z. de infrastructuur. Er is dus een kans dat er eerst flink geïnvesteerd moet worden voordat er überhaubt een verzekering afgesloten kan worden. Al met al is de afweging gemaakt om geen verzekering af te sluiten voor de terreinen.*

4 Fase preventie

4.1 (Preventie)beheermaatregelen natuurbranden

Terreinbeheerders spelen een belangrijke rol als het gaat om het nemen van preventieve maatregelen tegen natuurbranden dan wel het onbeheersbaar worden ervan. Belangrijk om op te merken is dat terreinbeheerders ondanks hun inspanningen natuurbranden niet kunnen voorkomen. Oorzaken van branden liggen in veruit de meeste gevallen buiten de invloedssfeer van terreinbeheerders. Hierbij kan gedacht worden aan de effecten van onvoorzichtig of kwaadwillend gedrag van mensen, afslaande vonken van verkeer, blikseminslag, etc. Tijdens een brand kunnen zich ook allerlei scenario's voordoen waardoor de omvang van een brand (snel) groter wordt waarop terreinbeheerders geen invloed hebben. Hierbij kan gedacht worden aan verdroging, meteorologische en klimatologische omstandigheden. Terreinbeheerders kunnen wel preventieve maatregelen nemen.

Oorzaken natuurbranden.
Bron: Brandweer Nederland, toolbox gebiedsgerichte aanpak

Het is goed om te beseffen, is dat terreinbeheerders niet alleen in preventieve zin een rol spelen bij het voorkomen van natuurbranden, maar ook tijdens en na een natuurbrand. Hierna wordt nader op deze verschillende fasen ingegaan en stilgestaan bij wat terreinbeheerders, dus ook Staatsbosbeheer, in dit verband kunnen doen. Hier wordt vooral gefocust op natuurgerichte maatregelen. Dit staat los van organisatorische, ondersteunende en initiatief nemende rollen die terreinbeheerders kunnen hebben in de verschillende fasen.

Praktijkadvies VBNE

Door Staatsbosbeheer is meegewerkt aan de actualisatie van het praktijkadvies van de VBNE over preventie en bestrijding van natuurbranden. Het praktijkadvies is een soort van 'standaard' voor de terreinbeherende organisaties en sluit aan op dit handelingskader. Het praktijkadvies geeft handvatten om de kans op een onbeheersbare natuurbrand in je terrein te verkleinen. Je leest erin hoe je samen met de brandweer en andere betrokken partijen een natuurbrandpreventieplan maakt. Je leest hoe de brandweer een natuurbrand bestrijdt en wat de rol is van de terreinbeheerder voor, tijdens en na een brand. Ook wordt er aandacht besteed aan het communiceren over natuurbranden en er staan praktijkvoorbeelden in van effectieve inrichtingsmaatregelen.

Het praktijkadvies is te vinden via Digitalis onder calamiteiten en op de website van de VBNE.

4.1.1 Preventieve beheermaatregelen

De flora, fauna en geologie zijn geen factoren die branden veroorzaken. Ze zijn wel bepalend voor de brandbaarheid en hoe snel een brand zich kan verspreiden. Er zijn tal van maatregelen die genomen kunnen worden om te voorkomen:

- dat een brand ontstaat, dan wel zich snel kan verspreiden
- hulpdiensten goed toegang hebben tot natuurterreinen.

Daarbij past wel het besef dat dit niet het enige belang is dat terreinbeheerders zoals Staatsbosbeheer in het oog moeten houden. Zij hebben namelijk als belangrijkste doelstelling het in stand houden van natuurterreinen, en dat is niet alleen het beschermen tegen natuurbranden, maar ook het beheren, herstellen en versterken van ecosystemen. Daarnaast dienen zij verschillende gebruiksgroepen en belanghebbenden te faciliteren. Terreinbeheerders in Nederland hebben dus te maken met meervoudige doelstellingen waarvoor ze verantwoordelijk zijn. Die verantwoordelijkheid is niet vrijblijvend. Terreinbeheerders hebben namelijk wettelijk taken en opdrachten en hebben te maken diverse wettelijke kaders, bestaande uit nationale en internationale wetgeving. In het beleid van terreinbeheerders ten aanzien van natuurterreinen moet daarom een balans gevonden worden tussen meerdere doelstellingen, wensen en belangen. Het verkleinen van de kans op een onbeheersbare natuurbrand is één van de doelstellingen. Het betrekken van partners zoals de veiligheidsregio bij het afwegingsproces draagt bij aan een zorgvuldige risicocalculatie en het creëren van draagvlak voor de gemaakte keuze. Bij de ontwikkeling van een zogenoemde ‘gebiedsgerichte aanpak’ waarbij partners in een regio samenwerken aan natuurbrandrisicobeheersingsplannen komen dergelijke aspecten en dillema’s aan de orde. (zie voor gebiedsgerichte aanpak paragraaf 3.3.3)

Als het gaat over het formuleren van voorwaarden voor toegang tot gebieden van Staatsbosbeheer in geval van droogte of extreme warmte en het gebruik van open vuur in die gebieden, al dan niet tijdens evenementen, zoals bijvoorbeeld het gebruik van vuurwerk, fakkels, vuurkorven, open vuur of barbecueën kiest Staatsbosbeheer voor de volgende benadering/redenering. Staatsbosbeheer kan als eigenaar van zijn gebieden regels stellen ten aanzien van de toegang via de bekende bruinoranje borden met huisregels. Voor dit preventieve beleid kan aansluiting worden gezocht bij de door de Veiligheidsregio’s gehanteerde zogenoemde "Operationele fasering Natuurbrand Uitbreidingsrisico’s”, als weergegeven in onderstaand schema.
Daarnaast kan het sturen van bezoekersstromen, bijvoorbeeld met behulp van recreatiezonering, eraan bijdragen dat er minder publiek komt in delen van het terreinen met een hoog brandrisico.

Uitbreidingsfase	Droogte index	Risico	Kenmerk
Laag	**0-45**	**Normaal risico**	- Het is nat tot vochtig in de natuur; - Geen stookverbod.
Normaal	**46-55**	**Verhoogd risico**	- Extra brandgevaar; - (Nog) geen stookverbod; - Advies blusmiddelen bij de handhouden.
Hoog	**56-75**	**Hoog risico**	- Het is erg droog in de natuur; - Stookverbod.
Zeer Hoog	**>75**	**Zeer hoog risico**	- **Het is extreem droog in de natuur;** - **Stookverbod;** - **Sommige gebieden worden afgesloten.**

Schema "Operationele fasering Natuurbrand Uitbreidingsrisico's" van de Veiligheidsregio.

Het formuleren van voorwaarden voor de toegang tot gebieden van Staatsbosbeheer in geval van droogte of extreme warmte en het gebruik van open vuur in die gebieden, heeft alleen succes, in combinatie met een actief toezichts- en handhavingsbeleid, dat een opschaling kent die parallel loopt aan de hierboven onderscheiden uitbreidingsfases, zoals weergegeven in bijlage 1 "stroomschema preventie en handhaving natuurbranden". Ook bij het afgeven van vergunningen voor evenementen moet het belang van natuurbrandpreventie worden meegenomen. Dit kan bijvoorbeeld door het opnemen van specifieke afspraken in de gebruiksovereenkomst.

Bij het (her)inrichten van natuurterreinen kan vanaf het begin rekening gehouden worden met maatregelen tegen natuurbranden en een eventuele uitbreiding daarvan. In bestaande terreinen liggen er kansen voor het nemen van preventieve maatregelen in combinatie met reguliere beheermaatregelen en de realisatie van specifieke projecten. Denk bijvoorbeeld aan de aanleg van faunastroken in heideterreinen, wijze en intensiteit van begrazing, maaibeheer, beheerbranden, omvorming van bos (inbrengen andere houtsoorten), het opsnoeien van bosranden in combinatie met een houtoogst om zo bijvoorbeeld een compartimentsgrens te creëren, enz.
Natuurlijk is het in sommige situaties nodig ingrijpendere maatregelen te nemen. Echter het in combinatie nemen van preventiemaatregelen maakt de realisatie ervan vaak haalbaarder, minder kostbaar en garandeert beter lange termijn beheer. Afwegingen of specifieke situaties in natuurterreinen van Staatsbosbeheer worden gemaakt door het beheerteam. Daarvoor wordt samengewerkt met o.a. ecologen, hydrologen en rentmeesters uit het team Advies & Projecten van de betreffende provinciale eenheid en zo nodig landelijke specialisten. Adviezen van externe partners worden serieus meegewogen.

Naast natuurgerichte maatregelen kan Staatsbosbeheer ook bijdragen aan het helpen creëren van bluswatervoorzieningen in en om natuurterreinen (zie paragraaf 4.2) en het toegankelijk maken ervan voor de brandweer in het geval van brand. In sommige gevallen volstaan praktische afspraken in andere gevallen is het bijvoorbeeld nodig wegen te versterken. Dit kan gedaan worden in combinatie met houtafvoerwegen. Stapelplaatsen voor geoogst hout kunnen ook dienst doen als passeerstrook. Gezien de aard van natuurterreinen is de toegankelijkheid voor de brandweer in sommige situaties lastig. In dergelijke gevallen kan gekeken worden naar

alternatieven. Bijvoorbeeld of bij een brand water aangevoerd kan worden met behulp van tractoren met waterwagens. Ook kunnen er afspraken gemaakt worden over de wijze van brand bestrijden op die plekken. Bijvoorbeeld wanneer er een brand uitbreekt elders in het gebied de slecht bereikbare plekken al preventief nat te houden. Keuzes over dergelijke niet natuurgerichte preventieve maatregelen worden eveneens door het beheerteam gemaakt in samenwerking met het team Advies & Projecten van de betreffende provinciale eenheid en zo nodig landelijke specialisten. Adviezen van externe partners worden hierin meegenomen.

Als het gaat om te nemen preventiemaatregelen door terreinbeheerders is het van belang te weten dat Staatsbosbeheer daar in de meeste gevallen tot nu toe geen specifieke financiële middelen voor heeft. Subsidies voor natuurbeheer voorzien hierin namelijk (nog) niet. Andere financiële middelen die terreinbeheerders ter beschikking hebben betreffen vaak gelabelde gelden die niet voor dit doel kunnen worden ingezet. Dit maakt dat het nemen van preventiemaatregelen of juist het beheer ervan niet altijd uitgevoerd kan worden of getemporiseerd moet worden. Het nemen van preventiemaatregelen in combinatie met andere maatregelen (bijvoorbeeld in het kaders van programma's en projecten) biedt gegeven deze omstandigheden een oplossing. Daarnaast kunnen speciale projecten geïnitieerd worden en moet de urgentie voor extra structurele financiering bespreekbaar worden gemaakt, hier is bijvoorbeeld in Limburg ervaring mee opgedaan de afgelopen jaren.

Op Digitalis onder calamiteiten en op de website van de VBNE is een notitie beschikbaar over de effectiviteit van beheermaatregelen in het kader van natuurbrandpreventie.

4.2 Bluswatervoorzieningen

Voor de bestrijding van natuurbranden is de beschikbaarheid van grote hoeveelheden water essentieel en daarmee de ontsluiting van bluswatervoorzieningen. Bij bluswatervoorzieningen gaat het om bijvoorbeeld:

- brandputten (geboorde putten)
- ondergrondse brandkranen
- bluswatervijvers
- containers met water
- toegangsweg/opstelplaats brandweervoertuig naar/bij open water.

Voor brandputten en blusvijvers geldt natuurlijk ook dat toegangsweg en opstelplaats aanwezig moeten zijn.

Verantwoordelijkheid bluswatervoorziening

Gemeenten zijn overeenkomstig de Wet veiligheidsregio's verantwoordelijk voor de brandweerzorg. Dit houdt in: het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt. Hiertoe behoort ook een adequate bluswatervoorziening (in de openbare ruimte). Gemeenten kunnen bij een hoger brandrisico eisen stellen aan bluswatervoorzieningen en bereikbaarheid via de vergunningverlening. Denk hierbij aan eisen voor een petrochemische fabriek. Echter voor bestaande natuurgebieden gaat dit niet op.

Het beheersen van het natuurbrandrisico in een natuurgebied is, volgens Brandweer Nederland[2], een primaire verantwoordelijkheid van de betreffende terreinbeheerder. Hierbij hoort volgens hun ook de verantwoordelijkheid voor de bereikbaarheid van het natuurgebied en de beschikbaarheid van voldoende bluswater. Voor natuurgebieden zijn bij wetgeving geen eisen gesteld aan een duiding voor een adequate bluswatervoorziening.

Omdat de verantwoordelijkheid voor het inrichten van bluswatervoorzieningen in natuurgebieden niet letterlijk in de wet staat en dit alleen via interpretatie geduid kan worden zijn gemeenten soms bereid om een financiële bijdrage te leveren aan de inrichting van bluswatervoorzieningen. De bijdrage van de gemeente Emmen bij het slaan van boorputten in het Bargerveen is hier een voorbeeld van.

In de praktijk

In de praktijk betekent bovenstaande dat er alleen aan de randen van de gebieden van Staatsbosbeheer openbare bluswatervoorzieningen te vinden zijn en dan met name als er bebouwing aanwezig is.
In de terreinen van Staatsbosbeheer zijn bluswatervoorzieningen aanwezig maar nog niet overal en/of in voldoende mate. De norm hiervoor is dat er binnen een afstand van 2 km een brandblusvoorziening is. (zie voetnoot 2). In sommige gevallen zijn aanwezige bluswatervoorzieningen nog niet goed ontsloten. Staatsbosbeheer heeft op dit moment niet de middelen om zelf alle noodzakelijke bluswatervoorzieningen aan te leggen en te onderhouden. Tijdens de gebiedsgerichte aanpak wordt er gekeken naar de beschikbaarheid van bluswatervoorzieningen. Daarbij wordt de financiering voor aanleg en onderhoud meegenomen. Als er externe middelen beschikbaar zijn en/of derde partijen (zoals de gemeente, provincie of veiligheidsregio) hierin willen investeren zal Staatsbosbeheer daaraan meewerken door grond en/of locaties beschikbaar te stellen. Hierbij wordt gekeken of een voorziening/aanpassing voor Staatsbosbeheer wenselijk is en geen nadelige effecten heeft voor flora, fauna en grondwater/bodemlagen (vergunning waterschap noodzakelijk).

[2] Handreiking bluswatervoorziening en bereikbaarheid - https://www.ifv.nl/kennisplein/Documents/20200117-BRWNL-Handreiking-Bluswatervoorziening-en-Bereikbaarheid-2019.pdf

5 Fase preparatie

5.1 Middelen

Deze paragraaf geeft een overzicht van de middelen. Wanneer deze middelen ingezet kunnen of moeten worden en wat de medewerker wel of niet mag doen staat beschreven in paragraaf 6.1. Ten aanzien van middelen is het goed om onderscheid te maken tussen middelen die noodzakelijk zijn vanuit veiligheid (Arbo) en middelen die ingezet kunnen worden bij het bestrijden van de brand.

Onderscheid in middelen:

1. noodzakelijk voor de veiligheid (Arbo)
2. voor het bestrijden van de brand.

5.1.1 Middelen noodzakelijk voor de veiligheid (Arbo)

Tijdens de brandbestrijding (blussen, nablussen, nafase) moet rekening worden gehouden met bijzondere arbeidsomstandigheden en moet de veiligheid van de medewerkers voorop worden gesteld. Afhankelijk van de zone (rood, oranje, groen, zie paragraaf 6.1.2) in de repressie fase waarin de medewerker zich begeeft of werkzaamheden in de nazorg fase zijn de volgende middelen noodzakelijk:

- koolmonoxide (CO) meter
- indien in de rook --> stofmasker (FFP2 of FFp3)*
- warmtebeeldcamera
- een communicatiemiddel (telefoon, walkie talkie) met bereik naar collega's of hulpdiensten buiten de gevarenzone
- in het donker goede verlichting (zaklamp/hoofdlamp)
- helm
- via kleding, hesje of anderszins zichtbaar dat men van Staatsbosbeheer is.

Alle middelen dienen aan de juiste NEN normen te voldoen.

*adembescherming
Er zijn verschillende niveaus van adembescherming:

- onafhankelijke ademlucht (flessen op je rug)
  In de lijst met middelen voor de veiligheid wordt bewust geen ademluchttoestel genoemd. Voor het gebruik hiervan is het raadzaam om een speciale opleiding te volgen en een medische test te ondergaan. Dit is een middel voor de brandweer. Een medewerker van Staatsbosbeheer wordt geacht zich niet in een omgeving te bevinden waarin een

ademluchttoestel nodig is.
- afhankelijke gefilterde ademlucht via een luchtkap
- (half) gelaatsmasker, stofmasker
  Een stofmasker helpt om onschadelijke, irriterende of giftige stoffen op te vangen uit de lucht. Stofmaskers worden ingedeeld in 3 FFP klassen, van een laag tot een hoog filterniveau.[3]

Klasse	Filterniveau	Filtercapaciteit
FFP1	beschermt tegen onschadelijke rook	78%
FFP2	beschermt tegen irriterende rook	92%
FFp3	beschermt tegen giftige rook	98%

Een stofmasker beschermt enkel tegen stof, niet tegen gassen (zoals CO). Gebruik het dus enkel als PBM tegen stof en niet tegen gassen. Het bescherm niet afdoende, vermijd rook.

Geen brandwerende kleding

Staatsbosbeheer kiest ervoor om niet landelijk collectief brandwerende kleding aan te schaffen. Dit houdt verband met elders in dit handelingskader genoemde ARBO-regels en de rol van een terreinbeheerder bij een brand. De risico's zijn te groot. Brandbestrijding is de taak en expertise van de brandweer. Medewerkers van Staatsbosbeheer hebben geen taak bij de feitelijke brandbestrijding en zijn en worden daarvoor ook niet opgeleid vanuit of namens Staatsbosbeheer.

Daarnaast is het niet reëel en financieel haalbaar om voor de hele (uitvoerende) organisatie brandwerende kleding aan te schaffen en te onderhouden/vervangen. Ook moet voorkomen worden dat Staatsbosbeheer onbedoeld de indruk wekt een soort van brandweerorganisatie te zijn. Staatsbosbeheer is en wil dat ook niet zijn.

Het is ook niet de bedoeling dat teams of provinciale eenheden zelf brandwerend kleding ten behoeve van natuurbrandbestrijding gaan aanschaffen. Ook wordt er door medewerkers van Staatsbosbeheer geen gebruik gemaakt van brandwerende kleding die wordt aangeboden door derden, bijvoorbeeld de brandweer. Eventueel in te zetten aannemers moeten zelf voor brandwerende kleding zorgdragen. Het is ook niet de bedoeling dat medewerkers van Staatsbosbeheer, die ook actief zijn bij de brandweer, brandwerende kleding dragen in diensttijd van Staatsbosbeheer. Enkel na advies van de landelijk adviseurs natuurbrandpreventie en bestrijding en met toestemming van de directie kan er een uitzondering worden gemaakt om wel brandwerende kleding aan te schaffen. Dit enkel in hele specifieke gevallen zoals op de Waddeneilanden. Daarmee samenhangende consequenties moeten vooraf geïnventariseerd, afgewogen en geborgd worden.

[3] Bron: https://www.rajapack.nl/blog-nl/ffp-klasse-stofmasker/

5.1.2 Middelen voor het bestrijden van de brand

Staatsbosbeheer kiest ervoor om niet landelijk collectief materieel ten behoeve van brandbestrijding aan te schaffen. Het is namelijk niet reëel en financieel haalbaar om landelijk voor elk werkgebied passend en afdoende materieel aan te schaffen en te beheren/vervangen. Ook is dit niet nodig. Daarnaast moet voorkomen worden dat Staatsbosbeheer onbedoeld de indruk wekt een soort van brandweerorganisatie te zijn. Staatsbosbeheer is en wil dat ook niet zijn. Dit houdt onder andere verband met elders in dit handelingskader genoemde ARBO-regels en de rol van een terreinbeheerder bij een brand. Brandbestrijding is de taak en expertise van de brandweer.

Op lokaal niveau kan er door een team of provinciale eenheid voor gekozen worden specifiek materieel aan te schaffen. Daarvoor gelden de volgende uitgangspunten:

- Aanschaf vindt plaats met toestemming van teamleider en provinciehoofd
- Het betreft de aanschaf van ondersteunend materieel om bijvoorbeeld een gebied nat te houden, water te transporteren of vegetatie te verwijderen. Ook kan het gaan om materieel om een kleine beginnende brand te blussen. Denk bijvoorbeeld aan een prullenbak die in brand staat of een zeer klein beginnend brandje in het terrein. Bij hiervoor aan te schaffen materieel moet gedacht worden aan bijvoorbeeld een vuurzweep, schop of waterrugzak.
- Aan te schaffen materieel heeft niet tot doel de inzet van de brandweer overbodig te maken.
- Materieel kan gebruikt worden door brandweer en/of in te zetten aannemers. Stem hierover met hen af voorafgaand aan aanschaf. Hierbij geldt wel het principe dat de brandweer en aannemers in beginsel zelf voor het benodigde materieel moeten zorgen.
- Het streven is bij aanschaf en inzet samen te werken met omliggende teams (ook buiten de eigen provinciale eenheid) en mogelijk zelfs collega terreinbeheerders.
- Bij aanschaf van materieel wordt nadrukkelijk gekeken naar multi-inzetbaarheid ervan. Denk bijvoorbeeld aan een waterton (giertank) voor het watergeven van jonge bosaanplant of het watergeven van vee, die in geval van een natuurbrand gebruikt kan worden voor aanvoer van bluswater.
- Het team of de provinciale eenheid zorgen zelf voor de benodigde financiering. Dit kan bijvoorbeeld onderdeel zijn van een lokaal project. In de financiering is ook opslag, vervoer, (lange termijn) onderhoud, periodieke keuring en eventueel noodzakelijke training van personeel geborgd.
- Opslag, terreinvaardig vervoer, (lange termijn) onderhoud en eventueel noodzakelijke trainingen van personeel is ook in praktische zin geborgd.
- De inzet van aan te schaffen materieel past binnen wat elders in dit handelingskader staat vermeld over ARBO-richtlijnen en de rol van Staatsbosbeheer bij brandbestrijding.
- Aanschaf van materieel gebeurt binnen de algemeen binnen Staatsbosbeheer geldende richtlijnen en afspraken over de aanschaf van materieel.
- Materieel is als het nodig is tenminste beschikbaar voor en inzetbaar door Staatsbosbeheer-collega's elders in Nederland. De landelijk adviseurs natuurbrandpreventie en bestrijding dragen zorg voor de invulling van landelijk coördinatie.
- Over de aanschaf en/of vervanging van materieel wordt advies gevraagd aan de landelijke adviseurs natuurbrandpreventie en bestrijding. Het advies wordt opgenomen in de investeringsaanvraag en/of het projectplan.
- De landelijk adviseurs natuurbrandpreventie en bestrijding zorgen voor een actueel landelijk overzicht van aanwezig materieel. Zij worden daartoe proactief geïnformeerd over aangeschaft en vervangen materieel ten behoeve van brandbestrijding.

Bij middelen voor het bestrijden van brand gaat het om materieel zoals:

- tractoren
- quads/gators
- waterwagens (voor achter tractor of quad)
- waterpompen
- waterkanonnen
- rugspuiten
- brandblussers.

Foto: Tractor met watertank

Foto: brandblussers met water

5.2 Scholing, voorlichting en instructie werknemers

De werkgever heeft de verplichting om de werknemers doeltreffend voor te lichten over en op te leiden voor de te verrichten werkzaamheden en de daaraan verbonden risico's. De voorlichting omvat alle aspecten van de veiligheid en de gezondheid op het werk en vooral die werkzaamheden waarbij een *verhoogd risico* bestaat. De werkgever moet ook voorlichting en instructie geven over de maatregelen die hij in dat verband heeft genomen. Indien *persoonlijke beschermingsmiddelen* ter beschikking van de werknemers worden gesteld en indien op arbeidsmiddelen of anderszins beveiligingen zijn aangebracht, zorgt de werkgever ervoor dat de werknemers op de hoogte zijn van hun doel en werking en de wijze waarop zij deze dienen te gebruiken. (Artikel 8 Arbowet)

Werknemers zijn op hun beurt verplicht aan deze voorlichting deel te nemen en de instructies op te volgen (Artikel 11 Arbowet).

Vanaf februari 2024 is er via de VBNE een e-learning danwel toolbox beschikbaar over alle werkzaamheden tijdens de repressiefase. Deze wordt actief aangeboden aan medewerkers van Staatsbosbeheer, die mogelijk betrokken zijn bij de bestrijding van natuurbranden.

5.3 Oefenen

5.3.1 Oefenen

Oefenen hoort bij de voorbereiding op calamiteiten, zoals natuurbranden. Gelukkig komen calamiteiten in de meeste beheergebieden heel weinig voor, maar daardoor wordt er vanuit de praktijk weinig ervaring opgedaan. Oefenen voor een natuurbrandcalamiteit doe je met de partners waarmee je ook een echte calamiteit aanpakt. Dat levert het meest op.

Oefeningen bestaan bijvoorbeeld uit een zogenaamde tabletop, waarbij er geen echte natuurbrand is, maar men doet alsof er een grote calamiteit aan de gang is en reageert daarop met hantering van de GRIP-fasen en bijbehorende organisatie (inrichting CoPI en ROT).

Tabletop oefening met ensceneringsmiddelen
Foto: table-top-bhv.nl

Een ander voorbeeld is een oefening waarbij natuurbranden gesimuleerd worden, denk hierbij aan vuurlichtspots en rookmachines. Dit maakt het scenario veel realistischer.
Tenslotte is er ook de mogelijkheid te oefenen met het echt vuur. Dit wordt echter zelden gedaan en dan uiteraard onder zeer gecontroleerde omstandigheden. Een beheerbrand wordt hiertoe ook gerekend.

Naast het houden van grote oefeningen zijn er ook deeloefeningen mogelijk om het optreden bij een natuurbrand per aspect te testen. Denk hierbij:

- beschikbaarheid actueel kaartmateriaal (dient te allen tijde buiten beschikbaar te zijn)
- welke slagbomen moeten wanneer open en hoe snel zijn de slagbomen open voor hulpdiensten (wie heeft een sleutel?)
- bereikbaarheid van medewerkers
- testen brandput
- communicatie (bereikbaarheid in het gebied, social mediagroepen (Whatsapp)).

Bovenstaande deelaspecten dienen ieder jaar geanalyseerd en/of beproefd worden. Bij de grote oefening is Staatsbosbeheer afhankelijk van partners. Brandweer werkt bijvoorbeeld met vrijwilligers, die moeten ook inzetbaar zijn op zo'n moment.

Van alle oefeningen wordt een evaluatie gemaakt met resultaten en leerpunten.
De evaluaties worden gebruikt om de risicobeheersing ten aanzien van natuurbranden te verbeteren. ('Act' uit de PDCA–cirkel, zie paragraaf 3.1).

Brandoefening Veluwe. Foto: GelreNieuws

5.4 Communicatie

5.4.1 Algemeen

Kijk voor communicatie ook naar de woordvoeringslijn Natuurbrandrisico op Digitalis. Deze is leidend en wordt regelmatig aangepast.

Onder communicatie wordt hier verstaan het informeren van omwonenden, publiek, de media, e.a. (kortom de 'buitenwereld') omtrent natuurbrandpreventie, risico's en bij een natuurbrand het verstrekken van informatie over het verloop van de brand, de impact van de brand op het gebied, etc.

Voor deze communicatie onderkennen we vier situaties:

1. fase regulier risico (natuurbrandrisico fase 1)
2. fase 'extra alert' (natuurbrandrisico fase 2)

en tijdens brand (binnen natuurbrandrisico fase 1 of 2)

3. repressiefase - subfasen blussen en nablussen – verantwoordelijkheid veiligheidsregio
4. repressiefase – subfase nafase - verantwoordelijkheid Staatsbosbeheer.

Tijdens natuurbrandrisico fase 1 (laag risico) kunnen we samen met de veiligheidsregio laten zien wat we doen aan preventie. Tijdens natuurbrandrisico fase 2 (hoog risico) zullen we samen met de veiligheidsregio waarschuwen voor de risico's, adviezen geven aan bezoekers en bijvoorbeeld een verbod afkondigen voor roken en open vuur.

De communicatie naar publiek en media is tijdens en na een natuurbrand aan de volgende regels gebonden.

De communicatie tijdens de brand - subfasen blussen en nablussen:

- betreffende verloop/voortgang van de brand, impact voor de omgeving: veiligheidsregio (CoPI)
- betreffende impact voor flora, fauna en recreatie: Staatsbosbeheer.
    - In principe is dit de taak van de lokale boswachter publiek die daarbij ondersteund kan worden door de provinciale en/of woordvoerder.
    - Communicatieboodschappen worden afgestemd met de teamleider, die weet namelijk wat er in het CoPI afgesproken is om wel of niet te delen met de media.
    - Ook dient afgestemd te worden met de teamleider hoeveel tijd en mankracht aan woordvoering wordt besteed. Inzet van medewerkers kan namelijk elders meer noodzakelijk zijn. Dit is afhankelijk van de aard van de calamiteit.

De communicatie tijdens de nafase of nazorg fase:

Iedere partij (veiligheidsregio, gemeente, waterschap, andere TBO, etc.) kan vanuit eigen expertise informatie verstrekken over de brand en de gevolgen. Het verdiend aanbeveling hierover afspraken te maken tussen betrokken partijen over wie, wat hoe deelt met de media en/of andere partijen.

Staatsbosbeheer medewerkers speculeren niet met externen over de oorzaak van de brand, geven niet via een interview aan wat er goed en fout is gegaan en leveren geen (negatief) commentaar op andere organisaties. Zorg dat deze informatie terecht komt bij de natuurbrandonderzoekers (intern/extern). Onderzoekers en auditors zullen zorgen voor een gewogen oordeel en zullen met verbeterpunten komen (zie ook paragraaf **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Een o nderzoeksrapport van Staatsbosbeheer is intern gericht en niet openbaar. Een extern onderzoeksrapport van brandweer of gemeente is vaak wel openbaar.

Na publicatie van een extern rapport wordt intern afgewogen of en hoe Staatsbosbeheer op de

inhoud van het rapport reageert. Het provinciehoofd bepaald wie betrokken zijn bij in-, en/of externe onderzoeken namens Staatsbosbeheer. Logisch is dat tenminste de teamleider hierbij een rol heeft. Provinciehoofd en/of teamleider (afhankelijk van de aard, omvang en impact van de calamiteit) bepalen hoe de woordvoering/representatie namens Staatsbosbeheer in de periode na de calamiteit verloopt (woordvoeringslijn) en wie waar het woord voeren. Dit in afstemming met de provinciale en/of woordvoerder. Zo nodig worden de landelijke specialisten natuurbranden betrokken. Belangen en imago van Staatsbosbeheer wegen zwaar in het maken van afwegingen op dit punt.

5.4.2 Communicatieboodschappen

Natuurbrand goed voor de natuur?

Natuurbrand kan worden veroorzaakt door droog onweer, waarbij geen regen valt of de regen is verdampt voordat het op de grond komt. Hiermee is natuurbrand een natuurlijk fenomeen. Echter in Nederland (gematigd West-Europa) is dergelijk onweer zeldzaam. Ook ontstaat een natuurbrand niet snel door bliksem in combinatie met (vaak veel) regen. Bijna alle branden worden in Nederland veroorzaakt door de mens. Het is dan niet zo logisch om als Staatsbosbeheerder aan te geven dat natuurbrand ‘er gewoon bij hoort’ en een natuurlijk ‘iets’ is. Staatsbosbeheerders geven deze boodschap niet af aan de buitenwereld, ook niet (in het algemeen) dat natuurbrand goed is voor de natuur. Natuurbranden hebben een enorme impact op de aanwezige flora en fauna in het terrein, er gaat altijd een en ander verloren. Ook heeft het impact op de omgeving en zijn omwonenden en anderen vaak zeer aangedaan en/of geschaad in hun belangen. Daarom wordt het volgende gecommuniceerd:

- flora en fauna hebben schade opgelopen (noem hierbij enkele voorbeelden)
- natuur is veerkrachtig; er zullen snel soorten terugkeren, bovendien krijgen andere soorten een kans (pioniers).
- Staatsbosbeheer gaat integraal en zorgvuldig onderzoeken welke maatregelen waar nodig zijn en op welke termijn om het terrein te herstellen
- herstel kan lang duren afhankelijk van de situatie.

Bij droogte, risico op natuurbrand!

Er is in het verleden vaak gediscussieerd over het feit of je droogte en de kans op een natuurbrand moet uiten via de media. Staatsbosbeheer volgt hierin de lijn van de veiligheidsregio. Door te vermelden dat er een verhoogde kans is op een natuurbrand maak je bezoekers alert (fase 2 natuurbrandrisico.nl). Ze zullen voorzichtiger met vuur om gaan en eerder reageren bij geur of zicht van rook. De bezoekers zijn de sensoren in het terrein. Een pyromaan zal zich niet zo snel laten beïnvloeden door een nieuwsbericht, die weet wanneer de kansen gunstig zijn. Bekendheid bij het grote publiek weegt op tegen het feit dat iemand via een nieuwsbericht het idee krijgt een natuurbrand te veroorzaken (gelegenheids-pyromaan).
Dat het droog is en er een grotere kans is op een natuurbrand wordt als feiten gebracht i.c.m. de vraag om alertheid van het publiek. Ook kan gevraagd worden niet meer te BBQ-en of te roken. Sensatie rond natuurbranden dient te allen tijde vermeden te worden.

6 Fase repressie

6.1 Inzet medewerkers tijdens een natuurbrand en Arbo

6.1.1 Zorgplicht werkgever en verplichtingen werknemer

Op grond van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) en het Burgerlijk Wetboek heeft de werkgever een zorgplicht die inhoudt dat de werkgever de werknemer in staat stelt zijn werk veilig en gezond uit te voeren. Dit betekent voor het thema natuurbranden dat de werkgever de werknemer voldoende toerust en instrueert om brandbestrijdingswerkzaamheden veilig te kunnen uitoefenen. Daartoe is nodig dat de werkgever inventariseert welke risico's er zijn voor de medewerkers die betrokken zijn bij dit thema en hoe hij deze gaat aanpakken.

Dit is gedaan (zie elders in dit handelingskader) en daarom mag Staatsbosbeheer van zijn medewerkers verlangen, als onderdeel van het takenpakket, de noodzakelijke werkzaamheden in het kader van natuurbrandpreventie en -bestrijding op te pakken. Deze aanspraak op de medewerkers kan zowel binnen als buiten de reguliere werktijd gedaan worden. Buiten reguliere werktijd gaat het om wat redelijkerwijs mogelijk is en in beginsel via de kanalen en bestaande kaders van de bereikbaarheid en beschikbaarheidsdiensten.

De werknemers dienen te weten welke veiligheidsmaatregelen er gelden en houden zich ook aan de regels die opgesteld zijn. Opleiding en scholing wordt actief aangeboden aan de werknemers. Werknemers zijn verplicht instructies op te volgen en persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken. Voorop staat de veiligheid en gezondheid van werknemers!

Aanpak van de gevaren en risico's worden in de Arbowet (hoofdstuk 2, art 3, lid 1b) als een cascade beschreven:

1. de gevaren en risico's voor de veiligheid of de gezondheid van de werknemer worden zoveel mogelijk in eerste aanleg bij de bron daarvan voorkomen of beperkt;
2. naar de mate waarin dergelijke gevaren en risico's niet bij de bron kunnen worden voorkomen of beperkt, worden daartoe andere doeltreffende maatregelen getroffen waarbij maatregelen gericht op collectieve bescherming voorrang hebben boven maatregelen gericht op individuele bescherming;
3. slechts indien redelijkerwijs niet kan worden gevergd dat maatregelen worden getroffen die zijn gericht op individuele bescherming, worden doeltreffende en passende persoonlijke beschermingsmiddelen aan de werknemer ter beschikking gesteld.

Op basis hiervan gelden voor de werknemers van Staatsbosbeheer de volgende uitgangspunten bij een natuurbrand:

- Bij constatering van een ernstige natuurbrand stop je onmiddellijk met je werkzaamheden en sla je alarm via 112 en informeer je direct je leidinggevende.
- Zorg voor eigen veiligheid en die van andere mensen in het terrein.
- Blijf uit de buurt van vuur, (dichte) rook en hete bodem.
  Bij een natuurbrand, zeker een grote brand, is er vaak in een behoorlijke cirkel rondom de calamiteit sprake van rook. Medewerkers moeten zich niet in dichte rook bevinden en buiten de rook blijven als er geen noodzaak toe is. Rook is gevaarlijk, zie tekstvak hieronder en voetnoot onder aan de pagina[4].
  Als de situatie erom vraagt is het wel mogelijk om te werken op plaatsen in de buurt van de

[4] Brandweer Nederland – Blijf uit de rook https://www.blijfuitderook.nl/home

calamiteit, zoals in het CoPI, aan de randen van het gebied vanwege toezicht en handhaving en in het gebied voor het geven van instructie aan aannemers (tijdens de repressie fase namens de veiligheidsregio. Op deze plaatsen kan lichte rook aanwezig zijn. Het kan ook nodig zijn om samen met een (H)OVD[5] van de brandweer in het gebied te gaan kijken om de strategie van brandbestrijding te bekijken/bespreken. Dergelijke werkzaamheden kunnen, mits (in het gebied) samen met iemand van de brandweer en niet in dichte rook èn voorzien van de PBM's, zoals genoemd in de volgende paragraaf (6.1.2).

- Als een medewerker (over)gevoelig is voor rook meldt hij dit van tevoren bij zijn leidinggevende. Zij bespreken samen wat wel en niet mogelijk is en laten zich hierbij adviseren door een bedrijfsarts of arbeidsdeskundige. Een taak/rol op afstand (kantoor) kan de oplossing zijn.
- Het verrichten van werkzaamheden tijdens de repressie fase, in de nabijheid van het getroffen gebied, vindt alleen plaats na overleg met de leidinggevende.

ROOK is om drie redenen gevaarlijk:

1. *de hete lucht ervoor zorgt dat je binnenin – van mond tot stembanden – verbrandt;*
2. *het inademen van fijne roetdeeltjes kan ontstekingen in de luchtpijp en longen veroorzaken;*
3. *rook bevat twee zeer giftige ingrediënten: koolmonoxide en cyanide. Adem je die in, dan wordt de zuurstoftoevoer naar organen als hersenen, nieren en darmen uitgeschakeld en de stofwisseling in cellen platgelegd. Zelfs kort rook inademen kan dodelijk zijn.*

Bron: Brandveilig.com

Foto 1: rook bij natuurbrand (bron: De Gelderlander)

6.1.2 Uitvoeren van werkzaamheden tijdens de repressie fase

Bij het uitvoeren van werkzaamheden tijdens de repressie fase wordt op basis van het risico van blootstelling aan hitte en rook onderscheid gemaakt tussen:

[5] HOVD = Hoofd Officier van Dienst en OVD = Officier van Dienst (zie voor alle afkortingen paragraaf 9.2

- het werken **binnen de gevarenzone**
- het werken (net) **buiten de gevarenzone**
- werken/verblijf ver buiten de gevarenzone

> ***Gevarenzone***
>
> *Met gevarenzone wordt het geografische gebied bedoeld waar (potentieel) gevaar is voor vuur, dichte rook of een hete bodem.*

Werken binnen de gevarenzone

Medewerkers van Staatsbosbeheer werken NIET binnen de gevarenzone. Brandbestrijding is de taak en expertise van de brandweer. Medewerkers van Staatsbosbeheer hebben geen taak bij de feitelijke brandbestrijding en zijn en worden daarvoor ook niet opgeleid vanuit of namens Staatsbosbeheer. Verder beschikken zij niet over de juiste ARBO-middelen. Staatsbosbeheer kiest ervoor om die ook niet aan te schaffen, elders in dit handelingskader wordt hier nader op ingegaan.

Werken (net) buiten de gevarenzone

Voor het werken **net buiten de gevarenzone** (oranje zone), maar in het gebied, gelden de volgende maatregelen:

- de medewerker meldt zich aan en af bij zijn teamleider/leidinggevende en geeft hierbij aan in welke zone hij aan het werk gaat of welke zone hij verlaat
- in het gebied net buiten de gevarenzone kan lichte rook aanwezig zijn, de medewerker handelt in geval van rook zoals geformuleerd in paragraaf 6.1.1
- de medewerker draagt een reflecterend hesje en is met tekst ‘Staatsbosbeheer’ of embleem herkenbaar als Staatsbosbeheer medewerker
- middels een noodverordening kunnen lokaal specifieke regels gelden; de medewerker kan zich identificeren en kan laten zien dat hij bij Staatsbosbeheer werkt (indien niet in het bezit van dienstkleding en/of –auto).

Werkzaamheden in de oranje zone zouden kunnen zijn: toezicht en handhaving (bezoekers tegenhouden), begeleiden aannemers, met (H)OVD het terrein in, gebiedskennis delen.

Werken ver buiten de gevarenzone

Voor het werken ver buiten de gevarenzone (groene zone) zijn er geen speciale maatregelen in verband met de directe risico’s van de brand. Op afstand kunnen collega’s in het gebied op diverse manieren ondersteund worden: verzorgen communicatie (intern/extern/media), bijhouden van logboek (en overdracht), lijst bijhouden van medewerkers die in het gebied werkzaam zijn (inclusief zone), maken rooster inzet medewerkers, kaarten printen, delen gebiedskennis, verzorgen van catering, etc. Ook het CoPI bevindt zich in de groene zone. Als een medewerker ondersteuning verleend moet hij zich aan- en afmelden bij de teamleider/leidinggevende, zodat duidelijk is dat de ondersteuning door iemand anders wordt overgenomen of (tijdelijk) wegvalt. Belangrijk is dat de teamleider/leidinggevende het totaaloverzicht heeft.

Vanaf februari 2024 is er via de VBNE een e-learning danwel toolbox beschikbaar over alle werkzaamheden tijdens de repressiefase. Het is de bedoeling dat deze door alle medewerkers van Staatsbosbeheer die mogelijk betrokken zijn bij de bestrijding van natuurbranden gevolgd wordt.

6.1.3 Inzet van derden tijdens brand en nafase (repressie fase)

Tijdens de repressie fase wordt er in de praktijk vaak een beroep gedaan op aannemers, loonwerkers of boeren uit de omgeving. Dit kan zijn om bijvoorbeeld een stoplijn te creëren, een stoplijn te behouden (nathouden) of om water aan te voeren met behulp van een (schone!) watertank.

Het is van belang dat Staatsbosbeheer niet de zorgplicht heeft of krijgt tijdens de calamiteit ten aanzien van aannemer of diens werknemers. Dit kan zowel tijdens als na de calamiteit tot lastige kwesties leiden. Het is daarom van belang dat door Staatsbosmedewerkers gehandeld wordt volgens onderstaande richtlijnen.

In geval van een aannemer is er sprake van overeenkomst van opdracht en het kenmerk daarvan is dat deze niet werkt onder gezag van, maar juist zelfstandig. Daarmee trekken we in het geval van het geven van een opdracht aan een aannemer geen zorgplicht naar ons toe, mits we niet teveel aanwijzingen geven over hoe het werk moet worden verricht. Het is dus van belang een goede en betrouwbare aannemer in te schakelen. En het is belangrijk dat duidelijk is wie de opdrachtgever van de aannemer is en wie dus de rekening betaalt.

Er is een periode dat de veiligheidsregio de leiding heeft van de calamiteit en opvolgend Staatsbosbeheer als terreineigenaar. Dit wordt aan de hand van een schema uitgelegd in paragraaf 2.4. De repressie fase, waar hier over gesproken wordt, bestaat uit drie subfasen: blussen, nablussen en nafase. Binnen de repressie fase wordt onderscheid gemaakt worden tussen blussen en nablussen, waarbij de veiligheidsregio de leiding heeft, en de nafase (nathouden, hotspots doven en controle) waarin de verantwoordelijkheid van de veiligheid en controle op een eventueel terugkerende calamiteit (opvlammen) bij Staatsbosbeheer (de terreineigenaar) ligt. Deze twee periodes met verschillende leiding worden hieronder toegelicht met betrekking tot de inzet van aannemers en het voorkomen van zorgplicht ten aanzien van de aannemer voor Staatsbosbeheer.

Tijdens blussen en nablussen - leiding bij de veiligheidsregio

Tijdens de brand, wanneer de veiligheidsregio de leiding heeft van de calamiteit, vinden activiteiten in en rond de gevarenzone alleen plaats in opdracht van de (H)OVD brandweer.

- wanneer een aannemer (of loonwerker of boer, etc.) wordt ingeschakeld in deze subfasen dan gebeurt dat in opdracht van de (H)OVD brandweer. De (H)OVD houdt daarmee ook regie: hij weet wie er in het terrein aanwezig zijn en wat ze doen. Een Staatsbosbeheer-medewerker schakelt in deze fase niet zelfstandig een derde in. Bij voorkeur belt er iemand van de veiligheidsregio met de aannemer.
- een medewerker van Staatsbosbeheer kan in deze subfasen richting een aannemer, in opdracht van c.q. namens de (H)OVD brandweer, aanwijzingen geven waar de opdracht moet worden uitgevoerd. De medewerker kent namelijk het terrein in tegenstelling tot de aannemer. Hierbij kunnen aanwijzingen gegeven worden om het terrein, flora en/of fauna zoveel mogelijk te ontzien. De Staatsbosbeheer medewerker geeft verder geen instructie.
- bovenstaande geldt ook voor een aannemer waarmee Staatsbosbeheer een zogenaamde 'waakvlamovereenkomst' (zie paragraaf 3.3.2) heeft, in deze 2 subfasen (blussen en nablussen) worden opdrachten aan alle aannemers (dus ook 'onze' aannemers) namens de veiligheidsregio gedaan.

Nafase – verantwoordelijkheid terreineigenaar

In de nafase (zie paragraaf 2.4) is Staatsbosbeheer (de terreineigenaar) verantwoordelijk voor nathouden, het uitmaken van hotspots en controle op opvlammen. De veiligheidsregio heeft zich teruggetrokken. Afhankelijk van de situatie zou deze subfase voor Staatsbosbeheer beperkt kunnen blijven tot het controleren of het vuur echt uit is. Een aantal controle rondes volstaat dan. Echter, zoals in 2020 in de Deurnsche Peel het geval was, kan er ook nog op verschillende plaatsen vuur in de grond zitten dat aangepakt moet worden. Hierbij kan Staatsbosbeheer eigen materieel inzetten, maar meestal worden hiervoor ook aannemers gevraagd.

Het werk wordt in deze subfase uitgevoerd in opdracht van Staatsbosbeheer. Het is van belang dat

de Staatsbosbeheer medewerker hier het opdrachtgeverschap zuiver houdt en geen zorgplicht naar zich toe trekt. Om dit te voorkomen worden de volgende zaken in acht genomen:

- Staatsbosbeheer schakelt alleen specialistische aannemers in die ervaring hebben met nathouden, nablussen, uitmaken van hotspots en controle. Dit om te voorkomen dat de aannemer niet zelfstandig kan werken en aangestuurd moet worden door middel van instructie.
- Als een aannemer zich meldt zal een medewerker van Staatsbosbeheer aangeven wat waar plaats moet vinden zonder uitgebreide instructie. Er wordt van uit gegaan dat de aannemer weet hoe het werk gedaan moet worden. Wel kunnen er enkele aanwijzingen gegeven worden om bijvoorbeeld extra schade in het terrein te voorkomen.
- Er worden alleen aannemers ingeschakeld waarmee een waakvlamovereenkomst is afgesloten (zie paragraaf 3.3.2). In de 'koude periode' kan dan nagedacht worden over het werk, risico's, aansturing, etc. Afspraken worden dan van tevoren besproken en vastgelegd. Ook dat men rechtstreeks gevraagd kan worden door de (H)OVD en dat de veiligheidsregio daarmee opdrachtgever is.

De teamleider of zijn vervanger heeft de coördinatie in deze subfase. Andere betrokken medewerkers werken in opdracht van hem en zullen aan hem een terugkoppeling moeten geven.

6.1.4 Medewerker als eerste bij de brand

Speciale aandacht vraagt de periode waarin een medewerker van Staatsbosbeheer bij de brand is vóórdat de brandweer is gearriveerd. De veiligheid van de medewerker en omstanders gaat vóór het bestrijden van de brand. De medewerker is hoogstwaarschijnlijk qua kleding en PBM's niet voorbereid op een natuurbrand en handelt daarom zéér terughoudend. Denk hierbij aan gevaar ten aanzien van brandgevoelige kleding die de medewerker draagt, zoals een fleecejack.

Op hoofdlijnen gelden in deze situatie de volgende zaken. De medewerker die vóór de brandweer arriveert bij een brand:

- zorgt voor eigen veiligheid en die van omstanders
- belt 112 en loodst brandweer naar de brandhaard (eventueel met hulp van collega's om zelf bij de calamiteit te kunnen blijven en publiek weg op veilige afstand te houden)
- kan, als het om een klein vuur gaat, een bluspoging doen met een waterblusser of een schep zand indien dit op veilige afstand kan (denk aan (draaiende) windrichting). Eigen veiligheid staat altijd voorop
- maakt geen gebruik van vuurzweep, brandhaak of iets dergelijks. Dit vanwege het gevaar dat de medewerker 'op gaat' in het bestrijden van de brand met alle mogelijke risico's (kleding vat vlam, medewerker raakt ingesloten door vuur, inademing rook, CO vergiftiging, etc.).

6.1.5 Internationale bijstand

Als het van meerwaarde is kan de Veiligheidsregio (zeker in de grensstreken) internationale bijstand inroepen uit Duitsland en België. Het gaat dan meestal over brandweercapaciteit en blushelikopters. De inzet van internationale bijstand wordt gecoördineerd door en valt onder verantwoordelijkheid van de Veiligheidsregio. Werkwijzen en materieel kunnen verschillen met Nederland. Het is aan de Veiligheidsregio en bevelvoering van de brandweer om hiermee op passende wijze om te gaan.

6.2 Verantwoordelijkheden, rollen en bereikbaarheid

6.2.1 Verantwoordelijkheden

Met betrekking tot het realiseren van de doelen, de ongeschreven rechtsnorm, het in stand houden van de waarden van de terreinen (objecten) en de wettelijk invulling van de Arbozorg zijn de volgende verantwoordelijkheden omtrent het thema natuurbranden te onderscheiden:

- **directeur Staatsbosbeheer**
  - Verantwoordelijk voor een veilige werkomgeving voor alle werknemers.
  - Het is de verantwoordelijkheid van de directeur van Staatsbosbeheer om er op toe te zien dat er op een gestructureerde wijze invulling wordt gegeven aan de risicobeheersing natuurbranden bij Staatsbosbeheer.
  - De directeur stemt het beleid risicobeheersing natuurbranden af met de Ondernemingsraad.
- **directeur Terreinbeheer & Ontwikkeling**
  - Namens de directeur Staatsbosbeheer verantwoordelijk voor opstellen en onderhoud van het beleid omtrent natuurbranden.
  - Verantwoordelijk voor de implementatie van de gebiedsgerichte aanpak natuurbranden.
- **provinciehoofd**
  - Gedelegeerd verantwoordelijk voor de veiligheid van de medewerkers in de provinciale eenheid.
  - Gedelegeerd verantwoordelijk voor risicobeheersing natuurbranden in de provinciale eenheid.
  - Gedelegeerd verantwoordelijk voor de implementatie gebiedsgerichte aanpak natuurbranden in de provinciale eenheid.
- **teamleider provinciale eenheid**
  - Gedelegeerd verantwoordelijk voor de veiligheid van de medewerkers van zijn team.
  - Gedelegeerd verantwoordelijk voor risicobeheersing natuurbranden in het beheergebied.
  - Gedelegeerd verantwoordelijk voor de implementatie gebiedsgerichte aanpak natuurbranden in het beheergebied.
- **manager Toerisme & Vrije tijd**
  - Gedelegeerd verantwoordelijk voor de veiligheid van de medewerkers binnen de afdeling toerisme & vrije tijd.
  - Gedelegeerd verantwoordelijk voor risicobeheersing natuurbranden op en rondom de natuurkampeerterreinen en vakantiewoningen van Staatsbosbeheer.
  - Gedelegeerd verantwoordelijk van de implementatie gebiedsgerichte aanpak natuurbranden voor de natuurkampeerterreinen en vakantiewoningen.
- **manager HRM**
  - Verantwoordelijk voor organiseren opleidingen omtrent thema natuurbrandpreventie.

Een aantal taken om invulling te geven aan bovenstaande verantwoordelijkheden worden ondersteund en geadviseerd door de landelijk coördinerend adviseurs natuurbranden natuurbranden. Dit is in paragraaf 3.22 beschreven. Hier is ook een lijst opgenomen van deze taken.

6.2.2 Rollen tijdens de brand

Tijdens een brand is het vaak chaotisch en hectisch. Om dit te managen is het goed om hier van tevoren over na te denken en duidelijk te hebben wie welke taak heeft. Omdat het tijdens de calamiteit onmogelijk is om alles te bespreken met een leidinggevende is het ook belangrijk om mandaat te verstrekken aan de medewerkers die ingezet worden.

Tijdens de calamiteit onderscheiden we in ieder geval de volgende rollen en taken:

Onderwerp/plek	Wie	Rol	Taken
Motorkapoverleg	teamleider/boswachter*	Als liaison natuur bij het overleg	Adviseert o.a. over toegankelijkheid terrein, kwetsbare plaatsen, brandgangen, compartimentering, bluswatervoorzieningen, te nemen maatregelen rondom het terrein en taken en mogelijkheden inzet Staatsbosbeheer
CoPI**	teamleider/boswachter*	Als liaison natuur bij het overleg	Adviseert m.b.t. bronbestrijding over o.a. over toegankelijkheid terrein, kwetsbare plaatsen, brandgangen, compartimentering, bluswatervoorzieningen, te nemen maatregelen rondom het terrein en taken en mogelijkheden inzet Staatsbosbeheer
ROT	provinciehoofd***	Als liaison natuur bij het overleg	Adviseert en denkt mee over effectgebied gezien vanuit de positie en belangen van Staatsbosbeheer
Beleidsteam gemeente (BT)	directielid	Als liaison natuur bij het overleg	In hele uitzonderlijke situaties zou het kunnen dat een directielid aanspreekpunt wordt voor een burgemeester. De burgemeester is het gezag en verantwoordelijk voor de veiligheid. Hij voert het opperbevel en wordt bijgestaan door het BT.
toezicht en handhaving	BOA	Toezichthouder	Publiek uit het gebied halen (groen of oranje gebied, rood doet brandweer) of tegenhouden, verbodsborden en linten ophangen. Denkt mee over noodverordening (taak burgemeester).
communicatie	boswachter publiek / communicatiemedewerker provinciale eenheid / landelijke woordvoerder	Communiceren (persvoorlichting)	Communicatie over effect brand op de natuur, niet over verloop van de brand (dat is aan communicatieadviseur CoPI).

* Zowel bij het Motorkapoverleg als bij het CoPI is de teamleider aanwezig of een medewerker door de teamleider aangewezen of de medewerker (een van de) die als eerste bij de brand is. In het laatste geval wordt deze mogelijk vervangen door de teamleider zodra die arriveert. De

teamleider is hier de regisseur en bepaalt en kan zich laten bijstaan, in het CoPI of daarbuiten, door een medewerker met bijvoorbeeld een betere gebiedskennis. Gebiedskennis is in het CoPI niet altijd van belang. De teamleider draagt zorg voor het bijhouden van een logboek.

** Vooral de rol als liaison natuur in het CoPI is een rol die nogal wat vraagt van iemand die deze situatie niet gewend is:

- functioneren in een strakke hiërarchische structuur
- stressbestendig zijn
- snel keuzes kunnen maken
- snel beslissingen kunnen nemen
- overzicht hebben van wie waar ingezet kan worden
- weten welke collega's waar in het gebied aanwezig zijn.

Bovendien:

- een goede gebiedskennis hebben (of laten bijstaan door collega).

*** Het provinciehoofd kan een vervanger aanwijzen, dit is ook van belang bij een langdurige (meerdaagse) calamiteit. Er zijn situaties dat het ook de verantwoordelijkheden van een provinciehoofd overstijgt. In dat geval wordt (is) de directie betrokken bij het nemen van besluiten.

Ook is het mogelijk dat andere collega's een taak hebben tijdens de calamiteit. Zodra het erop lijkt dat een calamiteit wel eens langer kan gaan duren dan een paar uur is het van belang een rooster (roulatieschema) te maken waarop medewerkers worden ingepland. Medewerkers die geen taak hebben worden weggestuurd om rust te nemen, die kunnen later misschien een taak van iemand overnemen.
In eerste instantie worden medewerkers uit het betreffende beheergebied ingezet en wanneer een calamiteit langer duurt elders uit de getroffen provinciale eenheid. Mocht dat onvoldoende zijn, dan kan een beroep gedaan worden op medewerkers uit andere provinciale eenheden. In die situatie zorgen de landelijk coördinerend adviseurs voor coördinatie.

Belangrijk bij het overnemen van een taak is dat ook bijbehorend mandaat gegeven wordt om beslissingen te kunnen nemen.

6.3 Maatregelen tijdens een brand en bereikbaarheid

In het terrein

Tijdens een brand is de invloed van Staatsbosbeheer op de bescherming van de natuur (flora en fauna) beperkt. Om te voorkomen dat een brand zich kan verspreiden is soms het nemen van maatregelen tijdens de brand noodzakelijk. Denk aan het aanleggen van (extra) stoplijnen en het toegankelijk maken van het terrein voor de brandweer. Het is lastig hier in z'n algemeenheid iets over te zeggen, de specifieke situatie van een brand kan dwingen tot het maken van keuzes. Het is daarbij wel goed om een aantal zaken in het oog te houden:

- natuur is kwetsbaar (bv bodemverdichting door tankautospuit)
- voorkom dat de bestrijding meer ecologische schade veroorzaakt dan de brand zelf
- soms kan het goed zijn een terreindeel 'op te geven' om in een ander deel ecologische schade te voorkomen
- denk vanaf het begin van een brand in diverse scenario's: wat doe je in welk geval
- durf bij een beginnende brand, die niet direct onder controle te krijgen is, rigoureuze maatregelen verderop in het terrein te nemen, zodat de kans groot is dat de brand daar gestopt kan worden
- schade aan de natuur c.q. de ecologie is niet zomaar te herstellen, laat daarom de adviezen van de terreinbeheerder zwaar meewegen bij het bepalen van de strategie van brandbestrijding.

Meebeslissen

Juist vanwege bovengenoemde punten is het van belang dat Staatsbosbeheer een actieve rol pakt en heeft ten tijde van bestrijding van een brand, onder andere door betrokken te zijn bij het overleg over de aanpak van de brandbestrijding ter plekke. Bij een grote brand is het wenselijk dat een medewerker van Staatsbosbeheer vertegenwoordigd is in het CoPI en/of ROT. Hier ligt in eerste instantie een rol voor de teamleider en het provinciehoofd van het gebied. In geval van een meerdaagse calamiteit moet er volgens een op te stellen rooster gewerkt worden.

Bereikbaarheid medewerkers

Bereikbaarheid buiten reguliere werktijden is binnen Staatsbosbeheer niet op collectief niveau geregeld. Uitgangspunt voor bereikbaarheid is het staande beleid, waarbij de werkgever op individueel niveau werknemers kan verzoeken om bereikbaar en beschikbaar te zijn buiten reguliere werktijden.

Gezien het feit dat alle provinciale eenheden hun eigen in-, en externe situatie kennen is het aan provinciale eenheden zelf om bereikbaarheid buiten regulieren werktijden te organiseren en hierover afspraken te maken binnen de bestaande kaders. Dit gebeurt op initiatief en sturing van het provinciaal managementteam. Vervolgens vindt er eventueel nadere invulling plaats binnen elk werkgebied/team onder verantwoordelijkheid van de teamleider.

En voor zover nog niet gebeurd is het nodig om met de regionale meldkamer van de brandweer afspraken te maken wie, wanneer en hoe gealarmeerd wordt in geval van een natuurbrand. Daarbij moet voorkomen worden dat bij elke brand in het buitengebied Staatsbosbeheer gealarmeerd wordt. Ook is het verstandig af te stemmen met collega terreinbeheerders in de regio over bereikbaarheid in geval van natuurbranden. Natuurterreinen hebben immers vaker meerdere eigenaren. Voor een meldkamer is het in de meeste gevallen ondoenlijk om voor elk (deel)gebied te weten wie eigenaar is. Maak daarom afspraken met andere terreinbeheerders/eigenaren en de meldkamer over de werkwijze van alarmeren.

6.4 Noodverordening

Als een natuurbrand groter wordt en/of als het gaat om een druk bezocht gebied kan er worden besloten om een zogenaamde ‘noodverordening’ af te kondigen voor het gebied en de directe omgeving. Dit gebeurt meestal door de gemeente (de burgemeester), maar kan ook door de voorzitter van de Veiligheidsregio. Een noodverordening zorgt er meestal voor dat niemand behalve hulpdiensten een gebied in mogen. Dit om te voorkomen dat mensen gevaar lopen en om ervoor de zorgen dat de hulpdiensten goed hun werk kunnen doen. Ook gaat het ‘ramptoerisme’ tegen.

Een noodverordening is een zwaar middel en moet aan strikte wettelijke voorwaarden voldoen. Het afkondigen van een noodverordening gebeurt meestal op basis van advies van de hulpdiensten. In de meeste gevallen is een noodverordening ook voor de terreinbeheerder van meerwaarde. Stem vooraf de volgende aspecten goed af en/of vraag hier aandacht voor:

- Gaat de noodverordening over een voldoende groot gebied? Kijk bijvoorbeeld ook naar delen van het gebied die niet in brand staan maar we onder de rook komen.
- Hoe wordt de noodverordening kenbaar gemaakt? Bijvoorbeeld door tijdelijke borden rondom het gebied. Als mensen het namelijk niet weten kunnen ze zich er ook niet aan houden.
- Hoe wordt de handhaving georganiseerd en welke bijdrage kan Staatsbosbeheer daaraan wel/niet leveren?
- De duur van de verordening. Het is vaak lastig in te schatten hoe lang een brand duurt er nog veel rook in een gebied aanwezig is en welke gevaarzetting er is na de brand.

Bespreek daarom mogelijkheden tot verlening van een noodverordening ook voor het eerste herstel van het gebied. Door de brand kunnen bijvoorbeeld bomen instabiel geworden zijn. takken kunnen afbreken, rasters kunnen beschadigd zijn net als paden en recreatieve infrastructuur. Vaak is het wenselijk om deze eerst te herstellen voordat er weer bezoekers in het gebied mogen.
- Maak goede afspraken over op kaart zetten van te plaatsen/geplaatste hekken, borden en linten. Daarnaast wie ze plaatst, levert en weer opruimt.
- Maak afspraken over hoe te handelen bij het eventueel verkleinen of vergroten van het gebied van de noodveroordeling als daarvoor aanleiding is.

6.5 Gelijktijdige branden en beperkte brandweercapaciteit

Als er in een regio of landelijk meerdere natuurbranden te gelijk zijn kan het noodzakelijk zijn om brandweercapaciteit te spreiden. Dit kan betekenen dat in uiterste gevallen de keuze wordt gemaakt om geen brandweer naar een specifieke brand te sturen. In die gevallen handelt Staatsbosbeheer als volgt:
- Medewerkers van Staatsbosbeheer gaan niet proberen de brand zelf te blussen. Zij zijn daarvoor namelijk niet getraind en niet toegerust (zie ook de andere opmerkingen hierover elders in dit document).
- Geef de actuele situatie en ontwikkelingen door aan de meldkamer van de hulpdiensten en doe dit opnieuw bij een verandering van de situatie. Zij kunnen daardoor een goed beeld vormen van de situatie ter plekke en deze informatie kan bijdragen in het verhogen van de prioriteit.
- Ontruim, als dat veilig kan, het gebied en voorkom dat mensen het gebied betreden.
- Waarschuw voor zover als in redelijkheid mogelijk de omgeving.
- Volg instructies van de hulpdiensten op maar ga dus als medeweker van Staatsbosbeheer niet over tot het zelf blussen van de brand.
- Voorkom als dat veilig en in redelijkheid kan (niet in de rook begeven) dat de brand zich kan verspreiden door bijvoorbeeld een brandstrook aan te leggen door het verwijderen van vegetatie. Een aannemer kan hierbij eventueel helpen.

Als er sprake is van een situatie die niet meer op het niveau van een Veiligheidsregio te beheersen is treedt het zogenaamd ‘Landelijke crisisplan natuurbranden’ in werking. Hulpdiensten en ministeries werken dan landelijk samen. Zodra het landelijke crisisplan in werking treedt worden de provinciale eenheden hierover geïnformeerd door de landelijk coördinerend adviseurs natuurbranden binnen Staatsbosbeheer en volgen specifieke instructies wat te doen.

7 Fase nazorg

7.1 Arbo in de nazorg fase

Tijdens de nazorg fase worden, voordat het gebied weer vrijgegeven wordt voor publiek, de gevaarlijke situaties aangepakt, zoals het omzagen van half verbrande bomen die dreigen om te vallen of takken die die dreigen te vallen af te zagen. De medewerker draagt bij het opnemen van de schade in het terrein, bij aanwezigheid van bomen en (grote) struiken, een helm en schoenen met veiligheidsneus. Voor zaagwerkzaamheden zijn de PBM's te vinden op de poster persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) in bos en natuur [6].

7.2 Herstel terrein

Als het vuur gedoofd is begint het werk voor Staatsbosbeheer pas echt. Allereerst het herstel van het terrein op korte termijn. Gedacht moet worden aan onder andere het herstel van wegen en paden, recreatieve infrastructuur, bebording, rasters, het vellen van verbrande bomen die gevaar kunnen vormen voor publiek, enz.

In deze fase vinden de volgende activiteiten plaats voor Staatsbosbeheer:

- opname schade
- zorgen voor veiligheid (o.a. vallende bomen en takken) in het terrein
- herstel bebording
- herstel hekwerken en rasters
- herstel wegen en paden
- interne evaluatie en onderzoek
- hulp bieden bij extern (brandtechnisch) onderzoek
- communicatie met diverse organisaties en media
- herplanting of herinrichting terrein.

Het langere termijn herstel is van een andere orde. Afhankelijk van hoe heftig het heeft gebrand neemt herstel van de natuur al snel meerdere jaren in beslag. Voor het herstel van een natuurterrein na een brand is geen kant-en-klaar recept te formuleren. Ecologische, hydrologische, klimatologische en geologische omstandigheden bepalen wat nodig is om het terrein te herstellen. Het begint in ieder geval met het goed in kaart brengen van de schade aan flora en fauna en het monitoren van de ontwikkelingen. De aanpak van het lange termijn herstel vraagt planvorming en het bijstellen ervan op basis van de gegevens die uit de monitoring voorkomen. Vaak is het verstandig niet gelijk ingrijpende maatregelen te nemen maar eerst af te wachten hoe de natuur zichzelf hersteld en daarop te anticiperen, de natuur is immers veerkrachtig. Het op kleine schaal uitproberen van beheermaatregelen kan verstandig en zinvol zijn. De kennis en ervaring over het herstel natuurterreinen na een brand is in Nederland nog volop in ontwikkeling. Samenwerking en kennisuitwisseling extern is daarom essentieel en moet centraal binnen de organisatie worden ontwikkeld en opgebouwd. Bij het maken van keuzes aangaande het herstel van het gebied is het goed ook oog te hebben voor de kansen. In sommige situaties kan natuur van een hogere ecologische waarde dan vóór de brand worden ontwikkeld. Het ter hand nemen van het herstel van een natuurterrein na een brand is een taak voor het beheerteam in samenwerking met het team Advies & Projecten van de betreffende provinciale eenheid en zo nodig landelijke specialisten. Adviezen van externe partners worden hierin meegenomen.

[6] Poster persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) in bos en natuur – Colland/VBNE https://digitalis.staatsbosbeheer.intern/Organisatie/kwaliteit-duurzaamheid/Gedeelde%20%20documenten/PBM%20Arbo-posterA3%20VBNE.pdf

7.3 Onderzoek na de brand

Na een brand en als de Veiligheidsregio daarom vraagt kan er onderzoek worden gedaan naar de oorzaak van de brand, het verloop en de bestrijding. Dit onderzoek wordt gedaan door een landelijk team van specialisten vanuit de brandweer. Zij werken volgens een vaste methodiek die gericht is op het verzamelen van feiten. Er worden geen conclusies getrokken. De feiten kunnen gebruikt worden voor verdere evaluatie en/of worden toegevoegd aan een reeds gedane aangifte. Als Staatsbosbeheer verlenen wij in principe altijd medewerking aan een dergelijk onderzoek. De onderzoeksvragen worden geformuleerd door de Veiligheidsregio, zij zijn opdrachtgever.

Het is niet ongebruikelijk dat er na een grotere brand ook andere onderzoeken worden ingesteld. Bijvoorbeeld een strafrechtelijk onderzoek of een onderzoek naar de samenwerking tussen hulpdiensten en betrokken partijen. Ook aan dit soort onderzoeken verleend Staatsbosbeheer in principe haar medewerking.

Betrek altijd de afdeling juridische zaken als er sprake is van een onderzoek, zij kunnen meedenken en adviseren.

7.4 Administratieve en juridische afwikkeling na een brand

Medewerkers van Staatsbosbeheer moeten zich ervan bewust zijn dat na een brand vaak sprake is van een administratieve en eventueel juridische afwikkeling. Zo kan er spraken zijn van het moeten betalen van ingezette aannemers. In sommige gevallen worden deze kosten gedekt door de Veiligheidsregio indien aannemers zijn ingezet op verzoek van de brandweer. Overleg hierover na afloop van de brand eerst met de Veiligheidsregio zodat er geen misverstanden of irritaties ontstaan. Uiteraard is het beter om hierover voorafgaand aan een brand in het natuurbrandpreventieplan of langs andere wegen afspraken over te maken. Ook is het beter om hierover afspraken te maken tijdens de brand als inzet van aannemers wordt afgewogen. Echter in de hectiek komt dat er vaak niet van en is het niet altijd gepast om het aan de orde te stellen. Als de kosten niet worden gedekt door de Veiligheidsregio neemt Staatsbosbeheer de kosten zelf.

Er kan sprake zijn van juridische kwesties na afloop van de brand. Denk hierbij aan het doen van aangifte. Staatsbosbeheer doet aangifte van brandstichting als daarvoor een redelijk vermoeden bestaat. Als Staatsbosbeheer niet zelf aangifte doet kan ook overwogen worden om zich te melden als benadeelde partij. Betrek altijd de afdeling Juridische Zaken voor advies.

Het kan voorkomen dat er na een brand aangifte tegen Staatsbosbeheer wordt gedaan en/of dat Staatsbosbeheer aansprakelijk wordt gesteld. Bijvoorbeeld omdat derden menen schade ondervonden te hebben als gevolg van een natuurbrand en dat ze dat Staatsbosbeheer als eigenaar (mede) verwijten. Daar het altijd over specifieke feiten en omstandigheden gaat zijn hiervoor geen algemene kaders of adviezen te geven. Betrek te alle tijden de afdeling Juridische Zaken in dergelijke gevallen en bespreek met hen hoe de casus het beste afgehandeld kan worden.

Medewerkers moeten zich van het bovenstaande bewust zijn en daarom gedurende de bestrijding van een brand waar mogelijk zaken/voorvallen vastleggen. Vaak is een foto of korte notitie al voldoende. Beide kunnen na afloop zeer behulpzaam zijn. Ook het goed vastleggen van zaken in een natuurbrandpreventieplan is in dit kader van meerwaarde.

8 Kennis en ontwikkeling

8.1 Ontwikkelingen in detectie en bestrijding

Momenteel is er veel aandacht voor natuurbranden en de bestrijding hiervan. Er zijn diverse ontwikkelingen op het gebied van vuur, rook en droogte detectie en op het gebied van repressie. Bij detectie van vuur en rook zijn er (nieuwe) systemen die werken met camera's (op hoogte), drones (met warmte sensoren) of sensoren (warmte of rook detectie) in het terrein. Voorbeelden van de ontwikkeling voor de repressie fase zijn een biologisch afbreekbare additief in het bluswater die brand eerder dooft en waarbij minder bluswater nodig is en inzet van een bluskanon die aangedreven wordt door een vliegtuigmotor (hydro jet engine).

Bij deze ontwikkelingen een tweetal opmerkingen:

- Staatsbosbeheer is op de hoogte van ontwikkelingen, ook internationaal, middels contacten bij o.a. NIPV, veiligheidregio's, Ministerie van Defensie, WUR, Probos en VBNE. De landelijke groep specialisten heeft een overzicht van relevante organisaties en contacten en participeert in overleggen en sociale media groepen.
- Staatsbosbeheer stelt zich open op voor ontwikkelingen en werkt mee aan pilots. Hierbij wordt altijd afgestemd met samenwerkingspartners, zoals NIPV, veiligheidsregio en VBNE. Ook dient afstemming plaats te vinden met reeds geïmplementeerde systemen en andere ontwikkelingen die hetzelfde doel dienen binnen de Nederlandse natuurgebieden.

En een aantal uitgangspunten indien Staatsbosbeheer participeert in ontwikkelingstrajecten en/of producten/diensten afneemt:

- er zijn geen nadelige effecten voor flora en fauna
- producten die permanent in het terrein staan of hangen zijn hufterproof
- er zijn afspraken op papier gemaakt over beheer, onderhoud en vervanging en de bijbehorende kosten
- er zijn financiële middelen beschikbaar voor de kosten van vorig punt, niet zijnde reguliere middelen voor beheer
- de schaalgrootte van Nederland wordt meegenomen in de afweging. Natuurterreinen in het buitenland zijn vaak veel malen groter dan in Nederland waardoor daar producten/diensten zeer effectief en efficiënt kunnen zijn. In Nederland hoeft dat niet zo te zijn en daarmee is de meerwaarde onvoldoende.

8.1.1 Bluswateradditieven

Bluswateradditieven zijn toevoegingen aan het bluswater met als doel de brand eerder onder controle te hebben en het beperken van de benodigde hoeveelheid bluswater.

Het is belangrijk om het gebruik van blusschuim vooraf (!) te bespreken met de veiligheidsregio en hier duidelijke afspraken over te maken die ook opgenomen worden in het protocol van de brandweer bij bestrijding natuurbranden. Blusschuim dat in de industriële omgeving gebruikt wordt voor incidentbestrijding bevat bijvoorbeeld PFAS.

Vanuit het Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN) is er onderzoek gedaan naar de ecologische effecten van bluswateradditieven. De conclusies[7] van het OBN worden als leidraad gehanteerd voor het gebruik van bluswateradditieven in de terreinen van Staatsbosbeheer. Zie bijlage 2.

Gebruik blusschuim door brandweer. Bron: Oozo.nl.

[7] Rapport: Ecologische effecten van additieven in bluswater ten behoeve van bestrijding natuurbranden; https://www.natuurkennis.nl/Uploaded_files/Publicaties/obn197-dz-ecologische-effecten-van-additieven-in-bluswater-bij-bestrijding-natuurbranden.1683c8.pdf

9 Termen en afkortingen

9.1 Termen en definities

Voor het beleid risicobeheersing natuurbranden Staatsbosbeheer gelden de volgende termen en definities. Deze termen komen niet allemaal voor in dit document, maar zouden wel gebruikt kunnen worden in aanvullende documenten zoals de natuurbrandrisicobeheersingsplannen. Het is van belang dat we binnen en buiten Staatsbosbeheer dezelfde termen en definities hanteren. Deze definities zijn o.a. gebaseerd op de norm NEN 8112 (Bedrijfsnoodorganisatie en bedrijfshulpverlening) en daarmee sluiten we ook aan bij andere (landelijk opererende) organisaties.

Term	Definitie
aanrijtijd	zuivere rijtijd nodig voor het bereiken van de plaats van een calamiteit, brand of incident
Arbo	Arbeidsomstandigheden
Beleidsteam	Het door de burgemeester samengestelde orgaan dat hem bij het voeren van het opper-bevel over de rampbestrijding bijstaat. Het team bestaat, afgezien van de burgemeester, uit de gemeentesecretaris, het hoofd Voorlichting, de Medewerker Openbare Veiligheid en vertegen-woordigers van politie, brand-weer en GHOR.
brand meester	Het sein 'brand meester' wordt gegeven wanneer de brand onder controle is. De brand heeft geen uitbreidingsmogelijkheden meer.
C2000	C2000 is een gesloten systeem voor communicatie binnen de hulpverleningsdiensten via mobilofoon (vast in bv auto) of portofoon (los apparaat). Zie ook P2000.
calamiteit	plotselinge ongewenste gebeurtenis die grote schade aan milieu, mensen, omgeving en/of bedrijfsprocessen veroorzaakt en waarbij onmiddellijk en professioneel ingrijpen noodzakelijk is
communicatieplan	document met een beschrijving van de wijze van communicatie, zowel intern (binnen de BHV-organisatie) als extern (hulpverleningsdiensten, pers, omgeving)
commando plaats incident (CoPI)	Commando Plaats Incident of CoPI is de benaming van de operationele leiding op de plaats van een incident volgens de GRIP. Hiervoor wordt meestal een mobiele vergaderruimte ingezet.
gebiedsgerichte aanpak	Het realiseren van een uniforme werkwijze en het landelijk bevorderen van kennis, inzichten en vakbekwaamheid voor gebiedsgerichte aanpak. Hierdoor wordt de kans op het ontstaan van onbeheersbare natuurbranden beperkt en verminderen de effecten van een natuurbrand.
gecoördineerde regionale incidentbestrijdings procedure (GRIP)	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure, is de naam van de werkwijze waarmee bepaald wordt hoe de coördinatie tussen hulpverleningsdiensten verloopt. In deze procedure is de centrale gedachte dat grotere incidenten meer onderling gecoördineerd afgehandeld moeten worden. Omdat er meer middelen en bestuurslagen betrokken (kunnen) raken, moet er multidisciplinair afgestemd worden over de incidentbestrijding. Zie voor de verschillende fasen (GRIP 1 t/m GRIP 5 en GRIP Rijk): https://www.ifv.nl/kennisplein/Documents/20170523-ifv-KP-GRIP.pdf
gevarenzone	met gevarenzone wordt bedoeld het geografische gebied waar (potentieel) gevaar is voor vuur, (dichte) rook of een hete bodem *(deze term is binnen Staatsbosbeheer bedacht en is dus niet algemeen)*
hotspots	Plekken tijdens een natuurbrand waar het vuur weer oplaait of plekken waarbij het nog broeit in de grond en die mogelijk zorgen voor een nieuwe brandhaard. Deze plekken kunnen m.b.v. een helikopter of

	drone met warmtebeeldcamera opgespoord worden.
incident	ongewenste gebeurtenis, mogelijk schade en/of letsel tot gevolg hebbend
inzettijd	De inzettijd is het tijdsverloop tussen de aankomst van de brandweer op het brandadres en het operationeel optreden van brandweerpersoneel.
ligging	plaats van de calamiteit ten opzichte van risico's voor de omgeving en bereikbaarheid voor hulpverleningsdiensten
maatgevende factoren	factoren waarmee rekening gehouden moet worden bij de opzet van de calamiteitenorganisatie
maatgevende scenario's	beschrijving van een potentieel incident/calamiteit die gehanteerd wordt om op basis hiervan een calamiteitenorganisatie op te gaan zetten
motorkapoverleg	Het motorkapoverleg (tussen verschillende hulpdiensten) vindt plaats in een zogenaamde GRIP 0-situatie. Dat wil zeggen dat er sprake is van een routine-inzet en er (nog) geen opschaling in het kader van de GRIP-regeling heeft plaatsgevonden. Vindt er wel opschaling plaats (GRIP 1 en hoger) dan wordt dit motorkapoverleg omgezet in een Commando Plaats Incident (CoPI).
natuurbrand	Een natuurbrand is een brand, waarbij de brandstof hoofdzakelijk uit vegetatie bestaat. Zo'n brand kan voorkomen in alle gebieden waar droge vegetatie voorhanden is: bos-, heide-, gras-, riet- en duinvegetaties.
ontruiming	noodzakelijk (doen) verlaten van (een deel van) een gebouw of terrein als gevolg van een incident of calamiteit, bijvoorbeeld naar een daarvoor vastgestelde opvangmogelijkheid (verzamelplaats) of de openbare weg of een ander (veilig) deel van het gebouw
ontruimingsplan	beschrijving van maatregelen en voorzieningen die zijn getroffen om in geval van een calamiteit of incident een gebouw(deel) of terrein(deel) te ontruimen
ontruimings-plattegrond	plattegrond van een gebouw of terrein, of gedeelte hiervan, waarop de vluchtroutes en (nood)uitgangen en de locaties van (hand)bestrijdingsmiddelen, handbrandmelders en reddingsmiddelen zijn weergegeven (conform NEN 1414)
opkomsttijd	som van de verwerkingstijd in de alarmcentrale, de uitruktijd en de aanrijtijd van professionele hulpverleningsdiensten
P2000	P2000 is een open alarmeringssysteem. Ontvangstapparaat een pager. Zie ook C2000.
regionaal operationeel team (ROT)	Het ROT geeft leiding aan de beheersing van de calamiteit, met name op het terrein van effectbestrijding. Vaak vanuit gebouw ver weg van de calamiteit, bijvoorbeeld vanuit kantoor van de veiligheidsregio.
risico	kans dat een gevaar (risicobron) zich manifesteert en het effect daarvan, afhankelijk van de intensiteit en de frequentie
risicoanalyse	methodiek om de mogelijke risico's van de aanwezige gevaren te inventariseren, gebaseerd op NEN-ISO 31000, waarbij wordt bepaald in hoeverre de aanwezige risico's worden beheerst en waarbij in een plan van aanpak wordt aangegeven op welke wijze de risico's kunnen worden geëlimineerd of beperkt
uitruktijd	tijd die nodig is tussen ontvangst van de doormelding van de alarmcentrale en het vertrek uit de kazerne of post
vegetatieladder	Langs vegetatielagen van toenemende hoogte kan vuur dat op de bosgrond is ontstaan makkelijk omhoog lopen naar de kronen. Deze zogenaamde vegetatieladders kunnen zorgen voor een snelle escalatie van de brand. Het laddereffect vindt vooral plaats bij naaldhout in de onder-etage. *(bron: Klimaatslim bos- en natuurbeheer)*
verzamelplaats	eenvoudig, snel en veilig bereikbare, herkenbaar gemarkeerde, locatie voor het, bij ontruiming, verzamelen van de aanwezige personen
zelfredzaamheid	resultante van de mogelijkheden van de persoon, de aard van het incident/ de calamiteit en de eigenschappen van de omgeving

Tabel 1: termen en definities

9.2 Afkortingen

Afkorting		Betekenis
BT	:	Beleidsteam gemeente, zie paragraaf 9.1
CoPI	:	Commando Plaats Incident, benaming van de operationele leiding op de plaats van een incident volgens de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure (GRIP)
GRIP	:	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure, is de naam van de werkwijze waarmee bepaald wordt hoe de coördinatie tussen hulpverleningsdiensten verloopt. In deze procedure is de centrale gedachte dat grotere incidenten meer onderling gecoördineerd afgehandeld moeten worden. Omdat er meer middelen en bestuurslagen betrokken (kunnen) raken, moet er multidisciplinair afgestemd worden over de incidentbestrijding. Zie voor de verschillende fasen (GRIP 1 t/m GRIP 5 en GRIP Rijk): https://nipv.nl/wp-content/uploads/2022/12/20170523-IFV-GRIP-en-de-flexibele-toepassing.pdf
HOVD	:	Hoofd Officier van Dienst, leider CoPI, afkomstig uit een van de hulpdiensten, veelal brandweer
NIPV	:	Nederlands Instituut Publieke Veiligheid, voorheen Instituut Fysieke Veiligheid
OBN	:	Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit
OVD	:	Officier van Dienst
	:	provinciale eenheid, organisatieonderdeel van Staatsbosbeheer
PBM	:	persoonlijk beschermingsmiddel, wordt gebruikt om letsel of lichamelijke schade te voorkomen, bijvoorbeeld veiligheidshelm of -handschoenen
ROT	:	Regionaal Operationeel Team, ook wel OT genoemd
SNL	:	Subsidiestelsel Natuur en Landschap
TBO	:	Terreinbeherende organisatie zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen
VBNE	:	Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren
WUR	:	Wageningen University & Research

10 Bronnen

- Arbeidsomstandighedenwet
- Arbeidsomstandighedenbesluit
- Audit Natuurbranden, Onderzoek naar aanleiding van de natuurbranden in De Meinweg en de Deurnsche Peel, oktober 2020, [redacted] Staatsbosbeheer
- Ecologische effecten van additieven in bluswater bij bestrijding natuurbranden, 2015, VBNE, rapport nr. 2015/OBN197-DZ
- Infopuntnatuurbrand.nl, NIPV
- Jaarverslag 2020, Staatsbosbeheer
- Klimaatslim bos- en natuurbeheer, Lerink, B., Schelhaas, M.J., Boosten, M., Kremers, J., Reichgelt, A., Den Ouden, J., Clerkx, S., Nabuurs, G.J. (2021). Wageningen University & Research en Stichting Probos
- Natuurbrandrisico.nl, Brandweer Nederland
- NEN 8112:2017 Bedrijfsnoodorganisatie en bedrijfshulpverlening
- Praktijkadvies 'Risicobeheersing en bestrijding van natuurbranden', VBNE (2018)
- Provincie Brabant, Onderzoekscommissie de Graeff De Peel in brand, Onderzoek aanpak brandpreventie in de Deurnese Peel, 9 november 2020.
- *Persbericht:* https://www.brabant.nl/pers/persberichten/download?qvi=1619639
- Rapportage onderzoek incident 201906 – Brand, Mogelijke blootstelling aan gevaarlijke stoffen, maart 2019, [redacted] Staatsbosbeheer
- Wet veiligheidsregio's

11 Contact

Voor vragen en opmerkingen omtrent natuurbranden kan er contact opgenomen worden met een van de twee landelijk coördinerend adviseurs natuurbranden: [redacted] of [redacted]

Voor informatie wat betreft woordvoering en communicatie kan er contact worden opgenomen met Imke Boerma.

Informatie over natuurbranden is te vinden op Digitalis onder calamiteiten en woordvoeringslijnen.

Bijlage 1

Stroomschema preventie en handhaving ten behoeve van natuurbrandpreventie

Uitbreidingsfase Laag
-Geen stookverbod
-Standaard blusmiddelen op orde in voertuigen en bebouwing
-Handhavingsmiddelen 461s op voorraad voor brandrisicogebieden
-Per BE met risicogebieden zijn minimaal twee personen inlogbaar op de app Safesight plus de provinciale medewerkers hoofd PE en coördinatoren handhaving en K&D

|
NEE
|

Uitbreidingsfase Normaal
-Extra brandgevaar
-(Nog) geen stookverbod
-Voorbereiding plaatsing handhavingsmiddelen in brandrisicogebieden
-Handhaving gaat waarschuwen voor het natuurbrandrisico
-Voorbereiding rooster extra toezicht voor brandrisicogebieden/afstemming rooster provinciale handhaving
-Voorbereiding extra blusmiddelen, door bijvoorbeeld afspraken met derde (waakvlamconstructie)
-(Voorbereiding) communicatie

|
NEE
|

Hoog
-Stookverbod
-Handhavingsmiddelen binnen 24 uur na afkondiging plaatsen in brandrisicogebieden
-Handhaving gaat daadwerkelijk optreden in brandrisicogebieden
-Extra blusmiddelen derde, strategisch plaatsen in de buurt van brandrisicogebieden
-Rooster extra toezicht in brandrisicogebieden is van kracht
-Minimaliseer vervoersbewegingen van voertuigen en werktuigen buiten de verharde paden
en wegen
-Inzet van apparaten die vonken veroorzaken minimaliseren
-Communicatie

|
NEE
|

Zeer Hoog
-Stookverbod
-Handhavingsmiddelen plaatsen in de niet brandrisicogebieden gebieden
-Handhaving gaat daadwerkelijk optreden in alle gebieden
-Sommige (delen van) brandrisicogebieden worden afgesloten
-Rooster extra toezicht in alle gebieden is van kracht
-Vervoerbewegingen van voertuigen en werktuigen buiten de verharde paden en wegen, is niet toegestaan behoudens bij calamiteiten
-Inzet van apparaten die vonken veroorzaken niet toegestaan
-Communicatie

NB: Bij het afschalen van de natuurbrandrisico fasen wordt er in omgekeerde volgorde gewerkt.

Bijlage 2

Bluswateradditieven

Verdieping van paragraaf 8.1.1 Bluswateradditieven.

Voor de inzet van blusadditieven wordt aanbevolen om deze in ieder geval strikt te beperken tot droge systemen. De inzet van deze middelen in de directe nabijheid van oppervlaktewateren leidt tot een verhoogd risico op nadelige effecten in het oppervlaktewater, bijvoorbeeld door onbedoelde directe inbreng van blusmiddel in het oppervlaktewater, of door overmatige oppervlakkige instroom van het middel in het oppervlaktewater. De inzet van blusadditieven lijkt ook voor het terrestrische milieu niet geheel zonder risico te zijn.

Aanbevolen wordt daarom om deze middelen alleen in te zetten als:

- andere opties voor brandbestrijding, zoals aanleggen van stoplijnen door maaien en nat houden, inzet van tegenvuur, etc. niet mogelijk of wenselijk zijn
- er een groot risico bestaat voor het ontstaan van een oncontroleerbare natuurbrand zonder de inzet van blus additieven
- de beoogde toedieningslocatie ver verwijderd is van oppervlaktewater
- er met zekerheid geen negatieve effecten op het functioneren van het ecosysteem ontstaan (met andere woorden: het gebruikte middel heeft aantoonbaar geen negatieve effecten op biota)
- de inzet van additieven alleen lokaal, en op kleine oppervlakken toegepast kan worden. Het creëren van zgn. ‘stoplijnen’ door het gebruik van blusschuim kunnen vaak zeer lokaal worden geïmplementeerd, waardoor het areaal aan behandeld gebied tot een minimum beperkt kan worden.

Zie verder het rapport ‘Ecologische effecten van additieven in bluswater ten behoeve van bestrijding natuurbranden’ van het OBN.

https://www.natuurkennis.nl/Uploaded_files/Publicaties/obn197-dz-ecologische-effecten-van-additieven-in-bluswater-bij-bestrijding-natuurbranden.1683c8.pdf

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen